T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

BAŞKA DERGİSİ (BAŠKA) BALKAN EDEBİYATI RESİMLİ AYLIK DERGİ (İNCELEME, TAHLİLİ FİHRİST, SEÇME YAZILAR)

DİLHAN UZUN

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. MUHARREM ÖZDEN

EDİRNE 2020

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

03/09/2020

Dilhan UZUN

Tezin Adı: BAŞKA Dergisi (BAŠKA) Balkan Edebiyatı Resimli Aylık Dergi (İnceleme, Tahlili Fihrist, Seçme Yazılar)

Hazırlayan: Dilhan UZUN

ÖZET

Dergi, Saraybosna'da 2015 yılının mayıs ayında üç Türk üniversite öğrencisi tarafından çıkmıştır. Orta boyutlarda, renkli ve siyah, kapak görseli farklı Balkan şehirlerinden esinlenilerek, sayfa numaraları değişken olup yedi sayı yayınlanmıştır. Manifesto kavramı benimsenmektedir. Kurucularından ilki ve yazarı Enes Güler'dir.

Birçok dilli edebiyat, sanat ve kültür alanında çalışmalar yapmaktadır. Türk edebiyatından esinlenilerek Balkan edebiyatını kapsar ve *Balkan Sözlük* yayınlarını da içinde barındırır. Hem Balkan hem de Anadolu esas alınmıştır. Balkan filmleri hakkında film eleştirisi yapılmıştır.

Bu dergide; yazarların denemeleri ve öyküleri yer almaktadır. Birçok Türkçe ve yabancı şiirlere, ünlü isimlerle söyleşilere yer verilmektedir. Yazarlar yazılarını ve çevirilerini Türkçe, Boşnakça ve İngilizce olarak yayınlamaktadırlar. Sanatsal haberler okuyucuyu karşılamaktadır. Dergi; Bosna Hersek, Türkiye, Kuzey Makedonya ve Kosova'da dağıtılmıştır. Yazarların vurgulamak istediği cümleler yazıların içinde öne çıkarılmıştır. Kitap analizleri hakkında özetler verilmiştir.

Tez üç bölümden oluşmaktadır. Derginin incelemesi ve çıkarılış amacı, tahlili fihristi yapılacaktır ve seçme yazılara yer verilecektir. Yazarların biyografileri hakkında da bilgiler paylaşılacaktır. Tezin son aşamasında dergiden çeşitli görseller paylaşılacaktır.

Sosyal medyada halen paylaşım yapılmaya devam edilmekte ve dergide olan yazıların çoğu internet üzerinden okuyucularla buluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler : (BAŠKA), Balkan Edebiyatı, Enes Güler, Balkanlar ve Anadolu.

Name of Thesis: BAŞKA Magazine (BAŠKA) Balkan Literature Pictorial Monthyl Magazine (Review, Analytical Index, Selected Texts)

Prepared by: Dilhan UZUN

ABSTRACT

The magazine was first published by three Turkish University Students in Bosnia & Herzegovina in May 2015. It is a mid-sized, multi colored and black & white publication with covers that are inspired by Balkan cities. The page numbers of each issue vary. A total of seven issues were published. The concept of manifesto was adopted. The first founder and writer is Enes Güler.

It encapsulates studies on multi-lingual literature, art and culture. It focuses on Balkan literature and includes Balkan dictionary publications. Based on both Balkan Anatolian. Critical reviews of Balkan films were also conducted.

The magazine includes essays and stories of the writers, as well as many Turkish and foreign poems, interviews with prominent figures. The writers publish their texts and translations in Turkish, Bosnian and English. The readers are greeted with art news. The magazine was published in Bosnia & Herzegovina, Turkey, North Macedonia and Kosovo. Phrases that wanted to be stressed by the writers were highlighted in the texts. Abstracts of book reviews were shared.

The thesis consists of three chapters. The magazine will be reviewed and an analytical index will be prepared. The study will also include selected texts and information extracted from the writers' biographies. Various visuals will be shared in the final stage of the thesis.

The publishers of the magazine still post on social media and most the articles in the magazine are being shared with the readers online.

Key Word(s): (BAŠKA), Balkan Literature, Enes Güler, Balkans and Anatolian.

ÖN SÖZ

Balkan edebiyat dergisi olan *Başka*, İstanbul ve Kuzey Makedonya' da basılmıştır. Özellikle Saraybosna şehri konu edinmiştir. Okunduğunda Türkçe olan *BAŠKA* adı Boşnakça olarak gösterilmek istenmiş ve "ş" harfi vurgulanmak istenmiştir. Ortak dilli edebiyat dergisinin adı bu sayede ortaya çıkmıştır. Genel Yayın Yönetmenleri; Enes Güler, Bilal Yakup ve Emin Akben'dir. Edebiyat, sanat ve kültür dergisidir. Danışmanlığını Amina Siljak Jesenkoviç üstlenmiştir. Balkan edebiyatını içerisinde barındırarak, Slav kökenli yazarların yazılarını okuyucularına sunmaktadır. Türk edebiyatı yazarları ve şairleri ilham alınmıştır. Farklı kesimlerden yazarları dergide buluşturmuştur. Özgürlükçü düşünce hakimdir. Amaç birden fazla kitleye seslerini duyurmak, Balkan ve Anadolu arasında güzel bir köprü oluşturmaktır. İlk ortak balkan edebiyat dergisidir.

Yayının içinde; güncel haberler (özellikle sanat ile ilgili), öne çıkan isimlerle söyleşiler, yazarların öyküleri ve mektupları, şiirler ve şiirlerin farklı dilden çevirileri, en çok okunan yazılar, balkan filmleri ve **Twitter Flood** (paylaşım) bulunmaktadır. Yazılarda Balkan şehirlerinden bahsedildiğini görmek mümkündür. Bazı söyleşilerde konser ve spor dünyasından paylaşım olmuştur. Balkan edebiyatının diğer yayın organları içinde *Balkan Sözlük*' de yer almaktadır. Sayfa aralarında Balkan kültürü ile ilgili reklamlar vardır.

Derginin içeriği ve çıkarılış amacı hakkında açıklama yapılmış, yazarların ağzından alıntılar aktarılmıştır. Ses ve şekil özelliklerinin filolojisi verilmiştir. Dergiyi bir bütün haline getiren konuların başlıkları tek tek gösterilmiştir. Tahlili Fihrist incelemesi ve yazarların konularına göre fihristi yapılmıştır. Yazarların biyografileri ele alınmıştır. Seçme yazılara yer verilmiştir. Çeşitli görsellerle sunulmuştur. Bilimsel yazılardan örnek alınmıştır.

Tezimin son dönemi Pandemi sürecine denk gelmiştir. Saha araştırmalarım kısıtlı kalmıştır. Çoğunlukla internet, kitap, dergi, makaleler ve PDF üzerinden çalışmalar yürüttüm. Danışman hocamla telefon aracılığıyla iletişim halinde kaldık.

Çalışmamda tez konumu belirlememde zengin Balkan çalışmaları tecrübeleriyle fikir edinmemi sağlayan, tezi yazmamda yardımcı olan, akademik kariyerde hep daha ileriye teşvik eden sayın değerli danışman hocam Doç. Dr. Muharrem ÖZDEN' e içtenlikle çok teşekkürlerimi iletirim. Ayrıca bu süreçte yanımda olan destek olan aileme, arkadaşlarıma ve şu anda satışta olmayan dergi sayılarını bana ilettikleri için çok teşekkür ederim.

EDİRNE, 2020 **Dilhan UZUN**

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**

ABSTRACT ..... **ii**

ÖN SÖZ ..... **iii**

KISALTMALAR ..... **xi**

I. BÖLÜM (DERGİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER) **1**

1.1 DERGİNİN İNCELENMESİ (GİRİŞ) **1**

1.2 Çıkarılış Amacı 2

1.3 Ses, Şekil Özellikleri 4

1.4 Yayın Süreci 6

1.5 Yayın Şeması 8

1.6 Abonelik Uygulaması ve Dergi Ücreti 9

1.7 *Başka Dergisi (BAŠKA)* İçeriği 9

1.7.1 Haberler 13

1.7.2 Söyleşiler 15

1.7.3 Öyküler 18

1.7.4 Çeviriler 21

1.7.5 Mektuplar 24

1.7.6 Şiirler 25

1.7.7 İktibas (Alıntı) 27

1.7.8 Filmler 27

1.7.9 Yazılar (En çok okunan yazılar) 31

1.7.10Balkan Sözlük 33

1.7.11Twitter Floodları 34

1.8 Yazar Kadrosu 37

II. BÖLÜM..... 52

2.1 YAZAR ADLARINA GÖRE FİHRİST 52

2.1.1 Abdullah Enis Savaş 52

2.1.2 Ahmet Furkan Demir 52

2.1.3 Ahmet Özcan 52

2.1.4 Ali Recai Polat 52

2.1.5 Amina Siljak Jesenkoviç 52

2.1.6 Atakan Sevgi 53

2.1.7 Ayhan Demir 53

2.1.8 Betül Kayahan 53

2.1.9 Bilal Yakup 53

2.1.10 Bilge Emin 54

2.1.11 Bülent Ayyıldız 54

2.1.12 Cihat Gemici 54

2.1.13 Deniz Kafkas 54

2.1.14 Dilara Meco 54

2.1.15 Dilek Kütük 54

2.1.16 Elif Davarcı 54

2.1.17 Emin Akben 54

2.1.18 Emrah Yolcu 55

2.1.19 Enes Bayram 55

2.1.20 Enes Güler 55
2.1.21 Ervanur Erdoğan 56
2.1.22 Fatih Ersin 56
2.1.23 Fahri Tuna 56
2.1.24 Faysal Soysal 56
2.1.25 Gözde Şeker 57
2.1.26 Gülhan Tuba Çelik 57
2.1.27 Halil İbrahim İzgi 57
2.1.28 Halit Revaha Zini 57
2.1.29 Hatice Tokuz 58
2.1.30 Kayhan Gül 58
2.1.31 Mehmed Arif 58
2.1.32 Mehmet Berk Yaltırık 58
2.1.33 Melek Rada 59
2.1.34 Metin Savaş 59
2.1.35 Mikail Türker Bal 59
2.1.36 Miljenko Jergoviç 59
2.1.37 Nadja Rebronja 59
2.1.38 Necati Zekeriya 59
2.1.39 Neslihan İmamoğlu 59
2.1.40 Nevra Neretva 60
2.1.41 Orçun Ünal 60

2.1.42 Osman Baymak 60

2.1.43 Osman Boylu 60

2.1.44 Osman Palabıyık 60

2.1.45 Ömer Çetres 60

2.1.46 Özge Deniz 60

2.1.47 Rabia Bozkurt 60

2.1.48 Sibel Bayram 61

2.1.49 Selim Pektaş 61

2.1.50 Selim Yasin Deliacı 61

2.1.51 Seyhan Günay 61

2.1.52 Süleyman Gündüz 61

2.1.53 Şerif Turgut 61

2.1.54 Şule Yavuzer 61

2.1.55 Talha Ulukır 62

2.1.56 Taner Güçlütürk 62

2.1.57 Ufuk Süslü 62

2.1.58 Yasin Onat 62

2.1.59 Yunus Dilber 62

2.1.60 Zeynel Beksaç 62

2.1.61 İmzasız 62

2.2 KONULARINA GÖRE FİHRİST 63

2.2.1 Öyküler 63

2.2.2 Denemeler 66

2.2.3 Şiirler 69

2.2.4 Gezi Yazıları 70

2.2.5 Söyleşiler 71

2.2.6 Müzik 72

2.2.7 Mektuplar 72

2.2.8 Filmler 73

2.2.9 Spor 73

2.2.10 Tarih 73

2.2.11 Roman 74

2.2.12 Çeviriler 74

2.2.13 Kültür 75

2.2.14 Destan 75

2.2.15 Sanat 75

2.2.16 Ön Söz 75

2.2.17 Soru/Cevap 76

III. BÖLÜM **77**

3.1 SEÇME YAZILAR **77**

3.1.1 Saraybosna-Bir Tanzir Teşebbüsü 77

3.1.2 Intro Belgrad 78

3.1.3 Sahi Neydi Belgrad'ın Olayı? 79

3.1.4 Prizren'de Zanaat 81

3.1.5 Velež: Mostar'ın Sönen Yıldızı 84

3.1.6 Vicdan, Sorgulanır; Kesişen Hayatlar 86

3.1.7 Yedi Korku, Tek Aşk 89

3.1.8 İbrahim Rugova İle Aynı Adımlar 92

3.1.9 Balkanlar'da Türkçe Yazmak 94

3.1.10 Mostar Köprüsü ve Taş Köprü 98

3.1.11 Çağdaşımız: Duşan Kovaçeviç 100

3.1.12 Dünyayı Sallayan, Biraz Resmi Biraz Günlük Bir İkili: 2Cellos 104

3.1.13 Bir Otostop Hikayesi 109

3.1.14 Bir Prizren Potpurisi 113

3.1.15 Heyecan Kadar Acı Veren Şehir: Üsküp 115

3.1.16 Çarşımın İnsanları 123

3.1.17 Žalosna vrba – Salkımsöğüt (Nazım Hikmet Ran Şiirinin Boşnakça Çevirisi .. 124

SONUÇ **127**

KAYNAKÇA **128**

EKLER (*Başka Dergisi (BAŠKA)* Görsel Örnekler) **129**

KISALTMALAR

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

a.g.e : Adı Geçen Eser

Doç. Dr. : Doçent Doktor

FABİSAD : Fantazya ve Bilim Kurgu Sanatları Derneği

İDP : İslamcı Dergiler Projesi

N. : Numara

s. : Sayfa

SETA : Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı

TDK : Türk Dil Kurumu

TPD : Türk Psikologlar Derneği

TÜMOD : Tüm Öğretim Elemanları Derneği

vb. : Ve Benzeri

vs. : Vesaire

I.BÖLÜM

1.1 DERGİNİN İNCELENMESİ (GİRİŞ)

Başka dergisi (BAŠKA), 2015 senesinin mayıs ayında birçok dille yayın hayatına başlamıştır. İsminden de anlaşılacağı üzere ortak dil barındırdığından anlamı Türkçe fakat "ş" harfi Boşnakçadan esinlenilmiştir. Derginin aylık çıkışı, fiyatı aralıklı olarak değişmiştir. Kapak tasarımları dikkat çekicidir. Birinci sayının ön sözünde belirttiği gibi, sosyoloji ve gözleme dayalı bir çalışmadır.

Özgürlükçü düşünce benimsenmiştir. Türk dili edebiyatından yola çıkarak yeni bir Balkan edebiyatı gösterilmek istenmiştir. Dergi bazı yazılarını İngilizce, Boşnakça ve Türkçe olarak yayınlamaktadır. Çokça yeni bir platform adı altında yazarlar birleştirmiş ve yazıların çevirileriyle birlikte yer verilmiştir. Özellikle kültür ön plandadır.

Balkan ülkelerinde (Bosna Hersek, Kuzey Makedonya, Kosova) ve Türkiye' de satış yapmıştır. Dergi Türkiye'nin birçok büyük şehrinde kitabevlerinin raflarında yerini almıştır. Basında da kendinden söz ettirmiş ve ödüllere layık görülmüştür. Dergi basıldığı andan itibaren büyük fuarlarda tanıtıma sunulmuştur. Kısa metrajlı filmlerde dergiye yönelik ipuçları verilmekte ve derginin kurucuları dergi hakkında bilgiler paylaşmaktadır. *Başka*'nın sahipleriyle özel röportajlar yapılmıştır.

Ayrıca kendine ait Web sitesi de yer almaktadır.[1] Bu zamana kadar yedi sayı çıkarılmıştır. Web sitesi üzerinden güncel bilgiler verilmeye devam edilmektedir. Derginin diğer yayın organları; *Balkan Sözlük* ve **Margarita Film Studio**'dur. Sayıda; sanatsal haberler, çeviriler, denemeler, söyleşiler, öyküler, şiirler, mektuplar, iktibas (alıntı) ve yazar kadrosundan bahsedilmektedir. **Twitter Flood** yani paylaşımlar sosyal medyadan takip edilebilmektedir.

[1] *balkanedebiyati.com*

Dergide sayısız görseller mevcuttur. Yahya Kemal, Yaşar Nabi ve Sarı Saltuk ilham kaynağı olmuştur.[2] Her sayısında Balkan ülkelerinin şehirlerinden Saraybosna, Belgrad, Üsküp, Prizren, Mostar, Zagreb *dosya* yazı şeklinde ele alınmıştır.

Yayın yönetmenleri; Bilal Yakup, Enes Güler ve Emin Akben' dir. Yayın danışmanları; Amina Siljak Jesenkovic, Ayhan Demir'dir. Kapak Çizimi ise; Kemal Mehmedovic'e aittir. Derginin fotoğrafçılığını, yönetmenliği dışında Emin Akben üstlenmiştir. Dergide Seyhan Günay şiirlerinin yanında bulunan yine Seyhan Güney'e ait **Illustration** çizim bulunmaktadır.

Son olarak, derginin her sayısında inceledikleri Balkan şehirlerine göre yazar kadrosunun *Soru Cevap* kısmı vardır.



Görselde soldan sırayla Enes Güler, Bilal Yakup ve Emin Akben.

1.2 Çıkarılış Amacı

Enes Güler'in derginin ilk sayısında paylaştığı *Nova Grad (Yeni Şehir)* yazısından çıkarılış amacı hakkında ipucu vermektedir.

[2] Emrah Yolcu, *'izdiham',* 2016.

"… Çerkes olmamız sebebi ile Rusya'ya giden özellikle Maykop'a ve Moskova'ya giden akrabalarımız vardı. Onların getirdikleri matruşkalarla oynardım. Bir keresinde Rus siyasetçilerden oluşan matruşkalar gelmişti. Ben de çocuk aklı ile en büyük matruşkanın kime ait olduğunu merak etmiştim. En büyüğünün Gorbaçov olduğunu çünkü Gorbaçov'un Sovyetler Birliğini dağıttığını söylemişti Serkan abim. Ona göre Gorbaçov kendinden önceki herkesi yemişti dolayısıyla en büyük ve sonuncu matruşka onunkisiydi…''

"Komünizm'i belki ülke olarak hiç bir zaman yaşamamıştık ama ben çocukluğumda kendi içimde yaşamıştım. Daha sonra büyüdük ve önce şeriattan sonra liberalizmden daha sonra demokrasiden falan bahsettik ama Komünizm her zaman içimdeydi…''

Daha sonra Üniversite için İstanbul'dan Saraybosna'ya gitmiştir. Düşünceleri netleşmiştir.

"Bir an fark edememiştim ama ben resmen Komünizmdeydim. Evet burası komünizmdi, ben orada yaşıyordum. Çocukluğumun sistemi ama Türkiye'de hiç bir zaman içinde bulunmadığımız ve bulunamayacağımız sistem. Ben oradaydım. Orada yaşıyordum. Orada tramvay kontrolcüsünden kaçıyor, orada acıkınca 1 mark'lık böreklerden yiyordum. Orada maçları bedava izliyor, orada ucuz etkinliklerden faydalanıyordum...''

Dostoyevski'nin *"Dünyayı Güzellik Kurtaracak"* ilkesi benimsenerek yola çıkılmıştır.[3]

Balkanların Saraybosna şehrinde 3 Türk üniversite öğrencisi bu dergiyi çıkarmıştır. Esas derginin ilk temeli *Sivrisinek* dergisiyle ortaya çıkmıştır.

Hedef; siyasi olayları bir kenara bırakarak çok dilli edebiyatın günümüze yeni bir boyut kazandırılmak istenmesidir.

[3] Emrah Yolcu, *'izdiham',* 2016.

Derginin genel yayın yönetmenlerinden Bilal Yakup; *"Biz kültürel ve edebi perspektif açığı olduğunu gördük. Siyaset en fazla sosyolojik problemleri inceler ama kültür dediğinizde, sinemadan müziğe, yazarlardan felsefecilere kadar geniş bir yelpaze ve derinlikte bir toplum portresi çizilir. Bu yüzden bir edebiyat dergisinin olmasını istedik"* demiştir.

Dergi Manifesto akımını göz önünde bulundurarak şu cümleleri kurmuştur; "*Uzun uğraşlar sonunda topladığımız cesaretimiz kiminin hazin sonu kiminin ise yıllardır beklediği umut kapısı olacaktı. Sayısal verilerin aslında hiç bir işe yaramadığı Balkanlarda, biraz sosyoloji biraz gözlem ve neticesinde bir deney ürünü olan bu dergiyi kim bilir hangi doktor hastasına çare diye sunacak, kim bilir hangi çaresiz bu son olsun diyerek yaşamına son verecekti?''*

1.3 Ses ve Şekil Özellikleri

BAŠKA' nın dergideki dili; Türkçe, İngilizce ve Boşnakça olarak gözümüze çarpmaktadır. Boşnakça eski Yugoslavya civarındaki milletlerin diline benzemektedir. O civardaki kitleye ses olmuştur. Geriye kalan kısım; Arnavutluk, Romanya gibi ülkeler için ise İngilizce yazılmıştır. Özellikle Saraybosna'nın edebiyatı ele alınmış olup Balkanların kültürünü, sanatını ve edebiyatını bizlere sunmaktır. Ünlü Türk şairlerin şiirlerinin çevirileri yapılmıştır. Genellikle serbest ölçülü şiirler vardır. Dergi, edebi ve düz yazı olarak bir bütün olarak toplanmıştır. Sayının son sayfasında *Balkan Sözlük* bölümü yer almaktadır. Boşnakça kelimelerin anlamları verilmiştir. Yazarların yazı şeklinde mektuplarına yer verilmiştir. Sayısız görseller mevcuttur. Düz yazı ve şiirsel betimlemeler çokça kullanılmış, Balkanlarla ilgili resmi konulara da değinilmiştir. Genellikle Romantizm akımı benimsenmiştir. Anadolu ve Balkan (Rumeli) ağzı, ses olayları bizi karşılamaktadır. Yazılarda vurgulanmak istenen cümleler başka bir paragrafta büyük olarak gösterilmiştir.

Yazar Enes Güler tarafından Boşnakçadan Türkçeye çevrilmiş şarkı sözleri;

Daha önce kimseyi öptün mü bebeğim?

Öptün öptün ama hiç biri Bosnalı değildi

Şıkır şıkır giyinip, saçlarımı yapacağım
bir gül gibi kokacağım
ve beni seveceksin biliyorum

Bilezikler, inci kolyeler alacağım
en tatlı şekerler ve pastaları da
sadece bir öpücük için her şeyi veririm

Ve sonunda seni seviyorum dediğim o anda
yalan söylüyorum, sakın bana inanma
Bizde böyle bebeğim, bir Bosnalı böyle öper

Sözler veririm, aldatırım, uçarım, kaçarım
seni hiç durmayasıca öperim
ta ki " benimsin'' diyene kadar

Kafayı bulurum, hiç takmam, dostlarla kavga ederim
senin için başımı bile feda ederim
Ama senin olurum. Senin

Ve sonunda seni seviyorum dediğim o anda
yalan söylüyorum, sakın bana inanma
Bizde böyle bebeğim, bir Bosnalı böyle öper

Hey orada dur
Orada dur işte tatlım
Hey orada dur![4]

[4] Çeviriler, *balkanedebiyatı.com,* 2018.

Dergi orta boyutlardadır. Sayıdan sayıya göre yaklaşık sayfa sayısı 60 ila 100 sayfa arasında değişmektedir. Renkli ve siyah beyaz olarak kalın sayfalara basılmış, kapak görseli renkli basılmıştır. Kapağının üzerinde tarih, basıldığı yer, sayı numarası ve fiyatı yer almaktadır. 3 dilde *balkan edebiyat, Knjızevnost, Literature* yazılmıştır (Türkçe, Boşnakça ve İngilizce). Dergiyi ters çevirdiğimizde bizi balkanlarla ilgili seyahat reklamı karşılamaktadır (*Balkan Tour).* Her sayısında farklı Balkan ülkelerinin şehirlerinden bahsedilmiştir. İki ayda bir çıkan dergi basım evlerinde yerini almıştır. Dergiye internet üzerinden ulaşmak da mümkündür.



6. Sayı Ağustos 2017

Kapak resmi Kemal Mehmedovic' e aittir. Tasarımı **Margarita Design Studio***'* ya aittir.

1.4 Yayın Süreci

2015 yılında genel yayın yönetmenlerinin fikriyle yola çıkılmıştır. İlk girişim *Sivrisinek* edebiyat dergisiyle olmuştur. Balkanlarda eşitlik getirileceğine inanılarak *Başka* balkan edebiyatına giriş yapmıştır. Balkanlar ve Anadolu arasında

edebiyat, kültür köprüsü inşa edilmek istenmiştir.[5] Saraybosna'da *Ekşi Sözlük* benzeri bir edebiyat platformu var olduğu söylenmektedir. Derginin editörleri kimlikleri saklayıp gizliden edebiyatçılarla görüşmeye başladıklarını ve bu sayede dergiyi çıkarttıklarını söylemektedirler.[6]

Yayın danışmanı Saraybosna Şarkiyat Enstitüsü'nün akademisyenlerinden Amina Şilyak-Yesenkoviç katkısıyla ilerleyiş sağlanmıştır. Derginin ilk sayısı altı ayda yayın sürecine giriş yapmıştır. İlk sayısında Manifesto akımı benimsenmiş olup onun peşinden gidilmiştir. İki aylık bir süreç sonunda genelde derginin farklı sayıları çıkmıştır. Dergide bulunan yazar kadrolarıyla ve yapılan söyleşilerle dergi oluşturulmuştur. **Focus Print**, *Akademi Basın Yayın* tarafından dergi basılmıştır. Türkiye'de ve Balkanlarda basımı yapılmıştır.

Derginin kapağı ise,

Bilal Yakup***: ''****Bir gün çaycı Makbule Abla'da oturuyoruz. Karşıda yeni bir dükkan açılmış, içerisinde rengarenk kartpostallar, tuvaller, el yapımı maketler var. Kemal Mehmedovic dükkânı yeni açmış o sıralar; biz de dergi hazırlıkları içindeyiz. Konuştuk, "bize kapak çizer misin" dedik, kabul etti''.*[7]

Enes Güler dünya bizim röportajında şu şekilde belirtmiş;

*"Enes**:** Halihazırda yazı çizi işleri ile uğraşıyorduk, tasarımdan da az çok anlıyorduk. Bosna özelinde Balkanlara dair "dışarıdan" yazıp çizen, fikir beyan eden kişileri ve onların işlerini gördükçe, bu işi aslında bizim yapmamız gerektiğini, çünkü "dışarıdan" yazanlara karşı "içeride" olan bizlerin çok daha zengin perspektifi olduğunu fark etmiştik. Ve artık beklemek için sabrımız kalmamıştı.''*

[5] '*dünyabizim.com'*, 2015.
[6]Bilal Yakup, *'dünyabizim.com',* 2016.
[7] Bilal Yakup, *'dünyabizim.com',* 2016.

1.5 Yayın Şeması

Sayı	Dergi Başlık Konuları	Aylar	Yıl	Sayfa Sayısı
1.	Saraybosna	Ocak-Şubat	2015	72
2.	Belgrad	TemmuzAğustos	2015	112
3.	Üsküp	Ocak-Şubat	2016	92
4.	Prizren	Mayıs-Haziran	2016	108
5.	Mostar	Mart-Nisan	2017	64
6.	Zagreb	Ağustos	2017	80
7.	Saraybosna	Şubat	2018	86

1.6 Abonelik Uygulaması ve Dergi ücreti

İlk olarak; Ocak-Şubat 2015'de yayın hayatına başlamıştır. Ardından, Temmuz-Ağustos 2015 olarak devam etmekte, Ocak-Şubat 2016, Mayıs-Haziran 2016, Mart-Nisan 2017, Ağustos 2017 ve en son sayısını Şubat 2018'te çıkarmıştır. Türkiye'nin bazı şehirlerinde (İstanbul, Bursa, Edirne gibi) basım evlerinde satılmakta ve çeşitli fuarlarda derginin sahipleri tanıtımını yapmışlardır. Türkiye'de İstanbul'da, Balkanlar'da Makedonya'da basılmıştır.

Fiyatı 5 TL ile satışa sunulmuş ve 10 TL ile satışına devam etmiştir. Döviz cinsinden ise, 3 Euro'ya satılmaktadır. Dergiye web sitesi üzerinden ulaşmamız da mümkündür. Site şu anda günceldir.

Farklı sosyal medya mecraları;

*dergibaska@gmail.com

*twitter.com/baskadergisi

*facebook.com/baskadergisi

*baskadergi.tumblr.com

Dergilere ulaşmak isteyen okuyucular; www.dergiyurdu.com ve www.sosyalsayaf.com 'dan erişim sağlayabilmektedirler. Dergiyi bulamayan edebiyat okurları; sipariş@balkanedebiyati.com'a mail gönderebilmektedirler. Abone olmak isteyen okuyucular, güncel *balkanedebiyati.com* sitesinden abone olabilirler.

1.7 *Başka Dergisi* (*BAŠKA)* İçeriği

Manifesto akımıyla birlikte "*Güncel değiliz. Yüzyıllık hikayelerin figüranlarıyla beraberiz."* düşüncesiyle ile hareket edilmiştir. Dergi, *Balkan edebiyatı* matbu yayın organıdır ve bir diğer yayın organları *Balkan Sözlük* yani dergide geçen Boşnakça kelimelerin Türkçe anlamını açıklamaktadır. İnternet sitesinde bulunan kısa metrajlı filmleri üstlenen ise **Margarita Film Studio**'dur.

Yazarların bulunan yazıları paylaşılmakta ve yabancı dilde ise eğer derginin yazar kadrosu tarafından çevirisi yapılmaktadır. Sayılar şu an basılmamaktadır fakat internet sitesinde yazılarını yayınlamaya devam etmektedirler. Balkan ülkelerinin şehirlerini yazılarda çoğunlukla görülmektedir. Dergi siyasi olayları bir kenara bırakarak Balkanların edebi yönünü yansıtmak istemektedir. Fakat bunun yanı sıra Balkanlar ve Anadolu'da yaşanan güncel durumları da ele almaktadır.

Dergi özellikle şiirlere, karşılıklı söyleşilere, düz yazılara, filmlere, yazarların öykülerine ve mektuplarına büyük önem vermektedir. Farklı resimlerle konuya ait genellikle Balkanlara ait görüntülerle yazılar süslenmiştir. Günümüzün ve geçmişin ünlü edebiyatçıları birbiriyle karşılaştırılmıştır. Araştırmacı, Akademisyen ve Gazetecilerin olduğu Hırvat ve Türk ırklı yazar kadrosunu içinde barındırmaktadır. Güncel haberler dışında kültür ve sanata değer verilmektedir. Sayılar Türkiye'nin İstanbul, Ankara, Bursa, Edirne gibi belli şehirlerinde basım evlerinde satışı yapılmaktadır. Gezi[8], spor, konser gibi ögeleri de sayısında paylaşmıştır. Türk edebiyatımızın önemli yazarları ve şairlerinin yazıları ve şiirleri dergide Türkçe dili dışında İngilizce ve Boşnakça dili olarak yayınlanmıştır.[9] Ayrıca dergide alıntılara (iktibas) rastlanmaktadır. Polisiye hikayelerde gözümüze çarpmaktadır.

Söyleşi örneğinde, Enes Güler'in Amina Siljak ile yaptığı söyleşide Balkan edebiyatına ait bazı diyaloglar;

Balkan Edebiyatı diye bir şey var mıydı?

"...Balkan Edebiyatı var mıdır? Edebiyatın bir medeniyet çerçevesinde değerlendirilmesi gerekiyor. En genişi medeniyettir ve inerek bölgesel, yerel ve çerçevelere inebiliriz. Fakat destanlar hem yerel hem de bir medeniyetin ürünleridir. Osmanlı'da Balkanlarda özellikle Müslüman camiasında divan edebiyatı kurallarına uyuluyordu. Buradaki gazeller, kasideler Arap edebiyatında da vardı. Daha sonra bu İslam edebiyatına da giriyor. Daha sonra İran'a, İran'ın İslamlaşmasıyla giriyor ve yayılıyor. Türkler de Müslüman olunca ilk olarak Kutatgu Biligler sonra Divan-ı

[8] *age, n.2, s.107.*
[9] *age, n.6, s.13.*

Hikmet daha sonra Anadolu'da Selçuklu dönemindeki edebiyatla devam eder. Kısmen Farsça olarak kısmen Türkçe olarak ve Osmanlı divan edebiyatı olarak devam eder. Osmanlı döneminde yazılmış divan edebiyatı hem İslam hem Balkan, Bosna'da yazılmışsa hem de Bosna edebiyatıdır. Hem o ülkeye ve şairin doğduğu şehre yaşadığı yere aittir. Her yerden birer parça ilave ediyor ve bu şekilde edebiyat hamurunu elde ediyor. …" [10]

Başka' nın dergi ile alakalı açıklaması;

Manifesto

"Bu üzerinde çokça düşünülmüş ve planlanmış uzun bir yürüyüştür der Aliya. Biz aksine onun kadar düşünmedik bu yürüyüşü yaparken. Hatta çoğumuz birden bire koşmaya başlayıp arkadaşını geçmeye kalktı.

Halbuki başlangıcı ve bitişi olmayan bir yoldaydık, sonunda ödül falan da yoktu.

Koşan arkadaşlarını yadırgayan, yürüyen bizler. Onlardaki heyecanı ve coşkuyu kim bilir hangi savaşın sokağında kaybetmiştik?…"

[10] *age, n.2, s.50*

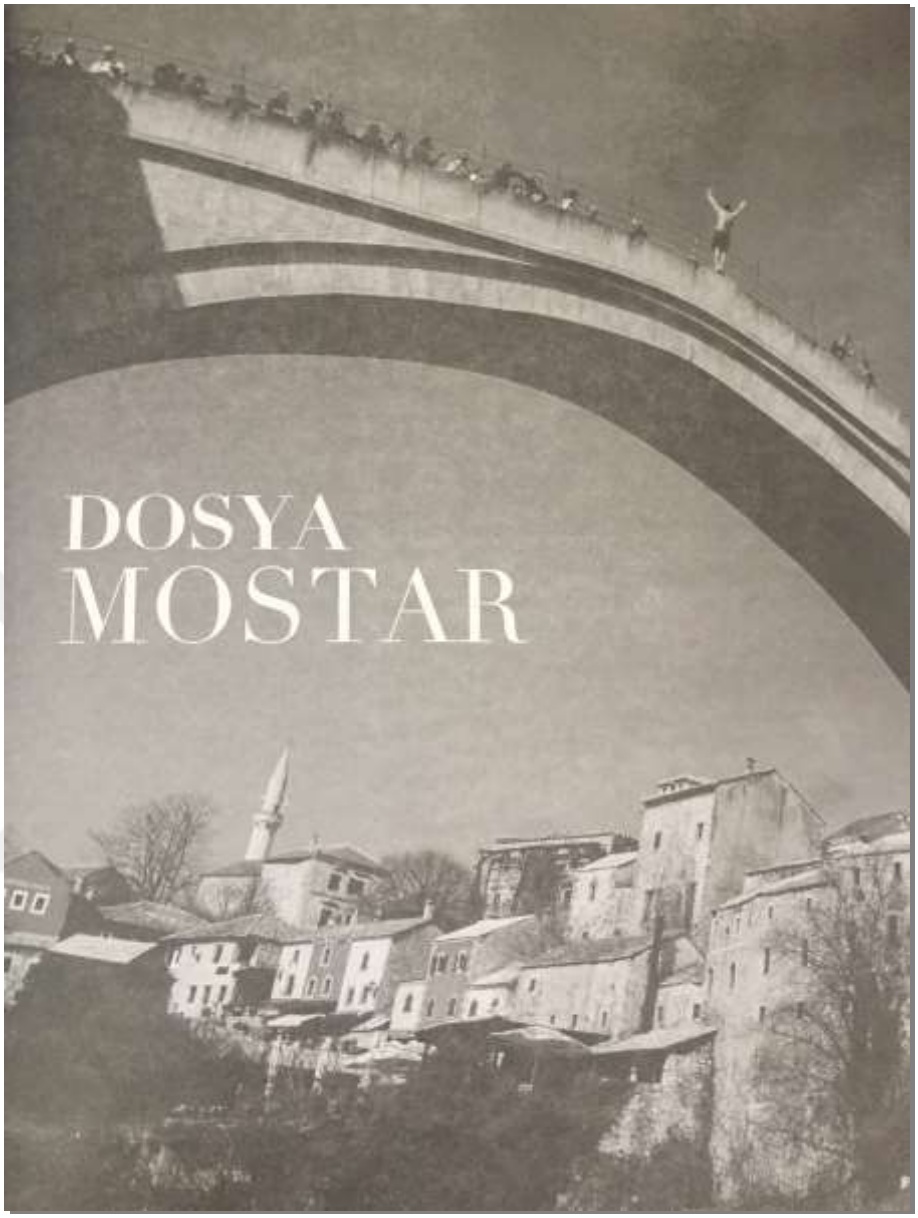
DOSYA
MOSTAR

1.7.1 Haberler

Kitleye hitaben yazılmaktadır. Kolay anlaşılır, güncel sade bir dil kullanılmaktadır. Bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Balkanlarda olan bütün olayları bir başlık altında birleştiren haberler, yani kültür, sanat ve edebiyat hakkında yaşanan durumları bizlere aktarmaktadır. Siyasi konulara da yer verilmektedir. Sanat kültür alanında Balkanların ve Anadolu'nun resim sergilerinden, ödül törenlerinden, festivallerden, kitap fuarlarından, tiyatrolardan ve konserlerden haberdar etmektedir. Filmler hakkında, balkan filmlerinin konusu hakkında da bizlere ipucu vermektedir. Bunun yanı sıra spor, gezi alanlarında sayılarında bulunmaktadır. Haberler, ağırlıkta olan yazıların dışında görsel içerikli, videolu ve sanatsal haberlerin tarihleri, yapılacağı yeri bir şema üzerinde gösterilerek yayınlamıştır.



Dergi 8. Uluslararası Dergi Fuar'ında

Sayılarda, web sitesinde ve Twitter gibi platformlarda haberleri takip edebilmekteyiz.

Sanat Haberi;

Çağımızın tecrübe ettiği en önemli yaşam sınavlarından biri olan ”mültecilik” üzerine Bosna savaşından ilham alınarak yazılmış muazzam bir oyun.

“Eve Ensler’ in, Bosna savaşının ardından yazdığı ve orijinal adı “Necessary Targets” olan oyun bir mülteci kampında geçiyor.

Bir psikolog kadın mültecilerin travmalarını onarmaya çalışırken bir yazar da bu hikayeleri dünyaya duyurmak istiyor. Kadınlar kendi hikayelerini birer birer anlattıkça, bir yandan savaşın ve mülteci olmanın korkusu ve çaresizliğine tanık olurken diğer yandan da kadınların kendi aralarındaki ilişkilerin nasıl güçlendiğini göreceğiz.”

Tuğrul Tülek’ in yönettiği “Nereye Gitti Bütün Çiçekler” tiyatro oyunu, 4. Sezonunu oynuyor.

***Yönetmen**: Tuğrul Tülek* ***Oyuncular**: Şenay Gürler, Nazan Diper, Goncagül Sunar, Feri Baycu Güler, Gözde Kansu, Melisa Doğu Ece Yüksel*

12 MART 2020 – Kadıköy Halk Eğitim Merkezi – İstanbul

07 NİSAN 2020 – Bostanlı Suat Taşer Tiyatrosu – İzmir



Panel Haberi;

Bu sene 9.su düzenlenen Uluslararası Dergi Fuarı'nda her sene olduğu gibi yine bir çok etkinlik yapılacak. Bu etkinliklerden bir tanesi de Balkanlar'da Türkçe yayın yapan dergilerin ortak olarak gerçekleştireceği "Balkanlarda Türkçe Dergi Yayıncılığı" paneli olacak.

Bu etkinlikte; BAŞKA (Bosna Hersek), ALEV (Bulgaristan), FİYAKA (Yunanistan), KÖPRÜ (Makedonya) ve TÜRKÇEM (Kosova) dergilerinin editörleri bulundukları ülkelerdeki Türkçeye olan ilgi ve alakayı, yayıncılık sıkıntılarını ve geleceğe dair yapmak istediklerini anlatacaklar.

1.7.2 Söyleşiler

Dergi, Balkan edebiyatı hakkında her sayısında birçok röportajlara yer vermiştir. Müzik, film, sanatçılar, araştırmacılar ve yazarlar hakkında konuyu fazla derinleştirmeden okuyucularla buluşturmaktadır. Sade, yalın bir dille ve Türkçe dili dışında Boşnakça ve İngilizce yazılarını yayınlamaktadır. Günlük konuşma diliyle, diyalog şeklinde bizlere aktarım yapmaktadır. Konu hakkında bilimsel bir metni bir kenara bırakarak, edebiyat yönünden öznel, düşündürücü metinler yayınlanmaktadır. Okuyucuyu sanatsal, içten, hoş sohbetler beklemektedir. Röportaj yapılan kişi ya da kişiler kendinden pay çıkararak anılarını da bizlere sunmaktadır.

Dergi sanatın dışında kendi genel yayın yönetmenleriyle de farklı basın organları söyleşiler yapmıştır.[11] 2015 yılından 2018 yılına kadar sayı, hem dergi olarak hem de web sitesinde ve **Twitter**' da uzun söyleşilere yer vermiştir. Her sayısında farklı Balkan ülkelerine rastlamaktayız. Yazarlar romanları hakkında fikirler vermekte ve edebi düşünceler ön plandadır. Dergide kemik kadro dışında genellikle Enes Güler söyleşileri yapmış ve yayınlamıştır.

Rabia Bozkurt dergide *Başka Bir İhtimalin Peşinde: Saraybosna Film Festivali* konulu röportajını paylaşmıştır:

Saraybosna kuşatması bir başka ihtimal namına her şeyi süpürmüşken sadece 'normal' hissetmek isteyen birkaç adamın insiyatifi ile başlar film festivalinin öyküsü. Protest bir kimliği vardır festivalin zira Saraybosna'yı hapseden sınırlardan ziyade insanların zihnine çizilen psikolojik sınırlar, ruhlarında da hasar bırakmış belki de en çok ümidi kuşatmıştır.

'Yarın' kelimesinin şüpheli belirsizliği ve buna mukabil belirsizliğin insanı yutan tarafına bir tepki olarak gelişmiştir.

Kentte elektrik yoktur, Olduğu zaman da televizyon ve radyo haberleri insanların umutlarını tüketmekten başka bir amaca hizmet etmez.

Şubat 1993 yılında Saraybosna sahne sanatları akademisinde 'savaş sineması' kurulur. Bu ekipte yer alan Almir Plata' nın şimdilerde ismini hatırlayamadığı Kanadalı BM askerinin (Mark veya Sean), bir jeneratörle elektrik sorununu çözmesiyle 'savaş sineması' perdesini açar. İlk gösterim Terminatör 2 filmidir ve girişler bir sigara karşılığında yapılmaktadır zira hem zor bulunur hem de çok pahalıdır. Ülkeye gelen yabancı gazeteciler aracılığıyla VHS filmler edinirler. Çalışanların maaşları ise un, yağ, tuz, kahve gibi malzemelerle karşılanmaktadır.

Haris Pasovic bir röportajında şöyle diyor:

[11] Nevra Neretva, *'dünyabizim'*, 2016.

"Bu bir savaş sinemasıydı, yüz sandalye ve bir projektör… Savaşa, bombardımana rağmen gösterimlerimize devam ettik. İzleyicinin filmlere dair algısı da burada çok farklıydı. Sharon Stone'ın Temel İçgüdü'deki çıplaklığı üzerine çok konuşulmadı ama bir akşam yemeği sahnesi vardı ki, iki dakika kadar alkışlandı"

Ekibin neredeyse tamamı Saraybosna Sahne Sanatları akademisinde yaşamaktadır. Binanın depoları ve yer altındaki kısmı güvenlidir.

'Gösterim olacaksa ve bombardıman başlamışsa insanlar gelmesin diye dua ediyorduk. Buna rağmen gelmekten vazgeçmediler.'

'En azından iki saat ne olduğunu unutmak her şeye bedeldi', diyor Almir Plata.

1994'ün sonlarına kadar kadar Savaş sineması devam eder. Sonra Obala Sanat merkezinde ikinci bir sinema merkezi açarlar. Locarno, Edinburgh gibi film festivallerinin retrospektifini yaparlar. Dönemin Venedik Film festivali direktörü Marco Muller Sarajevo'ya gelir ve gördükleri karşısında oldukça etkilenir. Aynı dönemde Saraybosna'ya gelen Annie Leibowitz, Christian Boltanski gibi isimler festivalin namını dünyaya duyurmaya başlar.

1995 Yılında Locarno Film Festivaline giden Almir, 7000 kişilik açık hava sineması ' Piaca Grande' yi görür ve aşık olur. Daha sonra 1996 yılında kendi Piaca Grande' sini kurar.

Festival Quentin Tarantino'nun kült filmi Pulp Fiction'la açılır. 12 gün süreyle 15 bin kişinin izlediği festival, Mirsad Purivatra'nın deyimi ile 'bebek' doğar. 'Genç insanları motive etmek, cesaretlendirmek istiyorduk' diyor Purivatra. Haftanın 'bu gün' dışındaki günlerini hatırlatmak ve hiçbir şey olmamış gibi plan yapmak.

1995 Yılında festivalin basın toplantısında bir gazetecinin kendisine sorduğu ' Savaş zamanı niye festival' Sorusuna 'Festival zamanı niye savaş?' diye efsane bir kapak yapmışlığı da mevcut kendisinin.

Komik, neşeli ve oldukça tehlikeli günlerdi, delice tutkuluyduk. Festivali bu güne taşıyan da bizim ve izleyicinin tutkusu oldu.

Bugün festival şehrin direniş ruhunun temsilcisi. Dünyada ve bölgede hatırı sayılır prestije sahip. Balkanlar ve Güneydoğu Avrupalı genç yönetmenleri ve genç yeteneklerin kendilerini tanıtabilecekleri, uluslararasılaşabilecekleri bir platform haline geldi.

Mali yönden pek de huzurlu olmayan Bosna'ya festival döneminde ekonomik hareketlilik getirisini de unutmamak gerek.

Festival büyüdükçe ruhu eksiliyor mu? Diye sorduğumda,' Bu bebeğin ergenlik dönemi' diye cevap verdi Almir. Yirmili yaşlarında, kafası karışık olabilir, farklı ilgi alanları ve talepleri olabilir, ama hala bizim bebeğimiz' dedi.

Evet bebek bizim bebeğimiz. Sorunlu bir çocukluk dönemi geçirdiğini unutmadan bağrımıza basıp büyüteceğiz.

4 Aralık 2016.

1.7.3 Öyküler

Dergi en çok balkanlarla ilgili öykülere yer vermektedir. Bosnalı ve Türk yazarlar başlarından geçen gerçek ya da gerçeğe yakın kısa olayları, anıları okuyucularla buluşturmuştur. Öykülerde yer ve zamanı esas alarak anlatılmak istenene vurgu yapılmaktadır. Dergiye özel ya da önceden yazılmış öyküler kaynak gösterilerek paylaşılmıştır.

Enes Güler'in Saraybosna'yı kültür bakımından anlattığı bir yazısında;

Asla turistik değildir. Burada turist ile yerli halk aynı şeyleri yaşar. Kimse öteki değildir. Herkes başkadır burada. Başka ile ötekinin ayırdını en iyi yapan şehirdir Sarajevo.[12]

[12] *age, n.7, s.10*

Farklı kaynaklardan da dergiye alıntılar yapılmaktadır. Öyküler antolojilerden kaynak alarak sayıda yerini almıştır. Örnek; *Çağdaş Arnavut Hikayeleri Antolojisi.*

Bölgeye ait o yerin sanatı, kültürü, geleneğini de dergide paylaşılmaktadır.[13] Bunun yanı sıra Polisiye hikayede konu alınmıştır.[14]

Tasvirlenerek konu betimlemeleri yapılmıştır; *Saraybosna'nın daracık sokakları da başka. Burada doğuyorsun, yürümeye başlıyorsun, araba kullanmaya başlıyorsun. Dünyayı geziyorsun. Daha da geniş, daha da büyük, daha da düzenli olanı biliyorsun. Ama bu sokaklar başka.*[15]

Enes Güler'in başından geçen ve dergide paylaştığı öykü; *Soğuk*

Troleybüs bekliyorum. Bursa yazıyor. İçimdeki içlikte. Koyun yünü. Ama kâr etmiyor. Bulunduğum noktadan Avaz kulesini görüyorum. -22 yazıyor. Hadi lan diyorum. En az -25'tir o. Eksiden bahsederken en az mı en çok mu demem gerektiğine dair kafam karışıyor. Sanırım beynim dondu. Belki de donmak üzeredir. Troleybüs bekliyorum.

Nihayet gelmiyor. Gelmiyorsa hiç gelmeyecektir. Bu burada bir kanundur. Kimse çok fazla beklenmez. Büfedeki abla uyarıyor, elektrikler yok troleybüs de gelmez diyor. Acaba o içeride nasıl ısınıyor? Avaz kulesindeki derece tabelası değişiyor.

''-21''

Bu ülkede ilk defa bir güncellemeye şahit oluyorum. *Ona da inanasım gelmiyor açıkçası.*

Uzaklara bakıyorum bir umut. Belki troleybüsün başı gözükür diye. Yok. Sarajevo taxiye bineceğim sanırım. Cebimde feningler var. Hepsini toplasam belki bir kaç mark ederler. ''Bir kaç markla, Sarajevo taxi ile'' Bu bir fıkranın başlangıcı

[13] Emel Balıkçı Şair, 'Onbir Kardeş Ve Martidiş Abla', *balkanedebiyati.com,* 2019.
[14] *age, n.1,s.43.*
[15] *age, n.7, s.6.*

olabilirdi. Olmadı. Yürüyorum. Ilıca'ya doğru. Ilıca burada banliyödür. Banliyölere yürümek zordur. Bu bir kuraldır.

Yürüdükçe hava ısınıyor. Kalp atışlarım arttıkça içimdeki içlik yüzünden terlediğimi farkediyorum. Derken troleybüs geçiyor. Ve ben durakta değilim. Bir sonraki durağa da çok var. Burası transit dedikleri bir yol. Transitteyim. Bu burada bir jargondur. Yolumu değiştiriyorum. Ana caddeye çıkıp tramvaya binmeye karar veriyorum. Ana caddeye çıkmak için harcadığım enerjiyi transitte yürüyerek değerlendirseydim bir sonraki troleybüs durağına varmış olacağım gerçeği canımı biraz sıkıyor, ama o kadar da değil. Allahtan tramvay hemen geliyor. Biniyorum ve iniyorum. Biner binmez bilet kontrolcüleri geliyor çünkü. Tramvay maceram çabuk bitiyor. Bir sonraki tramvayı bekliyorum. Elimdeki feningler bir kaç mark etmiyormuş. Bunu idrak ediyorum. Bilet alacak param yok. Hava soğuk. Vatman insafsız.



-Evden çok uzaklaşmış olamam. En iyisi geri döneyim ben.

Evet en iyisi bugünlük Ilıca'ya gitmemek. Oysa bana borcu olan arkadaşımdan paramı alacaktım. Ben gitmesem o hayatta gelmez. Paran olmadan aslında senin olan parayı da alamıyorsun. ***Bu burada bir kuraldır.***

Ev yolunda pekara stadion var. En ucuzundan 5 tane kifla alıyorum. Bütün paraları bozuk verince fırıncı seviniyor.

Eve giriyorum. Kapıyı kapatıyorum. O esnada gözüm Avaz kulesine takılıyor.

'' -19''

-Hadi oradan sen de!

Bursa içliğimi çıkarıyorum. Donuyorum. Bu bir paradoks olmalı. Ama gerçek aslında buz gibi gerçek. Burası soğuk memleket!

7 Ocak, 2019.

1.7.4 Çeviriler

BAŠKA ortak dilli edebiyatını içinde barındırdığından eserlerini Türkçe ve Boşnakça olarak yayınlanmaktadır. Ayrıca İngilizce çevirilerde gözümüze çarpmaktadır. Düz yazılar ve şiirlerin çevirileri bulunmaktadır. Düz yazılar farklı kaynaklardan, Balkan kaynaklarından taranarak dilimize çevirisi yapılıp dergide yayınlanmaktadır. Sayıda ünlü Türk ve Boşnak edebiyatı şairlerin şiirlerinin Boşnakça, İngilizce ve Türkçe yazar kadro tarafından çevirisi yapılmaktadır.

Örnek;

(Yahya Kemal Beyatlı-Varşova 1927, Boşnakça). Balkan edebiyatı şairlerinde çevirisi yapılmaktadır. (Abdulah Sidran-Kabus (Mora) Boşnakça'dan Türkçe'ye Enes Güler tarafından çevrilmiştir.)

Düz yazılarda ise farklı kaynaklardan alınan yazılar genellikle derginin genel yayın yönetmenlerinden Enes Güler tarafından çevirisi yapılıp yayınlanmıştır.[16]

Balkan Sözlük' de Boşnakça kelimelerin Türkçe çevirisi yapılmıştır.

Örnek;

Ma Jok: Türkçe'den geçmiş olan 'Yok Ya' ifadesinin Bosna halidir.

Samo Provo: Bosna'daki adres tarifinin vazgeçilmezidir. 'Sadece Düz' git manasına gelir.

[16]Enes Güler, "Tako ti je mala moja kad ljubi Bosanac", *balkanedebiyati.com,* 2018.

Pijaca: Türkçe'deki piyasa kelimesinin daha somut halidir. Her türlü taze sebze ve meyvenin bulunduğu Pazar.[17]

PARDON SARAYBOSNA

Zaptedilmiş bir çağda

Saltıkçı bir çağa

Yazının ciddiyeti olur mu ?

Ki ben, kurutabilir miyim ?

Dul bir gözle gözyaşını

Mescitler için müezzin gönderebilir miyim

Zambak senesinde

Yeniden döndürebilir miyim

Gençliğinin bahar dönemine

Şiir; Emaad Ali Katari'ye aittir. Farklı dillerden de çeviri yapılmıştır. Srebrenitsa katliamı yıllarında yayınlanmıştır. Bu şiirin ilk bölümü Arapça aslından Türkçeye çevrilmiştir. Dilimize çeviren kişi; Ervanur Erdoğan'dır.[18]

[17] a*ge, n.5,s.64.*
[18] *age, n.5, s.64.*

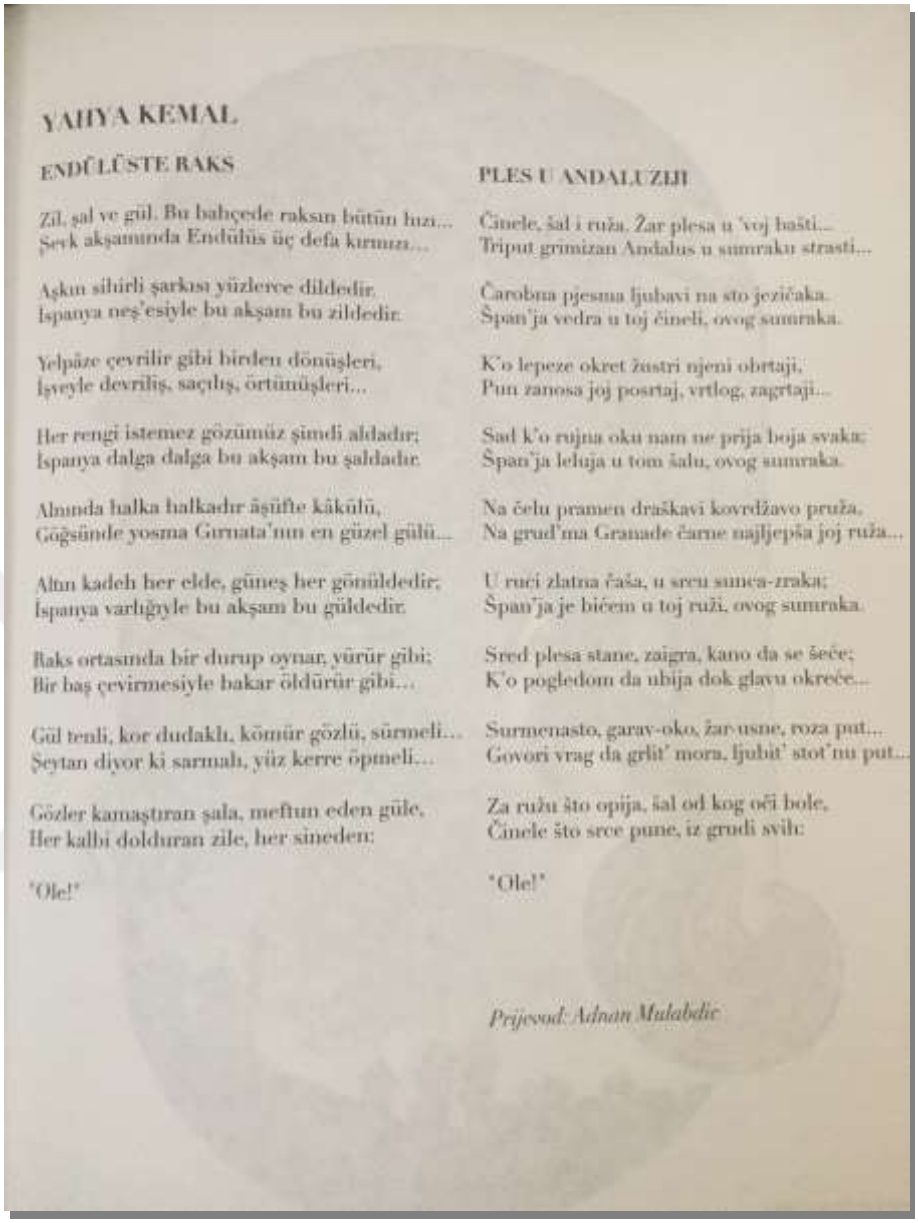

YAHYA KEMAL

ENDÛLÛSTE RAKS

Zîl, şal ve gül. Bu bahçede raksın bütün hızı...
Şevk akşamında Endülüs üç defa kırmızı...

Aşkın sihirli şarkısı yüzlerce dildedir.
İspanya neş'esiyle bu akşam bu zildedir.

Yelpâze çevrilir gibi birden dönüşleri,
İşveyle devriliş, saçılış, örtünüşleri...

Her rengi istemez gözümüz şimdi aldadır;
İspanya dalga dalga bu akşam bu şaldadır.

Alnında halka halkadır âşüfte kâkülü,
Göğsünde yosma Gırnata'nın en güzel gülü...

Altın kadeh her elde, güneş her gönüldedir;
İspanya varlığıyle bu akşam bu güldedir.

Raks ortasında bir durup oynar, yürür gibi;
Bir baş çevirmesiyle bakar öldürür gibi...

Gül tenli, kor dudaklı, kömür gözlü, sürmeli...
Şeytan diyor ki sarmalı, yüz kerre öpmeli...

Gözler kamaştıran şala, meftun eden güle,
Her kalbi dolduran zile, her sineden:

'Ole!'

PLES U ANDALUZIJI

Činele, šal i ruža. Žar plesa u 'voj bašti...
Triput grimizan Andalus u sumraku strasti...

Čarobna pjesma ljubavi na sto jezičaka.
Špan'ja vedra u toj čineli, ovog sumraka.

K'o lepeze okret žustri njeni obrtaji,
Pun zanosa joj posrtaj, vrtlog, zagrtaji...

Sad k'o rujna oku nam ne prija boja svaka:
Špan'ja leluja u tom šalu, ovog sumraka.

Na čelu pramen draškavi kovrdžavo pruža,
Na grud'ma Granade čarne najljepša joj ruža...

U ruci zlatna čaša, u srcu sunca-zraka;
Špan'ja je bićem u toj ruži, ovog sumraka.

Sred plesa stane, zaigra, kano da se šeće;
K'o pogledom da ubija dok glavu okreće...

Surmenasto, garav-oko, žar-usne, roza put...
Govori vrag da grlit' mora, ljubit' stot'nu put...

Za ružu što opija, šal od kog oči bole,
Činele što srce pune, iz grudi svih:

'Ole!'

Prijevod: Adnan Mulabdić

BAŠKA, 5.nci sayıdan 2017 yılına ait. Sayfa 19.

1.7.5 Mektuplar

Açık ve sade bir dille edebi mektuplar şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Yazarlar hislerini bir Balkan ülkesine ya da başka bir kişiye, yazara mektup yazarak aktarmaktadır ve bunu herkesin görmesini istemektedir. Gizliliği yoktur. Edebiyat dünyasının tanınan simaları fikirlerini, sanat görüşlerini mektup yoluyla tartışmaktadır. Bu sayede bilgi edinmemiz mümkün olmaktadır.

Örneğin;

Ahmet Haşim'in Şevket İnce'ye yazdığı mektup dergide yayınlanmaktadır.(2016) [19]

Sevgili Refik

İhtimal sana fazla yazıyorum. Fakat ben bundan memnunum. Bulunduğum noktalardan sana doğru uçurduğum bu mektuplarla pervaz-ı evraktan hasıl olmuş ve bütün mesafeler boyunca mümted, maddi ve manevi bir bağ ile kendimi sana bağlı tutmak istiyorum. Muhaberatımızın bu tevâlisi seni iz'ac ediyor mu? (Mektubun ilk bölümü)

Yazar Melek Rada'nın Bosna'ya yazdığı mektubu da sayıda görmekteyiz. Şiirsel yönden paylaşım yapmaktadır.[20]

"Ben yanmasam,

Sen yanmasan,

Biz yanmasak, …"

[19] Ahmet Haşim, *'Güzel Yazılar Mektuplar',* s. 67-72.
[20] *age, n.5, s.25.*

1.7.6. Şiirler

Dergide sayısız şiirler konu edinmektedir. Diğer yazılarda olduğu gibi şiirlerde de Türkçenin dışında Boşnakça ve İngilizce olarak yazmaktadır. Boşnakça'dan Türkçe'ye ya da Türkçe'den Boşnakça'ya birçok çeviri yapılmıştır. Nazım Hikmet'in Salkımsöğüt şiiri Amina Šiljak Jesenković tarafından Türkçe'den Boşnakça'ya çevrilmiştir.[21]

Türk ve Balkan edebiyatının şairleri ve yazar kadrosunun şiirleri paylaşılmıştır. Genelde Balkan ülkelerinin şehirleri adına şiirler yayınlanmıştır. Şiirlerin genel şiir temaları balkanlara duyulan sevgiden bahsedilmektedir. Pastoral, Satirik, Epik ve Lirik türleri görülmektedir. Manzume olarak da yazılmaktadır. Şiirlerde genel tabiriyle serbest ölçü kullanılmaktadır. Her çeşit mısradan oluşan şiirler yer almaktadır. (Dörtlü, ikili vb.)

[21] *http://www.balkanedebiyati.com/zalosna-vrba-salkimsogut/*

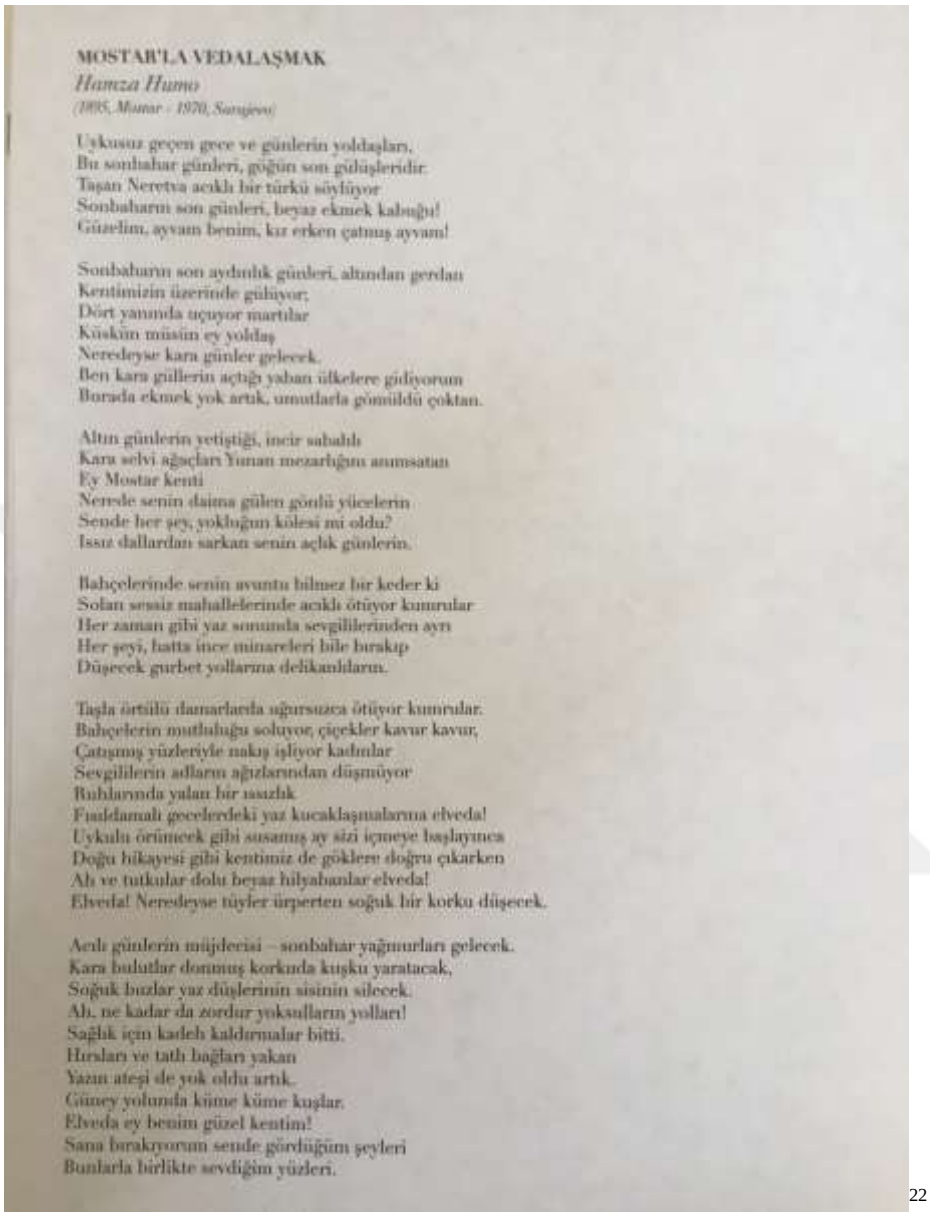

MOSTAR'LA VEDALAŞMAK

Hamza Humo

(1895, Mostar - 1970, Sarajevo)

Uykusuz geçen gece ve günlerin yoldaşları,
Bu sonbahar günleri, göğün son gülüşleridir.
Taşan Neretva acıklı bir türkü söylüyor
Sonbaharın son günleri, beyaz ekmek kabuğu!
Güzelim, ayvam benim, kız erken çatmış ayvam!

Sonbaharın son aydınlık günleri, altından gerdan
Kentimizin üzerinde gülüyor;
Dört yanında uçuyor martılar
Küskün müsün ey yoldaş
Neredeyse kara günler gelecek.
Ben kara güllerin açtığı yaban ülkelere gidiyorum
Burada ekmek yok artık, umutlarla gömüldü çoktan.

Altın günlerin yetiştiği, incir sabahlı
Kara selvi ağaçları Yunan mezarlığını anımsatan
Ey Mostar kenti
Nerede senin daima gülen gönlü yücelerin
Sende her şey, yokluğun kölesi mi oldu?
Issız dallardan sarkan senin açlık günlerin.

Bahçelerinde senin avuntu bilmez bir keder ki
Solan sessiz mahallelerinde acıklı ötüyor kumrular
Her zaman gibi yaz sonunda sevgililerinden ayrı
Her şeyi, hatta ince minareleri bile bırakıp
Düşecek gurbet yollarına delikanlıların.

Taşla örtülü damarlarda uğursuzca ötüyor kumrular.
Bahçelerin mutluluğu soluyor, çiçekler kavur kavur,
Çatışmış yüzleriyle nakış işliyor kadınlar
Sevgililerin adların ağızlarından düşmüyor
Ruhlarında yalan bir ıssızlık
Fısıldamalı gecelerdeki yaz kucaklaşmalarına elveda!
Uykulu örümcek gibi susamış ay sizi içmeye başlayınca
Doğu hikayesi gibi kentimiz de göklere doğru çıkarken
Ah ve tutkular dolu beyaz hilyabanlar elveda!
Elveda! Neredeyse tüyler ürperten soğuk bir korku düşecek.

Acılı günlerin müjdecisi – sonbahar yağmurları gelecek.
Kara bulutlar donmuş korkuda kuşku yaratacak,
Soğuk buzlar yaz düşlerinin sisinin silecek.
Ah, ne kadar da zordur yoksulların yolları!
Sağlık için kadeh kaldırmalar bitti.
Hırsları ve tatlı bağları yakan
Yazın ateşi de yok oldu artık.
Güney yolunda küme küme kuşlar.
Elveda ey benim güzel kentim!
Sana bırakıyorum sende gördüğüm şeyleri
Bunlarla birlikte sevdiğim yüzleri.

[22]

[22] age, *n.5, s.16.*

1.7.7 İktibas (Alıntı)

Dergide farklı kaynaklardan çeşitli alıntılar yapılmıştır. Düz yazıda anlamları kuvvetlendirerek esas anlatılmak istenen anlatılmaktadır. Örnek verecek olursak dergi, siyasi yönden iktibas yapmıştır. Siyasi kitaptan alıntı yapılmıştır. Sayıda, Avrupa'nın Yunanistan ülkesinde yaşanan ekonomik kriz ele alınmaktadır. 1990 ile 2008 yılları arasında oluşan süreçleri direnişleri bizlere aktarmaktadır. Yunanistan benimsediği 'istikrar ve reform' algısı anlatılmaktadır. Neoliberalizm görüşü bütün Avrupa'da büyük önem kazandırmıştır. Çözüm önerileri sunulmuştur. Son olarak savaşlardan da bahsedilmektedir. 7 Temmuz 2019'da Aleksis Çipras tarafından yazılmıştır. Türkçe çevirisini Bora Vergili yapmıştır.

1.7.8 Filmler

Dergi web sitesinde kendine özgü kısa metraj filmler yayınlamaktadır. **Youtube**'da yayınlanmaktadır. **Margarita Productions** filmi üstlenmektedir. Yönetmenliğini Enes Güler üstlenmektedir.

Filmler sırasıyla;

** death on deadline,*

**BAŠKA Türkiye'de,*

**address: Halači 10*

**Kino meeting point-Garage Sales, *Golfmania in Sarajevo,* Bu belgesel, Saraybosna'da golf takıntısının nasıl oluştuğunu ve Saraybosna halkının neden golf arabalarıyla meşgul olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır. Şarkı; Motori, Sanatçı; Divlje jagode.

**Türkiye Nerede?*.

Ali Atay'ın yönettiği ve senaristliğini Ertan Saban'ın yaptığı bir balkan filmi olan **Limonata** derginin 3.ncü sayısında yer almaktadır. Türklerden oluşan oyuncu kadrosu balkan kültüründen bahsetmektedir. Makedonya'da olaylar gelişmektedir. Konusu; Suat eski bir tır şoförüdür ve ölümcül bir hastalık nedeniyle yatağa düşer. Oğlu Sakip'i yanına çağırır ve ölmeden önceki tek arzusunu açıklar. Suat seneler önce İstanbul'da imam nikahı kıyarak bir kadınla evlenmiştir ve bu evlilikten bir çocuğu olmuştur. Ancak Suat bebekken terk ettiği bu çocuğu hiç görememiştir. Ölmeden önce tek dileği Selim adındaki ikinci çocuğunu bulup ondan helallik istemektir. Buna göre oğlu Sakip'ten İstanbul'a gidip kardeşini bulmasını ister. Sakip babasının emektar arabasına atlayıp elinde yalnızca kardeşinin adı ve eski bir adresle İstanbul yollarına düşer.





"Ne kadar ciddi de olsak bir yerde mola verip bir roman düğününe iştirak etmek de fayda vardır."

1.7.9 Yazılar (En çok okunan yazılar)

Genellikle dergide edebi yazılar paylaşılmaktadır. Bunun yanı sıra okuyuculara da örnek olabilecek öğretici metinlerde (deneme) paylaşılmaktadır. Söyleşilere yer verilmektedir. Birçok konu içerikli yazılar aktarılmaktadır. Yazarlar kendi yazıları yazmışlardır ya da farklı kaynaklardan esinlenerek yazmışlardır. Tanınan edebiyatçıların Balkan şehirlerinle ilgili yazıları alıntılanmıştır. Okuyucuların iç dünyasında farklı duygular uyandırmak istemektedirler. İşlenmiş dil anlatım ögelerine başvurmaktadırlar. Yazılar sosyal, siyasi, kültürel, sanatsal yönden özellikler taşımaktadır. Örneğin, o bölgenin özelliklerini bizlere sunmaktadır. Haber yazıları ve filmler de vardır. Son olarak Antolojilerden de yararlanılmaktadır.

Dergide bir yazı eklenecek olursa Süleyman Gündüz tarafından **Üsküp (Heyecan kadar acı veren şehir)** 2016 yılında sayı 3 sayfa 6 da yazı paylaşılmıştır. Edebi ögeler kullanılmaktadır. Üsküp şehrinin özelliklerinden bahsedilmektedir. Benzetmelere başvurulmaktadır. Tarihçesi yazılmıştır.

Erken yola çıkanlara çarşı esnafı laf çaktırır. Nereye böyle sorusuna alınan cevap " te bi hava alam" olur genelde.

Tan yeri ağarmak üzere camilerden kurtuluşa çağrı yükseliyor. Camiye gelen Türkler takke, Arnavutlar beyaz keçeden yapılma fes ve Boşnaklar ise bere takarlar.

Başka'da güncel total en çok okunan yazılardan bir kaçı;

Bosna'yı Terk Ediyorum

İbrahim Rugava ile Aynı Adımda

Emir Kusturica'nın Son Filmi "Aşk ve Savaş"

Novi Grad/Yeni Şehir

Aida Begic-Bırakma Beni Eleştirisi

Amina Siljak Jesenkovic ile Söyleşi

LİMONATA: Bir Balkan Filmi

Kuşatmalar Ansızın Başlar

YUGOSLAVYA 1987

Gündüz Vassaf ile Söyleşi

ÇUKUR (JAMA)

Örnek bir yazı;

TURCIZAM/TÜRKSİZM NEDİR?

Geleneksel Bosna evine bir kapija (kapı)'dan girilir. Girişte sizi bir avlija (avlu) karşılar. Avlija'ya giden yol üzerinde geleneksel "kaldrma" taşları ile kaplı bir yol vardır. Yol kenarında bir "česma", evin içerisinde "halvat" adı verilen odalar ve "mutvak" bulunur. Bu mutvak'larda tendžere, tave, tepsije ve sahanlar vardır. Tarhana, škembe čorba, bamija, pilav, sarma, dolma, jahmija, sogan dolma, ćevap, pogača, keške, sutlija, hurmadžik, tatlija ve sutlija gibi pek çok yemek burada pişer.

Türkçeden Boşnakça, Hırvatça ve Sırpçaya geçmiş bu kelimelere turcizam/türksizm adı verilmektedir. Bu kelimelerin pek çoğunun yerel dilde ve kültürde alternatif eş anlamlıları bulunmamaktadır. Örneğin; čarapa (çorap), džezve (cezve) ve bubrega (böbrek) gibi…

Jastuk, jorgan, šećer, kašika, bašča, fildžan, jogurt, čorba, čaršaf, papuče… Yüzyıllardır dilde ve kültürde etkisini sürdüren bu kelimeler; dini kavramlar, giyim, yaşam ve yemek kültürü gibi sosyal hayatın pek çok alanına yayılmıştır.

Turcizam sözcük ve cümleler fonetik-fonolojik uyumlarına göre Boşnakça içerisinde yer almaktadır. Bu cümlelere ise "basum sagosum (başınızın sağ olsun)", "satlarosum (sıhhatler olsun)" ve "maksuz selam" cümleleri misal olarak verilebilir.

Bazı kavramlar ise ilk manalarından ziyade farklı anlamlar içerecek şekilde kullanılmaktadır. Örneğin Boşnakçada sıkça kullanılan "nafaka" kelimesi, bir kişinin günlük geçimini sağlayacak şeylerin bütününe verilen isimdir yahut Türkçe lanet manasında kullanılan "nalet" kelimesi şeytan gibi çok kurnaz, uyanık kişi ve beklenmedik baskın, saldırı anlamlarında kullanılmaktadır.

Turcizam kelimeler Türkçe dilinin Boşnakça/Sırpça/Hırvatça fonetiği üzerinde uygulanması dışında yabancı kelimelerle de mükemmel bir melez halinde kullanılmaktadır. Örneğin; kamiondžija (kamyoncu) ve tramvajdžija (tramvaycı) gibi…

Yüzyıllar içerisinde dile ve kültüre köklü bir şekilde yansıyan, dille beraber gelişip, değişerek farklı anlamlar kazanan ve Balkan Edebiyatı'nın bir kolunu oluşturan Turcizam/Türksizm'e verilecek örnekler bir yazının konusu olmak için fazlasıyla zengin örneklere sahip olsa da, okuyucunun merakını gidermesi ve daha fazlasını araştırma arzusu oluşturması için bu kısa yazının keyifli bir başlangıç sunacağını umuyoruz.

1.7.10 Balkan Sözlük

Dergide geçen yabancı kelimelerin telaffuzlarının yayınlandığı sayfadır.

Bazıları;

Trileçe: Çeşitli rivayetler olsa da Arnavut tatlısı olduğuna inanılmaktadır. 3 sütten yapıldığı iddia edilen bu tatlı hafif olduğu kadar ucuz da bir tatlıdır. Enteresandır, Balkanlarda Türkiye'deki kadar popüler değildir.

Malo Sutro: Gerçekleşme ihtimali düşük olan bir durum için kullanılan Boşnak deyimidir. Genellikle çalışma isteyen işler için kullanılır.

Calgija: Sırbistan ve Makedonya'da denk gelebileceğiniz geleneksel Türk sanat müziği formundaki müzik türüdür.

Pljeskavica: Balkanlarda neredeyse her yerde bulabileceğiniz köftedir. Diğer köftelerden farkı boyutunun hamburger ekmeği büyüklüğünde olmasıdır. Makedonya'da Kaşkavallı olanını yemek makbuldür.

Carsijska Prica: Gerçekliği olmayan, boş konuşmalar, dedikodular. Çarşı'da geçen şehir efsaneleridir.

Üsküp 2014: Makedonya Cumhuriyeti hükümeti tarafından finanse edilen ve iktidar partisinin Üsküp'e 2014 yılı itibariyle daha klasik bir görüntü verme hedefi doğrultusunda gerçekleştirilmiş projedir. Üsküp'ün tarihi dokusunu zedeleyen proje hayal kırıklığı olarak adlandırılmıştır.

Velili Brat: Bosna Hersek'te diğer şehirlerin Sarajevo için kullandığı imalı tabirlerdir. Büyük ağabey manasına gelir.

Zanat: Bizdeki manası para kazanılan sanat icrası olsa da Bosna Hersek'te para kazanılamayanı için de kullanılır.

Pitaj Konobara: Özellikle Bosna'da denk geleceğiniz, kafeteryaların geleneksel Wİ-Fİ şifresidir. Manası, garsona sordur.

Kaşkaval: Balkanlar'da Bulgaristan ve Makedonya'da bulabileceğiniz hakiki kaşar peyniridir.[23]

1.7.11 Twitter Floodları

BAŠKA' nın adı altında kurulan *balkanedebiyati.com* **Twitter**'da çeşitli paylaşımlar yayınlamaktadır. Edebiyat alanında balkan çalışmalarını paylaşım yapmaktadır. Diğer yayın organı ise *Balkan Sözlük'* tür. Dergide incelenen konular

[23] *age, n.3, s.92.*

Twitter platformu altında gönderi yapmaktadır. Kültür, sanat, gezi alanlarında haber başlıklı ögeler görülmektedir. Balkan edebiyatını ilgilendiren paylaşımları **Retweet** yaparak sosyal medyacılarla buluşturmaktadır. 16 bine yakın takipçisi bulunmaktadır.

balkan edebiyatı
@balkanedebiyati

Çağdaş Yunan Sineması, Ocak-Mayıs 2020 tarihleri arasında Yunanistan İstanbul Başkonsolosluğu Sismanoglio Megaro'da bu yıl 6. kez sevenleri ile buluşuyor.



Çağdaş Yunan Sineması Başlıyor!
balkanedebiyati.com



1.8 Yazar Kadrosu

Türk ve Boşnak yazar ve şairlere rastlanılmaktadır. Aralarında akademisyenlerinde bulunduğu, dergi editörleri, gazetecilerin bulunduğu kadrodur. Yazarlar tarafından Ünlü edebiyatçıların çevirileri yapılmıştır.

Kadro;

Süleyman Gündüz, Amina Siljak Jesenkovic, Enes Güler, Ahmet Özcan, Bilal Yakup, Emin Akben, Gözde Şeker, Mehmed Arif Bey, Bülent Ayyıldız, Miljenko Jergovic, Şerif Turgut, Dilek kütük, Özge Deniz, Atakan Sevgi, Talha Ulukır, Ahmet Furkan Demir, Halil İbrahim İzgi, Ayhan Demir, Halit Revaha Zini, Cihat Gemici, Ervanur Erdoğan, Şule Yavuzer, Abdullah Enis Savaş, Faysal Soysal, Gülhan Tuba Çelik, Hatice Tokuz, Orçun Ünal, Mehmet Berk Yaltırık, Filip Mürsel

Begoviç, Meşa Selimoviç, Mikail Türker Bal, Osman Palabıyık, Zeynel Beksaç, Taner Güçlütürk, Bilge Emin.

Süleyman Gündüz

Yazar, 1961 Çaykara-Trabzon doğumludur. Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi mezunudur. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Sosyoloji bilim dalı alanında yüksek lisansını tamamlamıştır. Kendisi aynı zamanda Uluslararası İlişkiler uzmanı, sanatla yakından ilgili gazeteci-yazar ve siyasetçidir.

Büyük Değişim Partisi ve AK Parti kurucularındandır. Turgut Özal'ın özel danışmanlığı yapmıştır. Bosna-Hersekliler Kültür ve Yardımlaşma Derneği başkanıdır. Dayanışma Vakfı kurucu üyesi ve genel başkanı ve Şehristanbul Derneği kurucu üyesidir.

Yazarın, bu dergide *Heyecan kadar acı veren şehir: Üsküp* adlı yazısı bulunmaktadır. Yazısının yanı sıra bir kısım şiir paylaşılmıştır. 20 Ocak 2017 yılında okuyucuyla buluşmuştur. Yaşadığı sıkıntıyla beraber aşık olduğu şehirden bahsetmektedir. Başlıca eserleri; *İslam Düşüncesinin Bugünkü Meseleleri (çeviri), Ağıtlar ve Anıtlar, Metalurjide Faz Diyagramları.*

Amina Šiljak Jesenković

Dr. Türkolog olan Jesenković, 29 Kasım 1965 Saraybosna doğumludur. Saraybosna Üniversitesi Felsefe Fakültesinin Şarkiyat bölümünden mezun olmuş ve aynı bölümden akademik çalışmasına devam etmiştir. Saraybosna'da yaşadığı dönemin sıkıntısına bağlı olarak dergi ve gazetelerde köşe yazarlığı yapmaktaydı. Edebiyat alanında dilbilgisiyle yakından ilgilenmiştir. Eserlerini Türkçe olarak yazmaktadır. Osmanlı dönemi Boşnak Divan ve Tekke edebiyatını yakından araştırarak Bosna halkına aktarmaya çalışmaktadır.[24] Tasavvuf konusunda uzmandır.

Derginin hem yazarlığını hem de yayın danışmanlığını yapmıştır. Dergide yazdığı yazılar; *Saraybosna'm* (Türkçe ve Boşnakça, 11 Eylül 2018) *Saraybosna-Bir*

[24] Enes Güler, *Amina Siljak Jesenkovic ile Söyleşi*, 4 Aralık 2019.

Tanzir Teşebbüsü (1.sayı, 5 Aralık 2016). Yazar Enes Güler tarafından söyleşi de yapılmıştır.

Başlıca eserleri; *Emin Daire'nin Sivri Köşeleri, Yekten Yürekten. İzdiham* dergisinde de *Edebiyat Ya Hü* yazısını paylaşmıştır. *Gerçek Hayat* internet sitesinde birçok yazı yazmıştır.

Enes Güler

Çerkez kökenli Sakarya doğumlu olan Güler, çocukluğu İstanbul Eminönü'nde geçmiştir. Dergiyi çıkaranlar arasında Saraybosna Üniversitesi'nde öğrenciydi. Derginin genel yayın yönetmenidir.

Çokça dergide kendisinin yazarlarla, sanatçılarla söyleşileri, haber niteliği taşıdığı sanat yazıları, öyküleri bulunmaktadır. Aynı zamanda film eleştirmenliği de yapmıştır. Yazılarını Türkçe dili dışında İngilizce, Boşnakça olarak yayınlamaktadır. Komünizme ilgisinin her zaman içinde olduğunu söylemektedir.

Balkan ülkeleri ve Türk edebiyatı ile yakından ilgilidir. En sevdiği yazar Orhan Velidir. Balkan edebiyatı ile yakından ilgilenmektedir. Balkan araştırmaları tasarımcısıdır. Birçok balkan araştırması hakkında çeşitli fuarlar gezmiştir. Türkiye ve Balkan arasında Balkan edebiyatını yeniden günümüze çıkarmak istediğinden bahsetmektedir. Derginin daha sonra Türkiye yayınlanmasının sebebi Türklerin balkan edebiyatını yakından bilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Dergide gri renkten uzak Romantizme dayalı öyküler yazılar, Balkan ülkeleri hakkında öyküler olduğunu söyler.

Yazılarının bir kaçı; *Kadraja Sığmayan Şehir: Üsküp* (30 Ekim 2019), *İsmail Cambazov ile Söyleşi* (2 Ekim 2019), *Tako ti je mala moja kad ljubi Bosanac* (Eski Yugoslavya rock grubu Çeviri 5 Aralık 2018), *Sarajevo Film Festivali* (20 Ağustos 2017).

Ahmet Özcan

1982 yılı Konya doğumludur. Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünü tamamlamıştır. Aynı bölümden Sabancı Üniversitesi'nde yüksek lisans yapmıştır. Akademik başarısını ilerleterek Boğaziçi Üniversitesi'nde doktorasını bitirmiştir. Yazar, İstanbul Gedik Üniversitesi'nde ise öğretim üyeliği yapmaktadır. Çoğunlukla Seyahat üzerine eserler yazmıştır. Diğer türler; Azınlıklarla ilgili çalışmalardır.

Dergide; *Ölmeden Önce Gideceğiniz Tek Şehir: OHRİ* yazısını yazmıştır (6 Eylül 2017). Başlıca eserleri; *Derin Devlet ve Muhalefet Geleneği, Davası Olmayan Adam Değildir, Çağdaş Türkiye Tarihi.*

Bilal Yakup

Derginin çıkarılışında emeği olan bir diğer yazar Bosna Hersek Saraybosna Üniversitesi'nde öğrenim gören Bilal Yakup'tur. Derginin editörlüğünü yapmaktadır.

Balkan ülkelerine siyasi bir gözle yaklaşıldığını belirten, kültürel ve edebiyat yönden bir açığı olduğunu söyleyerek bu dergiyi yayınlanmasını istediğini vurgulamaktadır. Siyasi yön dışında sanatsal yerlere dokunmak amaçlanmaktadır. Balkan toplumunun iç dünyası yansıtılmak istenmektedir.

Yazdığı yazıların birkaçı; *Kosova Yolcusu* (13 Kasım 2017), *Manhattan Köprüsünde Bir Akşamüstü* (19 Mayıs 2017), *INTRO BELGRAD* (23 Ocak 2017).

Emin Akben

Derginin yayın yönetmenlerinden bir diğeri Emin Akben'dir. Ayrıca derginin resimlerini çeken kişidir. Saraybosna Üniversitesi'nde mimarlık okumuştur. Çalışma kariyerinde proje yöneticiliği, pazarlama uzmanlığı ve organizasyon

müdürlüğü bulunmaktadır. İyi bildiği diller, İngilizce ve Sırpça'dır. Başlangıç seviyesinde Fransızca, İspanyolca dillerini öğrenmektedir.[25]

Gözde Şeker

Sunucu ve spikerdir. 1987 İstanbul doğumludur. CNBC-E ' de lisedeyken stajını tamamlamıştır. Son sınıfta CNBC-E 'de çalışmaya başlamıştır. CNN TÜRK' de 5 yıl kadar muhabirlik ve yapım asistanlığı yapmıştır.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji alanından mezun olmuştur. Daha sonra TRT TÜRK 'de çalışmaya başlamıştır. İleriki yıllarda da Bosna Hersek'e giderek ofis kurarak çalışmalarına devam etmiştir. Şu anda da HABERTÜRK' de Hafta Sonu Haberlerinde spikerlik yapmaktadır.

Dergide ise, iki yazısı paylaşılmıştır. *Boşnakların 500 Yıllık Günlüğü: SEVDAH* (3 Aralık 2018), *Plavi Orkestar ve Saša Lošić Röportajı* (30 Kasım 2016).

Mehmed Arif Bey

Tarihçi, hukukçu, Türkolog ve yazardır. 29 Mart 1845 Erzurum doğumludur. Gençliğinde okul öğrenimi Erzurum'da görmüştür. Hocası Solakzade Ahmed Efendi'den Arapça, Farsça, Coğrafya derslerini görmüştür.

1862; 4. ordu meclis-i tahrirat odası zabıt katibi, 1865; Erzurum vilayeti temyiz meclisi hukuk başkatipliği, 1866; Deavi meclisi başkatipliği, 1867; aynı meclisin sorgu hâkimliği, 1869; Erzurum temyiz divanı başkatipliği olarak görev aldı.

93 Harbi'nde Ahmet Muhtar Paşa'nın özel katibiydi ve yaşanılanları yazıya aktardı. 1878 yılında Girit'e katiplik olarak atandı.

1885 yılında Başkatiplik olarak gittiği Mısır'da çıkan iki eseri; *Başımıza gelenler* ve *Binbir Hadis-i Şerif Şerhi.*

[25] *https://tr.linkedin.com/in/emin-akben*

Ölüm yılı; 14 Temmuz 1897.

Dergide paylaşılan yazısı; *Mostar Köprüsü ve Taş Köprü* (9 Kasım 2017).

Bülent Ayyıldız

1988 Bulgaristan doğumludur. Lise öğrenimi Bursa'da, Üniversite lisans bölümünü ise İstanbul'da görmüştür. İngilizce öğretmenliği yapmıştır. Hacettepe Üniversitesi'nde tezli yüksek lisans ve doktorasını tamamlamıştır. Okutmanlık yapmaktadır. Bir kaç sene kısa metrajlı film çekmiştir.

Başlıca eserleri; *Hiçbir Şey Göründüğü Gibi Değil, Gölgesiz Matiz, Durun Yanlış Anladınız.* Dergideki yazısı; *Bosna'da Kapalı* (29 Kasım 2019).

Miljenko Jergoviç

Bosnalı yazar, 28 Mayıs 1966 doğumludur. Aynı zamanda şair ve gazetecidir. Saraybosna Üniversitesi'nde edebiyat ve felsefe öğrenimi görmüştür. Bosna Hersek ve Hırvatistan PEN Derneği üyesidir. Antolojilerinde şiirlerini, öykü ve denemelerini *La Republica* ve *Die Zeit* gazetesinde incelemiştir. Zagreb'de ikamet etmektedir.

Hikayelerini şiirsel olarak yazmıştır. Sürükleyici bir dille yazısına aktarım yapmıştır. En küçük ayrıntısına kadar hikayesine anlam yüklemektedir. Yazılarında mekan teması önemlidir. Eserlerin genel konusu trajedi olarak işlenmektedir.

Başlıca eserleri; Şiir-*Zagreb (Opservatarija Varsava)* 1988. Öykü- *Sarajevo Malboro* 1994.

Dergideki yazısı; Yazar Özge Deniz tarafından Hırvat dilinden çevirisi yapılmıştır. *Kaktüs* (8 Kasım 2019). Tema; Saraybosna Savaşı. Bir diğeri ise; *Kuşatmalar Ansızın Başlar.*

Şerif Turgut

Kendisi hem gazeteci hem de ülkemizin ilk kadın savaş haber muhabiridir. *Kahraman Şerif* unvanını taşımıştır. Turgut, ilk olarak Bosna savaşı sırasında yaptığı haberlerle tanınmaya başlamıştır. Yurt içi ve yurt dışında birçok ödüle layık görülmüştür.

Kosova Irak gibi yerlerde de muhabirlik yapmıştır. George Washington Üniversitesi'nde Kamu Yönetimi bölümünü bitirip, Harvard Üniversitesi'nde Lisansüstünü tamamlamıştır.

BAŠKA' da 13 Nisan 2018' de Enes Güler'le yaptığı röportaj bulunmaktadır. Söyleşide, Bosna savaşı sırasında yaşadığı durumlardan bahsedilmektedir. Ayrıca dergide, 1 Şubat 2017 yılında yayınlanan *Şehir… Şehrim* adlı yazısı bulunmaktadır.



Dergide Şerif Turgut'un yer aldığı resim.

Dilek Kütük

SETA Dış Politika Araştırma Asistanıdır. Balkanlarla ilgili pek çok araştırmaları bulunmaktadır. Balkan politikalarıyla ilgili, Balkan ülkelerinde ve Trakya, Yıldız Teknik ve Bahçeşehir Üniversitelerinde çeşitli Kongrelere ve Sempozyumlara katılmıştır.

Akademik kariyerinde, Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olup Yıldız Teknik' de yüksek lisansını tamamlamıştır ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde doktorasını bitirmiştir.[26]

Dergide paylaşılan yazıları, *Bosna Hersek Genel Seçimleri 2018*, *Zagreb Benim için bir Apsurdistan* 2018 ve *İbrahim Rugova ile Aynı Adımda* 2017.

Özge Deniz

Çevirmen olan Deniz, 1997 yılında doğmuştur. İngilizce, Fransızca ve Sırpça dillerini bilmektedir. 8 yıla kadar Sırpça dersleri almıştır. Galatasaray Üniversitesi'nde Siyaset Bilimine adım atmıştır. Hırvat dilinden Türkçeye tercümanlık yapmaktadır. *Saraybosna Marlborosu* kitabının çevirisini yapmıştır.

*Başka'*da, Miljenko Jergovic'in yazısını çevirdiği *Kaktüs* 8 Kasım 2019'da yayınlanmıştır. Deniz'in yayınlandığı bir diğer yazısı ise, *Dünyayı Sallayan, Biraz Resmi Biraz Günlük Bir İkili: 2CELLOS* 6 Nisan 2018.

Atakan Sevgi

Tarih alanında araştırmacı ve yazardır. Balkan ülkeleriyle yakından ilgilenmektedir.

Yazdığı eserler, *Balkan Savaşlarında Trakya, 1912 Edeköy Katliamı.* Dergide bulunan resimli yazısı, *Saraybosna'nın Eski Renkleri* (30 Ekim 2018).

[26] *https://tr.linkedin.com/in/dilek-k%C3%BCt%C3%BCk-856125a1*

Talha Ulukır

Barbar Tevatür Kanaat Ebediyet Çerçisi din lügatını benimsemiş olan derginin yazar kadrosunda yer almaktadır. Film eleştirmenliği yapmaktadır.[27] Başka'da da film eleştirmenliğini konuşturmuş ve *Vicdan, Sorgulanır: Kesişen Hayatlar Krugovi/ Circles* olan bir yazısı yayınlanmıştır (9 Şubat 2018).

Ahmet Furkan Demir

Üsküdar Üniversitesi Klinik Psikoloji alanında öğrencidir. Terapiler üzerine çeşitli makaleler yazmıştır. Dergilerde kaynak taraması yaparak kitap analiz yazıları paylaşılmıştır. Başka' da 3 adet denemeleri yer almış ve Başka Ekip' in üyelerinden olup yazı işleri sorumlusuydu.

Yazılar; *Drina' da Son Gün, Hareket Üzerine Mülahazalar I-II-III, Eski Ülkeliler.*

Halil İbrahim İzgi

Yazar, 1977 doğumludur. İngilizce ve Almanca dillerine hakimdir. Öğrenimini, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde görmüştür. Kariyeri, *Computerworld*'de dergi editörlüğü ile başlamıştır. ABD'de dijital kültür ile alakalı çeşitli araştırmalar yaparak makaleler hazırlamıştır. 2003-2004 yılları arası *New Tech* dergisinin genel yayın yönetmeni olmuştur. Daha sonra ki yıllarda ise *Capitol Ogily Halkla İlişkiler ve Burson Marsteller*'de yazılar paylaşmıştır. Yeni Diplomasi Endeksi, Sosyal Medya Çalışmaları gibi alanlarda şu an üst düzey yöneticilik yapmaktadır. Ayrıca belli aylık edebiyat dergilerinde yazıları vardır (*Sabit Fikir).*

Başlıca eserleri; *Cüda, Okçular Tepesi.*

Dergideki Yazısı; *İki Küçük Kırmızı Fes, Saraybosna'yı Ziyaret Biçimleri, Mostar Fotoğrafları, Anne Sen Üsküp'e Neden Gittin?*

[27] barbar, *izdiham.com*, 2016.

Halit Revaha Zini

Başka Ekip'in üyelerindendir. Sigmund Freud Üniversitesi Fizikoterapi alanından mezun olmuştur. İleri derecede İngilizcesi vardır.

Yazıları; *The City Where I was Born, A Bloodcurdling Tale Or Philosophy, Üsküp' lü Bir Hatun Kişi, Rüyalar ve Çağırışımlar, The Cross And Crescent, Depths Of Imagination, Ivo Andric's Belgrade Ivo Andric'in Belgrad'ı.*

Cihat Gemici

Spor metin yazarıdır. Çeşitli dergilerde ve internet sitelerinde spor ile alakalı yazıları, röportajları bulunmaktadır.

Dergideki yazıları*; Galiz Kahraman: Davor Şuker, Kanlı Elmas*.

Ervanur Erdoğan

Yazarın bu dergi dışında *Muhit* dergi, *İtibar* dergi ve İDP' de yazıları, şiirleri bulunmaktadır.

Eserlerinden birkaçı; *Soğuk Pencereden İstanbul, İllegal Travmalar, Güneşin Doğusunda Bir Yarım Gece, Pardon Saraybosna, Boğazlaşmalar, Çok Gizli Şiir, Blöflü Pişti.*

Şule Yavuzer

İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunudur. Osmanlı Tarihi ile yakından ilgilidir. Küçükler için sanat ile alakalı atölyeler düzenlemiştir. [28] Çeşitli vakıflarda yer almıştır.

Bazı yazıları; *Afrika Masalı, Merhaba Biz Hala Buradayız.*

[28] *https://usturlab.com.tr/ekip/sule-Yavuzer*

Abdullah Enis Savaş

TDK' de *Türk Dili* Dil ve Edebiyat dergisinde *Yunan Sokağı* adlı yazısı ve İDP' de *Ses, Şehir* gibi yazıları bulunmaktadır. Çeşitli edebiyat dergilerinde de kendinden söz ettirmiştir. (*İzdiham, Edebiyat Ortamı*).

Başka' da ki yazısı; *His.*

Faysal Soysal

24 Ekim 1979 Batman doğumludur. Yönetmenliğinin yanı sıra kendisi, şair ve çevirmendir. 100.Yıl Üniversitesi'nde Yeni Türk Edebiyatı alanında yüksek lisans yapmıştır. Tahran'da, Güzel Sanatlar Fakültesi'nde Sinema ve Tiyatro alanında yüksek lisans yapmıştır. New York Film Akademisi'nde çeşitli atölyelere katılmıştır. *Forbidden Dream* adlı kısa filmini çekmiştir ve ödül almıştır. *Akdeniz'deki Çöl* eserinde çevirilerini bir araya getirmiştir.

Bazı eserler; *Yasak Rüya, Filistin, Üç Yol, Yalnızlığa Çıkan Ağaç.*

Gülhan Tuba Çelik

1988 Kırşehir doğumludur. Selçuk Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. Siirt ve İstanbul'da öğretmenlik yapmıştır. Daha sonra Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmuştur. Edebiyat söyleşilerine katılmıştır.[29]

Bazı eserleri; *Evsizler Şarkı Söyler, Hece Öykü, Yedi Korku Tek Aşk.*

[29] *https://1000kitap.com/yazar/gulhan-tuba-celik*

Hatice Tokuz

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunudur. İslam Tarihi ve Sanatları alanında yüksek lisansına devam etmiştir. Balkan Çalışmaları ile yakından ilgilenmektedir. Aynı zamanda derginin site içerik yazarlığı da yapmıştır. İngilizce, Arapça ve Boşnakça bilmektedir.[30]

Eserleri; Kuş Dili, Kapılar, Saray'a Tepeden Bakmak.

Orçun Ünal

Yazar, 1983 İstanbul'da doğmuştur. Fatih Üniversitesi Türk Dili Edebiyatı bölümü mezunudur. Beykent Üniversitesi'nde Akademisyenlik yapmaktadır. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde yüksek lisansını tamamlamıştır. Yazıları ve şiirleri *Kurşun Kalem, Özgür Edebiyat* gibi dergilerde yayınlanmıştır. *Yaşar Nabi Nayır* öyküsü ödüle layık görülmüştür.

Eserleri; *Bu Ben Değilim, Dekadans ve Ölüm.*

Dergideki yazısı; *Mezar Gezgini.*

Mehmet Berk Yaltırık

1987 doğumludur. Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih mezunudur. Yüksek Lisansını tamamlamış ve doktorasına devam etmektedir. Korku Fantastik yazarıdır. FABİSAD üyesidir. Kırım Haber Ajansı'nda editörlük yapmaktadır. Birçok dergilerde makaleleri, yazıları bulunmaktadır. Yazdığı öykülerde ödül almıştır.[31]

Bazı eserleri; *Yedi Kuleli Mansur, Anadolu Korku Öyküleri, Türk Kültürü'nde Öyküler.*

Dergideki yazıları; *Eski Hesap, Lampijeroviç.*

[30] *https://tr.linkedin.com/in/hatice-tokuz-4a4310131*
[31] *https://www.kitapyurdu.com/yazar/mehmet-berk-yaltirik/167257.html*

Filip Mürsel Begoviç

Balkan ülkelerinin sağlam kalemi Begoviç, Hırvatistan 1979 doğumludur. Zagreb Üniversitesi Felsefe Fakültesi Güney Slavca Araştırmaları ve Hırvatça dilinden öğretim görmüştür. Boşnak gazetesinde ve edebiyat dergilerinde birçok denemeler, makaleler yazmıştır. Boşnak şiiri hakkında iki kitabı bulunmaktadır. Bazı yazılarında azınlıkları ve Avrupa'nın kültürünü, sorunlarını konu almıştır.

Bosna Hersek'te Behar edebiyat dergisinin genel yayın yönetmenliğini yapmaktadır. Orient Espresso Tiyatro' da hem senaristliği hem de yönetmenliğini üstlenmektedir. Katıldığı festival; Uluslararası Öykü Festivali' dir. Bosna Hersek'te çeşitli yayın organlarına da katılmıştır (FACE HD TV).

Başka' da Ağustos 2017 sayısında yayınlanan bir röportajı bulunmaktadır. Dergi; balkan şehirlerinden bahsettiği üzere konu hakkında kendisine edebiyat, coğrafi konum, kültür, sanat, dil ve tarih alanında sorular sorulmuştur.

Meša Selimović (Mehmet Selimoviç)

Yugoslav olan yazar, 26 Nisan 1910 yılında Tuzla, Avusturya-Macaristan'da doğmuştur. İlk ve orta öğretimini Tuzla'da görmüştür. Lise son sınıfta çeşitli denemeler yapmaktaydı. Belgrad Üniversitesi'nde Sırp Dili ve Edebiyatı'ndan mezun olmuştur. Öğretmenlik yapmıştır. 2. Dünya savaşından sonra Halk Kurtuluşu Örgütü ile beraber olmasının gerekçesiyle tutuklandı ve daha sonra kanıt yetersizliğinden serbest bırakıldı. *Oslobecenye* gazetesinde yazılar yazmıştır. Belgrad Üniversitesi'nde doçent olmuştur. "Romantizm" derslerine girmiştir.

Çocukları; Jasenka Selimović, Maša Selimović-Momčilović, eşi; Darka Selimović'dir.

Başlıca eserler; *Derviş ve Ölüm* (Ağabeyinin vefatından sonra yazmıştır ve *Avnoy* ödülüne layık görülmüştür, filme uyarlanmıştır), *Kale, Kızıl Saçlı Kız.* Dergideki yazısı; *Vasiyetname* (12 Aralık 2016).

Mikail Türker Bal

Araştırmacı ve yazardır. Balkanlar'da ve Anadolu'da Tasavvuf, Mevlevilik alanında çalışmalar yapmaktadır. Çeşitli televizyon programlarına ve sempozyumlara katılmıştır. Makaleleri birçok dergide yayınlanmıştır.

Eserleri; *Mesnevîhan: Saraybosna'da Mevlevîlik ve Mesnevîhan Hacı Hafız Halid Efendi Hacımuliç, Üsküdar Masalları.*

Dergide olan yazısı; *Bir Prizren Potpurisi.*

Osman Palabıyık

Edebiyat alanında şair ve yazardır. 1996 Adana doğumludur. Kocaeli Üniversitesi'nde Radyo, Televizyon ve Sinema bölümünden mezundur. Ünlü edebiyat dergilerinde (*OT, İzdiham, Ayı)* ismi yer aldı. *Gölgeler* dergisinde editörlük yapmıştır. Şu anda sosyal medyada editörlük yapmaktadır.[32]

Eserler; *Erteledikçe Büyüyen, Gecelik, Hüzün Karargahı.*

Dergideki bulunan yazısı; *Bir Fili Düşündüm, Gülümsedim.*

Zeynel Beksaç

1952 Prizren doğumludur. Kosova Türk şairlerinin önemli temsilcilerindendir. Yarım asırlık zamanda Rumeli'de değerli eserleri bulunmaktadır. Şiir konularını; aşk, pastoral, barış üzerine işlemiştir. Balkanlarda çocuk Türk edebiyatçılığı üzerine çalışması vardır. Ressam ve müzisyenlik kimliğini de konuşturmuştur.

Eserleri; *Gurur Duy Sen, Sevginin Rengini Arıyorsanız, Kavak Uyur mu?*
Dergideki deneme yazısı; *Balkanlar'da Türkçe Yazmak.*

[32] *https://1000kitap.com/yazar/osman-palabiyik*

Taner Güçlütürk

1980 Prizren doğumludur. Priştine Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatından mezun olmuş ve yüksek lisansını tamamlamıştır. Kosova'da *Çağdaş Türk Edebi Yaratıcılığı* başlıklı tezi ile edebiyat doktoru olmuştur. Prizren Doğru Yol Türk Kültür Derneği Nazım Hikmet Edebiyat Kolu Başkanıdır. Ayrıca Kosova Cumhurbaşkanlığı Konseyi üyelerindendir. Şiir, yazı ve makaleleri dergi ve gazetelerde yayımlanmıştır. Şiir ve gazetecilikte birçok ödül almıştır.

Başlıca eserleri; *Dilime Yaslar Yakışmaz, Balkanlarda Türk Kültürü, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Rumelilerin Sesi, Prizrenliler, BAL-TAM Türklük Bilgisi.*

Bilge Emin

Makedonyalı olan Bilge Emin, 1976 doğumlu çevirmendir. Özellikle balkan dilleriyle yakından ilgilenmektedir. Tercümanlığının dışında tiyatrolarda yönetmenlik de yapmıştır;

**Üsküp Türk Tiyatrosu'nda Marius Von Mayenburg'un yazdığı "Taş" adlı oyun.*

** İstanbul Devlet Tiyatrosu'nda oynayan Almir İmşireviç'in yazdığı "Eğer Bu Bir Film Olsaydı" oyunu* . (Yılın yönetmeni seçilmiştir.)

5. Tiyatro Gazetesi Anadolu Ödülleri'nde başarılarından ötürü ödül almıştır. Akademik kariyerinde ise Ankara Üniversitesi'nde gazetecilik bölümünden mezun olup, yüksek lisansını Radyo Televizyon Sinema alanından tamamlamıştır.

Çevirdiği kitaplardan bir kaçı; *Kunduracı Doktor, Uyarlama Oyunlar/Derviş ve Ölüm, Profesyonel, Yıldız Tozu, Barut Fırçası vs.*

Dergide, 6 Haziran 2017 senesinde yayınlanan Sırp yazarlı *Duşan Kovaçeviç* hakkında yazdığı yazısı bulunmaktadır. *Duşan Kovaçeviç'in* yazılarını çevirirken ne kadar eğlendiğinde bahsetmektedir.

II. BÖLÜM

2.1 YAZAR ADLARINA GÖRE FİHRİST

2.1.1 Abdullah Enis Savaş

His [Öykü] N.6, S.35-36

2.1.2 Ahmet Furkan Demir

Hareket Üzerine Mülahazalar I [Deneme] N.1, S.27-28

Hareket Üzerine Mülahazalar II [Deneme] N.2, S.43

Hareket Üzerine Mülahazalar III [Deneme] N.3, S.31

Jacquine Lendit [Öykü] N.4, S.33-35

Eski Ülkeliler [Öykü] N.5, S.26-27-28

2.1.3 Ahmet Özcan

Ölmeden Önce Gideceğiniz Tek Şehir? OHRID [Gezi Yazısı] N.3, S.74-75

2.1.4 Ali Recai Polat

Tabya' dan Kral'a Selam Dururken [Öykü] N.1, S.52

Karadağ Destanı [Destan] N.1,S.86-87

Ay Işığındaki Beyaz Çiçek'ten Üçüncü Dünyaya Kalan [Öykü] N.3, S.62-63

2.1.5 Amina Siljak Jesenkoviç

Saraybosna- Bir Tanzir Teşebbüsü [Kültür] N.1, S.9

Ni U Vremenu Nisam (Ahmet Hamdi Tanpınar) [Şiir] N.2, S.44

Saraybosna'm [Öykü] N.7, S.7-8

My Sarajevo [Öykü] N.7, S.66-69

2.1.6 Atakan Sevgi

Saraybosna'nın Eski Renkleri [Tarih] N.7, S.80-84

2.1.7 Ayhan Demir

Belgrad'da İki Gün [Gezi Yazısı] N.2, S.92-95

Hayaller Üsküp, Gerçekler Skopje [Gezi Yazısı] N.3, S.18-21

Hayaller Üsküp, Gerçekler Skopje [Gezi Yazısı] N.3, S.84-88

2.1.8 Betül Kayahan

Prizren: An Ottoman City Frozen In Time [Deneme] N.4, S.12-13

2.1.9 Bilal Yakup

Orada Olmayan Adama Mektup II [Mektup] N.1, S.8

Sen de Gel [Öykü] N.1, S.4748

Açıkta Kalan Şeyler [Şiir] N.1, S.68

Intro Belgrad [Deneme] N.2, S.9

Orada Olmayan Adama Mektup III [Mektup] N.2, S.29

Ben Bir Başkasıdır [Öykü] N.2, S.32-35

Kosova Yolcusu [Öykü] N.4, S.16-18

Manhattan Köprüsünde Bir Akşamüstü [Öykü] N.5, S.5-6

2.1.10 Bilge Emin

Çağdaşımız: Duşan Kovaçeviç [Deneme] N.4, S.58-60

2.1.11 Bülent Ayyıldız

Tayf [Öykü] N.5, S.22-24

2.1.12 Cihat Gemici

Galiz Kahraman: Davor Şuker [Spor] N.6, S.76-78

Kanlı Elmas [Spor] N.7, S.71-72

2.1.13 Deniz Kafkas

"Derviş ve Ölüm" Üzerine [Roman] N.1, S.61-62

2.1.14 Dilara Meco

Prizren'de Zanaat [Deneme] N.4, S.14-15

2.1.15 Dilek Kütük

İbrahim Rugova İle Aynı Adımda [Deneme] N.4, S.83

Zagreb Benim İçin Apsürdistan [Müzik] N.6, S.14-16

2.1.16 Elif Davarcı

Bir Yazarın Sonu [Öykü] N.4, S.47-48

2.1.17 Emin Akben

Polisiye Hikaye [Öykü] N.1, S.43-45

Gruplar Halinde Gezmek [Öykü] N.1, S.59-60

Sahi Neydi Belgrad'ın Olayı? [Öykü] N.2, S.19

Rodriguez [Müzik] N.2, S.70-71

Hiçbir Şey Yok [Öykü] N.3, S.41

Gereksiz Drama [Öykü] N.4, S.37

2.1.18 Emrah Yolcu

Yol Dedim Her Şey Yoldu [Deneme] N.2, S.40-42

Benim Hiç Atım Yok [Mektup] N.3, S.32-35

2.1.19 Enes Bayram

Brenna Maccrimman İle Söyleşi [Söyleşi] N.4, S.53-57

2.1.20 Enes Güler

Napustam Bosnu/Bosna'yı Terkediyor [Öykü] N.1, S.10-12

Novi Grad/Yeni Şehir [Öykü] N.1, S.53-55

Bel Grade Lover [Öykü] N.2, S.10-11

Hej Dino Sta Ima? [Öykü] N.2, S.54-55

Zabranjeno Pusenje [Müzik] N.2, S.60-61

Kadraja Sığmayan Şehir [Öykü] N.3, S.12-13

Limonata: Bir Balkan Filmi [Film] N.3, S.66-67

Prizren'e Bir Saraylı Bakışı [Öykü] N.4, S.8

Neret Grad [Öykü] N.5, S.4

Başka Öteki Değildir [Deneme] N.7, S.9-10

Sarajevo Taxi [Öykü] N.7, S.38-39

Zabranjevo Puşenje [Müzik] N.7, S.60-61

Şerif Turgut [Söyleşi] N.7, S. 74-78

Saraybosna'da Yaşayamazsın [Çeviri] N.7, S.1

(Abdulah Sidran)

Mora (Abdulah Sidran) [Çeviri] N.7, S.65

2.1.21 Ervanur Erdoğan

Çok Gizli Şiir [Şiir] N.3, S.24

Merry England [Şiir] N.4, S.22

Boğazlaşmalar [Şiir] N.5, S.17

Dinamik Organizmalar Tasviri [Şiir] N.6, S.5

Sanatta Yorgan Ya Da Urgan Meselesi Olarak Dadacılık [Deneme] N.6, S.54-56

Blöflü Pişti [Şiir] N.7, S.26

Pardon Saraybosna [Çeviri] N.7, S.19

(Emad Ali Katari)

2.1.22 Fatih Ersin

Bir Otostop Hikayesi [Öykü] N.2, S.76-78

2.1.23 Fahri Tuna

Prizren: Gönülleri, Sokakları, Sofraları Gül Kokulu Şehir. [Deneme] N.4, S.80-82

2.1.24 Faysal Soysal

Gökten Yağsa Bir Kuş [Şiir] N.1, S.42

Yalnızlığa Çıkan Ağaç [Şiir] N.2, S.27

2.1.25 Gözde Şeker

Eski Yugoslavya'nın Eskimeyen Yıldızı: [Söyleşi] N.3, S.52-56
Plavi Orkestar

Boşnakların 500 Yıllık Günlüğü: [Müzik] N.7, S.42-43
SEVDAH

Dino Merlin [Söyleşi] N.7, S.48-51

2.1.26 Gülhan Tuba Çelik

Çiçeklerden Yazılmış [Öykü] N.6, S.30-33

Yedi Korku, Tek Aşk [Roman] N.7, S.36-37

2.1.27 Halil İbrahim İzgi

İki Küçük Kırmızı Fes [Öykü] N.1, S.49-50

Saraybosna'yı Ziyaret Biçimleri [Gezi Yazısı] N.2, S.107

Anne Sen Üsküp'e Neden Gittin? [Öykü] N.3, S.81-82

Mostar Fotoğrafları [Gezi Yazısı] N.5, S.54-55

2.1.28 Halit Revaha Zini

The City Where I was Born [Deneme] N.1, S.15-16

A Bloodcurdling Tale Or Philosophy [Deneme] N.2, S.88-89

Ivo Andric's Belgrade [Çeviri] N.2, S.14
Ivo Andric'in Belgrad'ı

Üsküp' lü Bir Hatun Kişi, [Deneme] N.3, S.78-80
Rüyalar ve Çağırışımlar

Beauty Will Save The World [Deneme] N.4, S.96-97

The Cross And Crescent [Deneme] N.5, S.12-13

Depths Of Imagination [Deneme] N.7, S.40-41

2.1.29 Hatice Tokuz

Kapılar [Öykü] N.2, S.7

Kadim Olanı Bit Pazar'da Mı [Kültür] N.3, S.16-17

Aramalıyım?

Rumeli'den Anadolu'ya; Boza [Kültür] N.4, S.77

Mostar'a Hayretle Bakmak [Deneme] N.5, S.56

Kırık Kalpler Durağında Ya Da

Museum Of Broken Relationships [Öykü] N.6, S.68-69

Saray'a Tepeden Bakmak [Kültür] N.7, S.62-64

2.1.30 Kayhan Gül

VELEZ Mostar'ın Sönen Yıldızı [Spor] N.5, S.44-45

2.1.31 Mehmed Arif

Biz Bu Maçı Alacağız [Tarih] N.3, S.90

Prizren: Balkanların Şiiri [Tarih] N.4, S.7

Mostar Köprüsü ve Taş Köprü [Tarih] N.5, S.58-59

2.1.32 Mehmet Berk Yaltırık

Eski Hesap [Öykü] N.6, S.24-28

Lampijeroviç [Öykü] N.7, S.29-32

2.1.33 Melek Rada

Prizren'de Tanıdık Bir Yabancı [Öykü] N.4, S.27-29

Ülkenin Gözyaşları (Bosna'ya Mektup) [Mektup] N.5, S.25

2.1.34 Metin Savaş

Ötekiler De İnsandır [Öykü] N.6, S.52-53

2.1.35 Mikail Türker Bal

Bir Prizren Potpurusi [Deneme] N.4, S.10-11

2.1.36 Miljenko Jergoviç

Komünist [Öykü] N.4, S.24-26

(Çeviri; Beliz Coşar)

Tosbağa [Öykü] N.5, S.29

(Çeviri; Beliz Coşar)

2.1.37 Nadja Rebronja

Flamenko Utopija [Şiir] N.3, S.64-65

Luis, O Nekim Ljudima [Şiir] N.6, S.51

2.1.38 Necati Zekeriya

Çarşımın İnsanları [Şiir] N.3, S.25

Bosna Kahvesi'nde [Öykü] N.7, S.33-34

(Orijinali; Ziya Dizdareviç)

2.1.39 Neslihan İmamoğlu

Mostari'nin İzinde [Söyleşi] N.5, S.39

2.1.40 Nevra Neretva

Soyka Yakışıklı Kurt ve Sarajevolu Jana [Deneme] N.4, S.98-99

2.1.41 Orçun Ünal

Bu Ben Değilim [Öykü] N.2, S.82-85

Mezar Gezgini [Öykü] N.3, S.26-30

2.1.42 Osman Baymak

Balkan Türk Şairlerinde [Deneme] N.4, S.84-89

Cahit Sıtkı Tarancı'nın Etkisi

2.1.43 Osman Boylu

Yol' a Çıkmadan Önce [Film] N.3, S.58-61

2.1.44 Osman Palabıyık

Bir Fili Düşündüm, Gülümsedim. [Deneme] N.4, S.38

2.1.45 Ömer Çetres

Kalemagdan' sız Bir Belgrad Olur Mu? [Deneme] N.2, S.12-13

Yok Valla

2.1.46 Özge Deniz

Dünyayı Sallayan, Biraz Resmi Biraz Günlük [Müzik] N.6, S.64-67

Bir İkili: 2 Cellos

2.1.47 Rabia Bozkurt

Sarajevo Film Festivali [Söyleşi] N.2, S.72-74

(Başka Bir İhtimalin Peşinde)

2.1.48 Sibel Bayram

İki Şehrin Öykücüsü: [Deneme] N.4, S.68-72

Sait Faik-Miljenko Jergoviç

2.1.49 Selim Pektaş

Kızılkıpkırmızı [Öykü] N.4, S.30

2.1.50 Selim Yasin Deliacı

Amazonda Yeni Kabile Bulundu [Deneme] N.1, S.29-30

Kavimler Göçü [Deneme] N.1, S.57-58

2.1.51 Seyhan Günay

Balina ve Yıldız [Şiir] N.2, S.31

Ampullü Böcek [Şiir] N.5, S.21

2.1.52 Süleyman Gündüz

Heyecan Kadar Acı Veren Şehir: ÜSKÜP [Kültür] N.3, S.6-10

Zagreb: İddiasız, Sade Ama Etkileyici [Deneme] N.6, S.4-7

To Je Grad Saraybosna/İşte Şehir [Öykü] N.7, S.11-14

2.1.53 Şerif Turgut

Şehir…Şehrim [Öykü] N.1, S.37-40

2.1.54 Şule Yavuzer

Bozkırda Yugoslav Fincanlar [Öykü] N.6, S.74

Merhaba Biz Hala Buradayız [Sanat] N.7, S.47

2.1.55 Talha Ulukır

Vicdan, Sorgulanır; Kesişen Heyetler	[Film] N.4, S.63-64
Mostar'dan Hasankeyf'e 3 Yol	[Söyleşi] N.5, S.42-43
Eve Dönüş Yoktur:	[Film] N.6, S.70-72
Yağmurdan Önce	

2.1.56 Taner Güçlütürk

Kosova'da Türk Çağdaş Edebi Yaratıcılığı	[Deneme] N.4, S.92-94

2.1.57 Ufuk Süslü

Balkanlarda Mevlevilik	[Deneme] N.2, S.96-97

2.1.58 Yasin Onat

Eksi Toprak	[Şiir] N.2, S.39

2.1.59 Yunus Dilber

Ivo Andriç ve Eserlerinde Türk İmajı	[Deneme] N.4, S.65-67

2.1.60 Zeynel Beksaç

Rumeli'de BağBozumu	[Şiir] N.4, S.75
Balkanlar'da Türkçe Yazmak	[Deneme] N.4, S.92-94

2.1.61 İmzasız

Başka Manifesto	[Ön Söz] N.1, S.4
Başka Belgrad	[Ön Söz] N.2, S.3
Belgrad'ı Sorduk	[Soru/Cevap] N.2, S.22-23
Başka Üsküp	[Ön Söz] N.3, S.3

Üsküp'ü Sorduk [Soru/Cevap] N.3, S.48-49

Başka Prizren [Ön Söz] N.4, S.3

Başka Mostar [Ön Söz] N.5, S.1

Başka Zagreb [Ön Söz] N.6, S.1

Başka Saraybosna [Ön Söz] N.7, S.3

2.2 KONULARINA GÖRE FİHRİST

2.2.1 Öyküler

Abdullah Enis Savaş

His N.6, S.35-36

Ahmet Furkan Demir

Eski Ülkeliler N.5, S.26-27-28

Jacquine Lendit N.4, S.33-35

Ali Recai Polat

Tabya' dan Kral'a Selam Dururken N.1, S.52

Ay Işığındaki Beyaz Çiçek'ten Üçüncü Dünyaya Kalan N.3, S.62-63

Amina Siljak Jesenkoviç

Saraybosna'm N.7, S.7-8

My Sarajevo N.7, S.66-69

Elif Davarcı

Bir Yazarın Sonu N.4, S.47-49

Bilal Yakup

Sen de Gel N.1, S.47-4

Ben Bir Başkasıdır N.2, S.32-35

Kosova Yolcusu N.4, S.16-18

Manhattan Köprüsünde Bir Akşamüstü N.5, S.5-6

Bülent Ayyıldız

Tayf N.5, S.22-24

Emin Akben

Polisiye Hikaye N.1, S.43-45

Gruplar Halinde Gezmek N.1, S.59-60

Sahi Neydi Belgrad'ın Olayı? N.2, S.19

Hiçbir Şey Yok N.3, S.41

Gereksiz Drama N.4, S.37

Enes Güler

Napustam Bosnu/Bosna'yı Terkediyor N.1, S.10-12

Novi Grad/Yeni Şehir N.1, S.53-55

Bel Grade Lover N.2, S.10-11

Hej Dino Sta Ima? N.2, S.54-55

Kadraja Sığmayan Şehir N.3, S.12-13

Prizren'e Bir Saraylı Bakışı N.4, S.8

Neret Grad N.5, S.4

Sarajevo Taxi N.7, S.38-39

Fatih Ersin

Bir Otostop Hikayesi N.2, S.76-78

Gülhan Tuba Çelik

Çiçeklerden Yazılmış N.6, S.30-33

Halil İbrahim İzgi

İki Küçük Kırmızı Fes N.1, S.49-50

Anne Sen Üsküp'e Neden Gittin? N.3, S.81-82

Hatice Tokuz

Kapılar N.2, S.7

Kırık Kalpler Durağında Ya Da

Museum Of Broken Relationships N.6, S.68-69

Mehmet Berk Yaltırık

Eski Hesap N.6, S.24-28

Lampijeroviç N.7, S.29-32

Melek Rada

Prizren'de Tanıdık Bir Yabancı N.4, S.27-29

Metin Savaş

Ötekiler De İnsandır N.6, S.52-53

Miljenko Jergoviç

Komünist N.4, S.24-26

Tosbağa N.5, S.29

(Çeviri; Beliz Coşar)

Necati Zekeriya

Bosna Kahvesi'nde N.7, S.33-34

(Orijinali; Ziya Dizdareviç)

Orçun Ünal

Bu Ben Değilim N.2, S.82-85

Mezar Gezgini N.3, S.26-30

Selim Pektaş

Kızılkıpkırmızı N.4, S.30

Süleyman Gündüz

To Je Grad Saraybosna/İşte Şehir N.7, S.11-14

Şerif Turgut

Şehir…Şehrim N.1, S.37-40

Şule Yavuzer

Bozkırda Yugoslav Fincanlar N.6, S.74

2.2.2 Denemeler

Ahmet Furkan Demir

Hareket Üzerine Mülahazalar I N.1, S.27-28

Hareket Üzerine Mülahazalar II N.2, S.43

Hareket Üzerine Mülahazalar III N.3, S.31

Betül Kayahan

Prizren: An Ottoman City Frozen In Time N.4, S.12-13

Bilal Yakup

Intro Belgrad N.2, S.9

Dilara Meco

Prizren'de Zanaat N.4, S.14-15

Dilek Kütük

İbrahim Rugova İle Aynı Adımda N.4, S.83

Emrah Yolcu

Yol Dedim Her Şey Yoldu N.2, S.40-42

Enes Güler

Başka Öteki Değildir N.7, S.9-10

Fahri Tuna

Prizren: Gönülleri, Sokakları, N.4, S.80-82

Sofraları Gül Kokulu Şehir.

Halit Revaha Zini

The City Where I was Born N.1, S.15-16

A Bloodcurdling Tale Or Philosophy N.2, S.88-89

Üsküp' lü Bir Hatun Kişi, N.3, S.78-80

Rüyalar ve Çağırışımlar

Beauty Will Save The World N.4, S.96-97

The Cross And Crescent N.5, S.12-1

Depths Of Imagination N.7, S.40-41

Hatice Tokuz

Mostar'a Hayretle Bakmak N.5, S.56

Mikail Türker Bal

Bir Prizren Potpurusi N.4, S.10-11

Nevra Neretva

Soyka Yakışıklı Kurt ve Sarajevolu Jana N.4, S.98-99

Osman Baymak

Balkan Türk Şairlerinde N.4, S.84-89

Cahit Sıtkı Tarancı'nın Etkisi

Osman Palabıyık

Bir Fili Düşündüm, Gülümsedim. N.4, S.38

Ömer Çetres

Kalemagdan' sız Bir Belgrad Olur Mu? N.2, S.12-13

Yok Valla

Selim Yasin Deliacı

Amazonda Yeni Kabile Bulundu N.1, S.29-30

Kavimler Göçü N.1, S.57-58

Sibel Bayram

İki Şehrin Öykücüsü: N.4, S.68-72

Sait Faik-Miljenko Jergoviç

Süleyman Gündüz

Zagreb: İddiasız, Sade Ama Etkileyici N.6, S.4-7

Taner GüçlüTürk

Kosova'da Türk Çağdaş Edebi Yaratıcılığı N.4, S.92-94

Ufuk Süslü

Balkanlarda Mevlevilik N.2, S.96-97

Yunus Dilber

Ivo Andriç ve Eserlerinde Türk İmajı N.4, S.65-67

Zeynel Beksaç

Balkanlar'da Türkçe Yazmak N.4, S.92-94

2.2.3 Şiirler

Amina Siljak Jesenkoviç

Ni U Vremenu Nisam (Ahmet Hamdi Tanpınar) N.2, S.44

Bilal Yakup

Açıkta Kalan Şeyler N.1, S.68

Ervanur Erdoğan

Çok Gizli Şiir N.3, S.24

Merry England N.4, S.22

Boğazlaşmalar N.5, S.17

Dinamik Organizmalar Tasviri N.6, S.50

Blöflü Pişti N.7, S.26

Faysal Soysal

Gökten Yağsa Bir Kuş N.1, S.42

Yalnızlığa Çıkan Ağaç N.2, S.27

Nadja Rebronja

Flamenko Utopija N.3, S.64-65

Luis, O Nekim Ljudima N.6, S.51

Necati Zekeriya

Çarşımın İnsanları N.3, S.25

Seyhan Günay

Ampullü Böcek N.5, S.21

Balina ve Yıldız N.2, S.31

Yasin Onat

Eksi Toprak N.2, S.39

Zeynel Beksaç

Rumeli'de BağBozumu N.4, S.75

2.2.4 Gezi Yazıları

Ahmet Özcan

Ölmeden Önce Gideceğiniz Tek Şehir? OHRID N.3, S.74-75

Ayhan Demir

Belgrad'da İki Gün N.2, S.92-95

Hayaller Üsküp, Gerçekler Skopje N.3, S.18-21

Hayaller Üsküp, Gerçekler Skopje N.3, S.84-88

Halil İbrahim İzgi

Saraybosna'yı Ziyaret Biçimleri N.2, S.107

Mostar Fotoğrafları N.5, S.54-55

2.2.5 Söyleşiler

Enes Bayram

Brenna Maccrimman İle Söyleşi N.4, S.53-57

Enes Güler

Şerif Turgut N.7, S. 74-78

Gözde Şeker

Eski Yugoslavya'nın Eskimeyen Yıldızı: N.3, S.52-56

Plavi Orkestar

Dino Merlin N.7, S.48-51

Neslihan İmamoğlu

Mostari'nin İzinde N.5, S.39

Rabia Bozkurt

Sarajevo Film Festivali N.2, S.72-74

(Başka Bir İhtimalin Peşinde)

Talha Ulukır

Mostar'dan Hasankeyf'e 3 Yol N.5, S.42-43

2.2.6 Müzik

Dilek Kütük

Zagreb Benim İçin Apsürdistan N.6, S.14-16

Emin Akben

Rodriguez N.2, S.70-71

Enes Güler

Zabranjeno Pusenje N.2, S.60-61

Gözde Şeker

Boşnakların 500 Yıllık Günlüğü: N.7, S.42-43

SEVDAH

Özge Deniz

Dünyayı Sallayan, Biraz Resmi Biraz Günlük N.6, S.64-67

Bir İkili: 2 Cellos

2.2.7 Mektuplar

Bilal Yakup

Orada Olmayan Adama Mektup II N.1, S.8

Orada Olmayan Adama Mektup III N.2, S.29

Emrah Yolcu

Benim Hiç Atım Yok N.3, S.32-35

Melek Rada

Ülkenin Gözyaşları (Bosna'ya Mektup) N.5, S.25

2.2.8 Filmler

Enes Güler

Limonata: Bir Balkan Filmi N.3, S.66-67

Osman Boylu

Yol' a Çıkmadan Önce N.3, S.58-61

Talha Ulukır

Vicdan, Sorgulanır; Kesişen Heyetler N.4, S.63-64

Eve Dönüş Yoktur: N.6, S.70-72

Yağmurdan Önce

2.2.9 Spor

Cihat Gemici

Galiz Kahraman: Davor Şuker N.6, S.76-78

Kanlı Elmas N.7, S.71-72

Kayhan Gül

VELEZ Mostar'ın Sönen Yıldızı N.5, S.44-45

2.2.10 Tarih

Atakan Sevgi

Biz Bu Maçı Alacağız N.3, S.90

Mehmed Arif

Prizren: Balkanların Şiiri N.4, S.7

Mostar Köprüsü ve Taş Köprü N.5, S.58-59

Saraybosna'nın Eski Renkleri N.7, S.80-8

2.2.11 Roman

Deniz Kafkas

"Derviş ve Ölüm" Üzerine N.1, S.61-62

Gülhan Tuba Çelik

Yedi Korku, Tek Aşk N.7, S.36-37

2.1.12 Çeviriler

Enes Güler

Saraybosna'da Yaşayamazsın N.7, S.18

(Abdulah Sidran)

Mora (Abdulah Sidran) N.7, S.65

Ervanur Erdoğan

Pardon Saraybosna N.7, S.19

(Emad Ali Katari)

Halit Revaha İzni

Ivo Andric's Belgrade N.2, S.14

Ivo Andric'in Belgrad'ı

2.2.13 Kültür

Amina Siljak Jesenkoviç

Saraybosna- Bir Tanzir Teşebbüsü N.1, S.9

Hatice Tokuz

Rumeli'den Anadolu'ya; Boza N.4, S.77

Saray'a Tepeden Bakmak N.7, S.62-64

Süleyman Gündüz

Heyecan Kadar Acı Veren Şehir: ÜSKÜP N.3, S.6-10

2.2.14 Destan

Ali Recai Polat

Karadağ Destanı N.1, S.86-87

2.2.15 Sanat

Şule Yavuzer

Merhaba Biz Hala Buradayız N.7, S.47

2.2.16 Ön Söz

Başka Manifesto N.1, S.4

Başka Belgrad N.2, S.

Başka Üsküp N.3, S.3

Başka Prizren N.4, S.3

Başka Mostar N.5, S.1

Başka Zagreb N.6, S.1

Başka Saraybosna N.7, S.3

2.2.17 Soru/Cevap

Belgrad'ı Sorduk N.2, S.22-23

Üsküp'ü Sorduk N.3, S.48-49

III.BÖLÜM

3.1 SEÇME YAZILAR

3.1.1 Saraybosna- Bir Tanzir Teşebbüsü

Amina Siljak Jesenkoviç

Ve Saraybosna şehri. Gökte yapılıp yere indirilen şehrin tanziri.

Tanrı şehri ve bütün insanlığın şehri

Tam da Üstadın Kudüsü gibi

Tırgovişte merkezli Vırhbosna olarak tarihe ilk adım atan, Bogomil dedesinin asasını Osmanlı meşayihlerden birine teslim ettiği yerleşim yeri.

Mehmed Fatih'in fetih gecesi arefesinde rüyasında gördüğü Ebu Bekir, Osman ve Ali hazretlerini… Rüyanın manasını taşıyan şehir. Ebu Bekr'i görmüş olması şehirde iman ve itikad olacağının işareti. Osman'ı görmüş olması Kur'an'ın sonsuza kadar okunacağının işareti. Ali'yi görmüş olması yaşayanlarının alim ve yiğit olacağının işareti. Halifelerden tek Ömer'i görmemesi – adaletin bir türlü olmayacağının işareti imiş.

Ve evet başka bir rüyasında gördüğü ve tekrar edip durduğu Baki ismi –Allah'ın isimleri bu şehirde bekaya kadar zikredileceğinin, son ezanlar Mekke-i Mükerreme, Medine-i Münevvere ile Saraybosna'dan duyulacağının işaretiymiş.

Fethedilen, işgal edilen, yakılan, sömürgelenen ve her seferinde Anka kuşu gibi küllerden dirilen şehir.

İnatçı insanların şehri.

Otorite tanımayan insanların şehri.

İnsanlara tapmayan, pek çok kimseye hayran olmayanların şehri.

Dolayısıyla, herkesin içinde rahat olduğu, kimsenin rahatsız etmediği şehir.

Hatta şehrin gerçek dokusunu bozanları bile dışlamayan, ötekileşmeyen şehir.

Bogomil dedelerin, hoşgörülü Frensiskiyan papazların, gönül gözü ile dünyayı gören velilerin mirası.

Engizisyon'dan sürgün edilen Seferad Yahudileri kucaklayan şehir.

Kendi büyüklerini de yok sayan şehir.

Kaimi ve Seyfi gibi gönül adamlarının sürgün edildiği şehir.

Kışın aşırı soğuk, yazın aşırı sıcak.

Çelişkilerinin, zıtlıklarının uyum sağladığı şehir.

Saraybosna.

N.1, S.9

3.1.2 Intro Belgrad

Bilal Yakup

Birçok Yugoslavya şehri gibi, Belgrad da iki yüzlüdür. Tuna ve Sava nehri, şehrin bir nevi tarihteki değişimlerinin gerilim hattıdır. Heraklitos'un bin yıllık imgesi: Her şey akar hiç bir şey kalıcı değildir. Aynı nehire iki kez girmek mümkün değildir; Belgrad Tuna'ya her girişinde değişmiş. Belgrad tarihinin karalama tahtası, kimseye ait ol(a)mayan ve aidiyet hissinde dilemmalar yaşayan, kozmopolit görünen bir şehirdir.

Nehrin batı tarafındaki Novi Grad'ın sosyalizmin planlı ekonomisinin getirdiği pragmatist düzeniyle, yeni yeni kurulan, liberal sistemin entegre ettiği şirketleri arasında dilemmalar yaşar. Köprüyü geçer geçmez karşılayan Stari Grad'ın Avrupai duruşu bir nevi makyajıdır. Ve içine daldıkça fark edilen Osmanlı dekoru onun

karanlık müzesidir. Evet Osmanlı, Belgrad için sadece bir dekordur. Pek de kendisiyle barışık olmadığı, övünmediği bir müzelik dekordur. Çünkü ona

doğululuğunu hatırlatır. Yani Avrupa'dan başka oluşunu. Belgrad, bu başkalığı öteki olmamak için muhafaza etmekten yana olmamıştır. Bu yüzden, bir İstanbul gibi çok kültürlü bir şehir değildir. Onda, içine kapanık bir kızın cool oluşundaki aldatıcılığı vardır; Görüşünün aksine değişime mesafelidir.

Slav ve Sosyalizmin ruhundan elbet birçok şey barındıran Belgrad'a, Dostoyevski'nin sosyalizme getirdiği tanımla bakarsak, Kalemegdan'dan Novi Grad'a bakarak şöyle demeliyiz; Özellikle Tanrısız kurulması, yerden göğe varması değil, yerin göğe indirilmesini amaçlayan bir Babil kulesi sorunudur. Belgrad, Waterfront* projesi de buna dahildir.

*İçine kapalı Belgrad bir takım yeniliklere karşı sesini çıkardı, belki bir gezi değil ama onun için önemli bir protestoydu bu. Hayata geçilecek olan New York özentisi bir şehir planlamasına karşıydı bu eylemler.

N.2, S.9

3.1.3 Sahi Neydi Belgrad'ın Olayı?

Emin Akben



Belgrad'a sayamayacağım kadar çok gitmişimdir herhalde. Her gittiğimde yeni şeyler gördüm, yeni insanlar, yeni mekanlar, yeni sokaklar. Bu şehir her seferinde beni şaşırtmayı başarmıştır. İnsan şehrin karmaşası, kaosu, çok kültürlülüğü içinde kaybolup gidiyor. Kalemegdan'dan yeni şehri izlerken tarihte yolculuk yapıyor, Tuna nehrinin içinden doğan güneş insanı adeta büyülüyor ama o kadar da değil. Yani o kadar da büyülemiyor. Az büyülüyor.

Mesela İstanbul bu konuda daha iyidir. Ya da belki Roma. Aslında dünyadaki hemen hemen bütün şehirlerin gün batımı dünyanın en güzel gün batımıdır. Öyle ya, her şehir çok kültürlüdür, her şehir güzellikleriyle mest eder insanı. Her şehir sürprizlerle doludur. Dünyada tek bir şehir bile yoktur ki ziyaretçilerini her seferinde şaşırtmayı başaramasın. Bir de şu sokak mevzusu var. Nedense her gezi yazısı yazan, şehrin her seferinde yeni sokaklarını keşfettiğinden bahseder. En küçük şehirde bile yüzlerce sokak olduğuna göre, bir seferde bütün sokaklara girmiş olmak zaten düşük bir ihtimal. O yüzden şimdi geçelim bunları da, Belgrad'ın olayı gerçekten ne ondan bahsedelim.

Öncelikle Belgrad bir Osmanlı şehri değildir, Tamam Kalemegdan var ama o kadar Osmanlı yapısı her yerde var. Evet Sırp dilinin çok fazla Türkçe kelime barındırdığı da doğrudur ama biz ondan daha fazla Fransızca kelime barındırıyoruz dilimizde. Ayrıca bir yerleri Osmanlılıkla ele alacaksak önce İstanbul var, Halep var, Bursa var, Saraybosna var, yani Belgrad'a hiç düşmez bu sıfatı üstlenmek.

Avrupai şehir planı ve mimarisi ile anmak istesek Belgrad'ı yine ondan önce onlarca Avrupa şehri var. Tuna nehri dersen büyük çoğunlukla Bulgaristan'da, yemek kültürü desen yok, Balkanların merkezi olma özelliğini de büyük olmasından alıyor, yoksa bence Bosna daha Balkandır. En azından Sırbistan'ın güneyinde kalan şehirler daha Balkan'dır.

Onlarca kez gidip gelmemle edindiğim bilgilere ve yaptığım gözlemlere dayanarak şunu söyleyebilirim; Belgrad ne Osmanlı ne Viyana ne de Balkan'dır.

Belgrad Tito'dur. Evet, Belgrad'a has olan tek şey Tito'dur. Başka yerde göremezsiniz Tito'yu. Saraybosna'da her yerde resmi vardır mesela ama hiç

inandırıcı gelmez adama, Boşnaklar o kadar sevmesine rağmen onu, Tito deyince akla Belgrad gelir.

Belgrad tarihi boyunca birçok farklı kültürü kendi sosyal yapısına adapte etmiştir. Türk kahvesi de içer, Napolitan pizza da yer, Kalemegdan'dan Tuna nehrini de seyreder Belgrad. Ama hiç inandırıcı gelmez adama. Sanki bir yerden Tito çıkıverecekmiş de, o Türk kahvesini elinizden çekip alacakmış gibi hissedersiniz.

N.2, S.18

3.1.4 Prizren'de Zanaat

Dilara Meco

Zamanın çıldırtıcılığına adeta karşı koyan, kendini koruyan Bistrica'nın serin suları dökülüyordu sabahın tüllenen ışıklarıyla. Şırıltısının ahengi Prizren'in taşında toprağında yankılanıyordu. Ardından minarelerden gönülleri şad ederek yükselen ezan sesine kavuşup Prizreni baştan aşağıya büyülü bir atmosfere bürüyordu. Yüzyılların şehri Prizren, sokakları tarih kokan Prizren, Fatih Sultan Mehmed Han'ın mübarek ayaklarının topraklarına değdiği Prizren, bilmem ki sana tılsımındaki gizli eşsizliğini anlatabilecek miyim?

Nice insanlar saklarsın bağrında, nice yanık yüreklerin çığlıkları sinmiştir dağlarına taşlarına, nice elleri nasır tutmuş ustalar vardır evlatlar yetiştiren, inadına güçlü, inadına kılı kırk yararcasına yaşayan insanlar vardır, hala eski günlerin hasretiyle yanıp tutuşan. Hülyalarını süsler; babalarından, amcalarından, dedelerinden öğrendikleri zanaatların kıymeti. O zanaatlar ki her bir insanın bir parçası olmuştur. İlmek ilmek tıpkı bir dantela işler gibi işlenmiştir çocuk zihinlerine, ve bir daha silinmez ne zihinden ne gönülden… Babalarıyla amcalarıyla usta çırak ilişkisi yaşayan çocuklar vardır, hem meslek sahibi olurlar hem de hayat dersi öğrenirler ustalarından. Kimisi nalın yapmak için odun toplar, kimi gümüşten yüzük yapmanın püf noktalarını yakalamaya çalışır, kimi boza yapmanın kıvamını tutturmaya çalışır, kimi kalayları parlatmakla uğraşır, kimisi de yemenlere ince oyalar işler. İşte o çocuk eller böyle büyük işlerin ucundan tutar. Elleri öpülesi ustalarının gizli kahramanları

olurlar. Tıpkı demircinin, ısıda demiri döve döve istediği şekle getirdiği gibi bu küçük kahramanları da ustalar sabır ve zahmetle biraz da çileyle olgunluğa erdirir.



Prizren'deki zanaatçılık öyle eşsiz bir yerdedir ki, bu insanların ölesiye sahip çıkmasıyla bu denli günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Her ne kadar zamanın akıcılığına kapılıp gidenler olduysa da halen devam edegelen zanaat ve zanaatçılar vardır. Kimisi geçim kaynağı olarak sürdürse de kimisi babasından yadigar sanatının yok olmasına kıyamaz. Yüreği el vermez. Bıçakçı, tüfekçi, kuyumcu, demirci, nalbantçı, dökümcü, sarrafçı, bozacı, kunduracı ve daha niceleri. Tavan arasında saklanan tozlu sandıklar gibidir. Hangi zanaatçının yüreği el verir zanaatını bir tozlu sandıkta saklamaya veya hangi zanaatçı cesaret edip de açabilir o tozlu sandıktaki hatıralarını? Hangisi daha zor? Hasretini çeke çeke gurbet yaşamak mi yoksa kendi ellerinle yok olmasına izin vermek mi?

Bir ülkenin hatta Balkanların zanaatçılıkta en zengin sehri ünvanına sahip olmak, ne kadar gurur verici ise de şimdilerde göz göre göre birçok zanaatın eriyip gittiğini görmek ne kadar da dayanılması güç bir sahne. Peki o büyüyen çocukların şimdiki çocuklara anlatmak istedikleri? Toprağınıza, taşınıza, dedemizden bize bizden size miras kalanlara sahip çıkın diyen kim bilir kaç çift göz vardır bizim bakıp da

göremediğimiz. Biz sizlere ellerimizde, hatıralarımızda yaşattığımız sanatımızı ve zanaatımızı anlatmaya öğretmeye hazırız diyen kaç kişi vardır? Gün buralara, bulut dağlara düşüncesiyle yaşayan günümüz hoyrat gençleri bir tek zanaatın bile insana neler neler kattığını acaba anlayabilecek mi?

Öyle zanaatlar var ki evlerin duvarlarına kadar sinmiş. Çünkü o zanaatı yaparken kazandığı alın teriyle evini yapmıştır. Kimi zanaatlar da yavrulara lokma olmuştur. Şimdilerde biz yok olmaya yüz tutmuştur diyoruz fakat Prizren'de işlenen, yapılan her biz zanaatın gölgesi gezer daracık sokaklarda.. Zaman ve teknoloji eski değerini alıp götürse de nesiller büyümüştür bu zanaatlarla. İnsanların içinde yaşar, sofrasında yaşar. Gözler görmese de ruhlar hisseder, gönüller duyar. Babalarımızın nasihatlerinde yaşar, tecrübelerinde yaşar. Bizim ellerimiz işlemese de bu zanaatları, biz de bir nevi bu zanaatların maddi manevi kazançlarıyla büyümekteyiz.

Zanaatlara sadece iş gözüyle bakanların kayıpları büyük olur. Mahrumdur zanaatta saklanan sırlardan. Hele ki her sokağında bir zanaatçı barındıran bir şehirde yaşıyorsa. Gidip bulmuyorsa zanaatla uğraşan insanları, sormuyorsa, ne büyük bir kayıp. Zanaatın tarihini, yapılan eşyaları, işlenen oyaları, kullandığı bıçakları, evinde duran süs eşyaları, nasıl yapıldığını hiç merak etmediyse ne büyük bir kayıp. Çünkü evinde bulunun birçok eşya nice ustaların elinden geçmiş. Bizler için sadece bir süs eşyası iken veya sıradan bir bıçak iken babalarımız için bir yaşam bir hayat barındırıyor.

Kültür mirası gibi süslü cümlelere sığdırılmaya çalışılan bu zengin zanaatlar babalarımızın yüzlerindeki çizgilerde yaşıyor. Layıkıyla sahip çıkılmasa da birileri alacağını almış, görmesi gerekeni görmüş. Eski zamanın çocukları bu günün büyükleri, bize kadar getirmiş bu zanaatları, kaybolsa da, değişime uğrasa da. Şimdi sıra bizde, Prizren'i Prizren yapan, elimizde kalan bu zanaatları, birilerinin dediği gibi kültür mirasımızı korumaya var mısınız?

Bir filmde dendiği gibi; başka zamanın çocukları olmak gurbette yaşamak gibi eksik, küskün… Doğru başka zamanın çocuklarıydı onlar, çünkü ellerinde en değerli hazinelerini taşıyorlardı; zanaatlarını. Şimdi büyüyen bu çocuklar geçmişlerinin gurbetini yaşıyorlar… **N.4, S.14-15**

3.1.5 Velež: Mostar'ın Sönen Yıldızı

Kayhan Gül

1922 yılında kurulan, tarihi boyunca eski Yugoslavya ve Avrupa'da önemli başarılar elde eden Velež Futbol Kulübü, geçtiğimiz sezon birinci ligden düşerek sadece taraftarlarını değil, ülkedeki tüm futbolseverleri hüzne boğdu.

Bosna Hersek'in güneyindeki Mostar şehri, daha çok şehre adını veren tarihi Mostar Köprüsü ile anılır. Mostar Köprüsü ne kadar şehrin simgelerinden, vazgeçilmez unsurlarından biriyse 1922 yılında kurulan Velež (Velej) Futbol Kulübü de bu unsurlardan biridir.

Adını, Mostar şehri yakınlarındaki Velež dağından alan kırmızı-beyazlı kulübün armasında ise komünist Yugoslavya'nın simgesi olan büyük bir yıldız mevcut. Savaşın ardından maçlarını Vrapcici Stadı'nda oynamaya başlayan Velež'in taraftar grubunun ismi ise 'Kızıl Ordu' (Red Army).

1922 yılında kurulduktan sonra uzun yıllar alt liglerde mücadele eden Velež, Partizan, Kızılyıldız ve Dinamo Zagreb gibi devlerin mücadele ettiği Yugoslav Birinci Ligi'ne ilk kez 1952/53 sezonunda yükseldi. Velež, sezon sonunda ligden düşse de 1955/56 sezonunda yeniden yükseldiği ligde, ülke dağılıncaya kadar kalmayı başardı. Belgrad ve Zagreb takımlarının baskın olduğu ligde önemli başarılar elde eden Velež, 3 kez ikinci olarak tamamladığı ligdeki biri averaj farkı ile kaçan şampiyonluktu- iki kez de Mareşal Tito Kupası'nı kazanma başarısı gösterdi.

Dördü Kupa Galipleri Kupası, ikisi UEFA Kupası olmak üzere altı kez Avrupa sahnesine mücadele eden Velež, 1974/75 sezonunda UEFA Kupası'nda çeyrek final oynayarak tarihindeki en önemli başarıyı elde etti.

Eski Yugoslavya'nın önemli kulüpleri arasında yer almayı başaran Velež, ülke tarihindeki birçok önemli ismi de dünya futboluna kazandırdı. Bursaspor'un efsanelerinden Nenad Bijedic'in (Nejat Biyediç) yanı sıra Türkiye'nin ilk yabacı gol kralı ünvanının sahibi eski Galatasaraylı Tarik Hodzic de bir dönem Velež forması giyenlerden. Bijedic ve Hodzic'in yanı sıra bir dönem Trabzonspor'un teknik

direktörlüğünü de yapan Vahid Halilhodzic, futbolculuk kariyerinde Barcelona forması giyen Meho Kodro, kariyeri boyunca Almanya'da farklı takımlarda forma giyen Sergej Barbarez de Velež'in dünya futboluna kazandırdığı isimlerden sadece birkaçı.

Bosna'daki savaş (1992-1995) Mostar şehrini 'doğu' ve 'batı' olarak ikiye böldü. Savaşın belki de en çok zarar verdiği, asırlık Mostar Köprüsü'nün yıkıldığı, harabeye dönen şehrin batı yakası Hırvat, doğu yakası ise Boşnak halkın baskın olduğu bölgelere bölündü. Bu bölünmeden Velež de nasibini alacaktı. Savaşın ardından, elindeki her şeyi kaybeden kırmızı-beyazlılar, şehirdeki baskınlığını da Hırvatlar tarafından 1905 yılında kurulan, ancak 1945-1992 yılları arasında yasaklı olan Zrinjski Hırvat Spor Kulübü'ne kaptırdı. Daha önce maçlarını, ülkedeki en büyük ikinci stat olan Pod Bijelim Bregom Stadı'nda oynayan Velež, savaşın ardından şehrin Hırvat tarafında kalan stada da veda etmek zorunda kaldı. Kulüp ile özdeşleşen stadı terk etmek zorunda kalan Velež, bugün maçlarını yaklaşık 7 bin kişilik Vrapcici Stadı'nda oynamaya devam ediyor. Velež ile Zrinjski arasındaki derbi maçları ise geçmişte yaşanan Boşnak-Hırvat çatışmaları nedeniyle 'yüksek riskli' olarak nitelendirilirken, sadece Bosna Hersek değil, tüm Balkan basınının ilgisini çekiyor.



Savaşın ardından mücadele ettiği Bosna Hersek Birinci Futbol Ligi'nden (Premijer Liga BiH) 2002/03 sezonunda küme düşen Velež, üç sezon aradan sonra yeniden birinci lige yükselse de eski günlerine bir türlü dönemedi. Kulüpte mali sıkıntıların da baş göstermesiyle 'Mostar'ın Yıldızı' kapanmanın eşiğine geldi. 2015/16 sezonunu sonuncu tamamlayan Velež'in küme düşmesi, ülkede 'bir yıldızın

kayması' olarak nitelendirilirken, sadece Mostarlıların değil, ülkedeki tüm futbolseverlerin üzülmesine neden oldu.

Kulübün bugün içinde bulunduğu sıkıntılı günlerin birincil suçlusu olarak politika gösteriliyor.

Dünya futboluna sayısız isim kazandırmış, önemli başarılara imza atmış bir efsanenin, borçları nedeniyle kapanmanın eşiğine gelmesini insan aklı almasa da birçok alanda bölünmüşlüğün hissedildiği, Mostar şehrinin ise bu bölünmüşlüğün simgesi haline geldiği bir ülkede aslında farklı bir durum da beklenmiyor. Sırf şehrin batı yakasında kaldı diye kırmızı-beyazlı takımın elinden stadının alınması ve Zrinjski'ye 'hediye edilmesi', politikanın, savaşın, sınırların ve bölgelerin bir efsaneyi ne duruma getirdiğinin de en büyük göstergesi.

Şehrin efsanesinin, yeniden hak ettiği yere gelip gelemeyeceği politikaya olduğu kadar Mostar halkına da bağlı aslında. Mostarlılar kulüplerine sahip çıkıp onu düştüğü durumdan çıkaracak mı yoksa bir yıldızın kaybolmasını, bir efsanenin unutulmasını sessizce izleyecek mi, bunu zaman gösterecek. Şehrin simgelerinden biri olan Mostar Köprüsü, 1993 yılında Hırvat topçuları tarafından yıkılmıştı, şehrin bir diğer önemli simgesinin de yıkılmasına izin verilmemeli. Tarihi köprü yenilenerek 2004 yılında yeniden eski görkemine kavuşmuştu, Velež de Mostarlıların desteğiyle eski görkemli günlerine geri dönebilir.

Efsane unutulmasın…

N.5, S.44-45

3.1.6 Vicdan, Sorgulanır; Kesişen Hayatlar

Talha Ulukır

Ses çıkarmamak, olaylara kayıtsız kalmak insanın en kolay kaçış yoludur. Karşısında, gözlerinin önünde bir haksızlık olduğunda susmak, insan için en kolay ve güvenli seçimdir. Üç maymundan birisi olmuştur ve tamamen masum olduğuna inandırır kendini; peki ne zamana kadar? Birileri tarafından sorgulanana kadar mı? Hayır, kendisiyle yüzleşmeye başlayana kadar çünkü insanın kaçamayacağı tek

sorgulama budur. Hakim de kendisidir, zanlı da; olanların sorumlusu da kendisidir, cezayı verecek olan da. Peki ya kendisini suçlu bulursa cezasını kim verecektir? İnsanın kendi kendine ceza vermesi aslında pek basit görülebilir fakat aslında gerçek çok daha farklıdır, başkasının verdiği ceza sonucunda belki belirli bir süre haklarından mahrum olabilir ve cezasının bitişiyle beraber 'acı'sı biter fakat kendine verdiği ceza bir ömür sürecek bir pişmanlıktır.

Krugovi (Kesişen Hayatlar), tam da insanın pişmanlığı ve suçluluğu üzerine kurulmuş; sessiz kalanların sessizliğine belki bir ömür lanet ettiğine tanık olduğumuz, suçu işleyip başkası tarafından cezalandırılanların ise belirli süre hak mahrumiyeti ile kendilerini kurtardığını gördüğümüz bir film.

Bosna, 1993. Üç Sırp asker Müslüman bir sivili döverken meydandaki herkes sadece gözlerini kaçırmakla yetinir. Kendisi de asker olan Marko yerde tekmeler yiyen Haris'i kurtarmak için ayaklanır, adaletsizliğe karşı gelmeye karar vermiştir. Etrafta onlarca insan gözlerini çevirip olanları görmezden gelirken Marko'nun bu çıkışı elbette 'cezasız' kalmayacaktır. Adaletten taraf olmak her zaman güzel sonuçlar doğurmaz, özellikle adaletle muamele etmeyen insanlarla muhatapsanız. Marko'nun müdahale edişini gördükten sonra bir anda 12 yıl sonraya gideriz; her şey değişmiş, savaş bitmiştir. 12 yıl öncesinde ne olmuştu? Marko'nun müdahalesinden rahatsız olan askerler Marko'yu onlarca insanın ortasında döverek öldürmüştür. Marko'yu döverek öldüren askerlerden biri olan Todor, yıllar sonra bir kaza sonucu hastaneye kaldırılır. Ameliyatı yapıp Todor'u kurtarabilecek tek doktor ise Marko'nun arkadaşıdır. Kesişmelerden birisi burada yaşanırken diğeri de Marko'nun sevdiği kadın Nada'nın başkasından olan çocuğuyla beraber Haris'in yanına gelip yardım istemesidir. Üçüncü ve belki en büyük kesişme Marko'nun babası olan Ranko ile Marko'nun katillerinden olan Bogdan'ın beraber çalışmasıdır. Tüm bu kesişmeler kendi içerisinde bağlantılı olduğu gibi birbiriyleriyle de bağlantılıdır. Bu bağlamda filmin içinde nedensellik olgusu izleyicide soru işareti bırakmayacak bir biçimde işlenmiştir.

Yönetmen Srdan Golubevic, filmin sonunda belirttiğine göre Sırp askeri Srdjan Aleksic'in gerçek hikâyesinden yola çıkıyor fakat filmin sorduğu sorular ve

yerleştirdiği küçük detaylarla meselesini hem evrenselleştirmeyi hem de felsefi bir bütünlük içinde sorgulamayı beceriyor. Kesişen Hayatlar, suçlunun kim olduğunun sorgulanmasından çok 'suçluluk psikolojisi' üzerine yoğunlaşıyor ve bu bağlamda tarihselci bir bakıştan öteye geçerek genel geçer bir meseleyi anlatıyor. Suçluluğun kişinin hangi pencereden baktığına göre değişen bir yapıya sahip olduğunu ve bu doğrultuda mutlak suçlunun aslında hiçbir zaman tam olarak bilinmeyeceği mesajını veren yönetmen yine de kendi tarafını belli etmekten çekinmiyor. 'Savaşın doğası gereği' putunu kıran yönetmen, suçun ve vicdanın her zaman geçerli olan kavramlar olduğunu anlatıyor. Marko'nun öldürülmesini izleyenler evlerine gittiklerinde ya da bir zaman sonra bununla yüzleştiklerinde bir bahane ararlarsa, onlar da savaşa sarılmayacaklar mı? Katilleri gösterip içlerini ferah tutmayacaklar mı? İnsanların gönüllerini rahatlatmak için yaptığı bu öz-avuntular ne zamana kadar sürecek? Bir gün gerçek suçluları ararken kendilerine de bakacaklar mı? Film, bu sorulara cevap aramak üzere çıktığı yolculukta, izleyenleri umut verici sonuçlara değil aksine umutlarını yok eden sonuçlara götürüyor.

Umutları yok eden cevaplar karamsar bir tablo çiziyor elbette. Bu karamsar tabloyu destekleyen birçok unsur da var filmde, en önemlisi de oyunculuklar. Filmin negatif enerjisini oyuncular üzerinden gözlemlemek oldukça mümkün, yaşananın üzerinden onca zaman geçmesine rağmen insanlardaki 'ifadesizlik' devam ediyor ve neredeyse tebessüm eden bir karaktere bile rastlanmıyor. Oyuncuların salt yeteneklerinden ziyade filmin karakter tasarımı da bunda etkili tabii ki. Özenli bir biçimde oluşturulmuş karakterlerin filmde boşluk bırakmayacak şekilde tasarlanması, birbirleriyle ve 'öz'leriyle çatışmayan eylemleri filmin akışını ve atmosferini destekliyor.

Senaryonun giriftiliğini başarıyla taşıyan oyunculukların yanı sıra filmin estetiği ve anlatım dili de filmin öne çıkan unsurlarından. Karakterlerin yalnızlığı, mutsuzluğu ise filmin görselliğine sirayet ediyor. Golubevic, Bosna'da geçen bölümlerde savaşın tahribatını sarı tonlarıyla, Almanya'daki sahnelerde tutunamama ve yabancılık hissini gri ve mavi soğukluğuyla mekanlar üzerinden kuruyor. Mekan seçimi ve kullanımı karakterlerin psikolojilerinden ve geçmişlerinden izler taşırken aynı zamanda bu mekanların kullanımındaki estetik başarı seyircinin filmin duygusunu

hissetmesini kolaylaştırmış. Kurgusal zemindeki gitgeller bu estetik görüntüler ve başarılı mekan kullanımıyla birleştirilince her anlamda vasatın üzerine çıkan bir film olmuş; tek taraftan sarkması önlenmiş.

Kesişen Hayatlar, Marko'nun ölümü üzerinden savaş yıllarını, savaş atmosferindeki insanların psikolojik altyapısını, etrafındaki insanların nasıl etkilendiğini, geride kalanların ölüm ile yüzleşmelerini, suçluluk ve pişmanlık duygularını ve daha birçok şeyi gerek biçimsel gerek duygusal olarak başarıyla anlatan bir film. Tarihsel düzlemde okunabileceği gibi evrensel bir bakışla da okunabilen film sadece yapıldığı döneme hitap eden bir şey olmaktan uzaklaşıp yıllar sonra da izlenecek bir yapıt olarak kendini gösteriyor.

N.4, S.63-64

3.1.7 Yedi Korku, Tek Aşk

Gülhan Tuba Çelik

"Hayatta her şey her nasılsa aşka ve korkuya indirgenir. Bunların dışında pek bir şey yoktur. Bütün kötülükler korkudan uyanır, savaşlar korkudan doğar, savaşın şerri aşağılamadan, aşağılama da başkalarından korkan insanlardan açığa çıkar." cümlesi, söz konusu kitabın sonlarına doğru karşıma çıksa da kitabın başından beri işlenen, aşk ve korku elbette. 1969 yılında Bosna Hersek'in Zenica şehrinde doğan Selvedin Avdic'in'in bol ödüllü bu romanı korkunun, hepimizin hayatına hükmeden tek gerçek olduğu ve bunu bazen aşkın unutturduğu üzerine.

Dünyanın en gizemli sayısı olan "yedi" bütün kadim medeniyetlerde yerini korumuştur. Babil medeniyetinde bolluk bereket sembolü olarak düşünülen, Mısır medeniyetinde kader tanrıçalarının sayısını simgeleyen, Yahudilikte Sebt Günü geleneğine yansıyan, Hristiyanlığa geçiş için gerekli sakramenti bünyesinde toplayan, İslamiyet için de birçok sembolü barındıran "yedi" rakamı Avdic'in kitabında da merak uyandıran yapısıyla var olur.

Yedi Korku adlı romandaki olaylar, yedi korku üzerine bina edilmesinin yanında, 2005 Mart'ının yedinci günü başlar. Daha ilk sayfada bilinçli bir "yedi" vurgusu

vardır. Hatta öyle ki Liberation gazetesinin haberine göre o gün, Ljute na Treskavici köyünde kar tepelerinin yüksekliği yedi metreye ulaşmıştır. Gerek kitabın adında gerekse kitap boyunca işlenen yedi korkuda, "yedi" rakamının tekrar edilmesi okura mistik bir gerilim sunar. Roman Bosna Savaşı'ndan harap halde çıkan bir şehirle, savaşın ve aşkın artıklarıyla tek başına mücadele eden bir adamın ortak paydasında cereyan eder.

Anlatıcının bizimle paylaştığı hikâye, dokuz ay boyunca yatağını terk etmek için bir sebep bulamamasıyla başlar. Onun ruh hali, sadece savaş ve aşk artığı bir halde olmasına bağlanamaz. Cümleleri evrenseldir ve neredeyse hepimiz için en az bir kez hissedilmiş yoğunluktadır. İçimizdeki kör noktayı şu cümlelerle yeniden buluruz sanki: *Saatlerce sırt üstü uzanıp perde aralarından sızan güneş ışınlarını seyrettim. Su borularının şırıldamasını, duvarlardan duyulan komşuların boğuk seslerini, asansörün gıcırdayışını, güvercinlerin teneke kaplı pencere kenarlarını tırmalayışlarını dinledim. Gözümü tavana dikip suda çözünen tatlı bisküviler yedim… Uyudum… Hepsi bu. O günlerde yaptığım ve yapmayı istediğim şeyler bunlardan ibaretti. Mutsuzdum."*

Kitap yalnızlık ve karanlığın bunalımları ile ilerlerken bir yandan da roman mekânına ve zamanına dair teknik hamlelerden yararlanılır. Gazete haberleri bu konuda sık sık yararlanılan bir kaynaktır. *"Gazeteyi açtım. İkinci sayfanın üst kısmında, 1995'ten beri Kayıp Arama Federal Heyeti ekiplerinin 363 adet toplu mezar bulduklarını ve mezarlardan 13915 kurban çıkardıklarını anlatan bir makale buldum."* cümleleri kolektif bir yaranın ruhunu da atmosfere katması bakımından önemlidir. Anlatıcımızı dokuz ay boyunca yatağına ve evine mıhlamış olan bu umutsuzluk ve yalnızlık bir gün bir telefonla bölünür. Ertesi gün kapıya da gelen Mirna, birçok açıdan geçmişi simgelemektedir: *"Mirna savaş sırasında ortalıktan kayboldu. Ne zaman gittiğini bile fark etmedim, çünkü o dönem her şey ortalıktan kayboluyordu; insanlar, alışkanlıklar, eşyalar, gelenekler, tam bir kelime yığını. Kasabanın kendisi bile tamamen değişmişti. Yiyecek, su ve elektrik sorunları gibi olağan durumlara uyum sağlamaya çalışırken, insanların kolayca gitmesine de alışmıştım. Coka ciğerli sosisi hayatımdan çıkarırken, bunu seven bir arkadaşımın da kaybolduğunu fark etmiştim."*

Mirna'nın dönüşü ve anlatıcımızdan istedikleri sadece yakın bir geçmişin değil yüzlerce yıllık gizemin de habercisidir. Mirna, radyo sunucusu babasının gizemli kayboluşunun peşine düşerken anlatıcımızı da yanında sürükler. Geriye dönüş teknikleri ile anlarız ki Mirna'nın babası Aleksa, Perkman adı verilen yer altı ruhu ile karşılaşmış ve bundan sonra hiçbir şey eskisi gibi olmamıştır. Sonun –ya da başlangıcın- Perkman'da düğümlenmesi, karanlığı daha da ileri bir boyuta taşıyacaktır. Roman zaten en çok karanlıktan beslenir. Karanlığın ortaya çıkardığı rüyalar bize kitap boyunca eşlik eder. Romanın yan dallarından rüyalar hatırı sayılır derecede çoktur ve gerilimle gizem doludur. Fantastik ve korkuya kayan damar da yine rüyalar aracılığı ile verilir. Esrarengiz ziyaretçiler, büyük ve kanlı gözler gibi tedirgin edici figürler rüyalar aracılığı ile ortaya çıkar. Karanlık faktörü, gerilimin başladığı ve bittiği nokta olarak maden ocağının seçilmesinde de kendini gösterir. Gerek dış gerek iç gerekse bilinçaltı mekânlarının analizinde tahlillerin başarısı ve psikanalitik çözümlemelerin gücü dikkat çeker. Gözlemler, sesler, ruh ve yaşam tüm canlılığı ile kitaptadır. Öfkeden aşka, tutkudan histeriye, korkudan merhamete bütün duygular okura büyük bir algı gücüyle sunulmuştur. Bu ruhsal derinliğin yanı sıra fiziksel bir belirginlik de vardır. Roman görsel zenginlik anlamında da oldukça güçlüdür. Sahneler okuru içine alır ve atmosferine sokar. İroni ve espriyle harmanlanmış sade bir üslup akıcılığın sebeplerinden biri olmuştur. Romanı teknik anlamda genişletip canlandıran bir diğer şey ise defterlerdir. Kitap, Aleksa'nın defteri üzerinden geçmişe doğru akar ve genişler. Akış boyunca mitolojiye, sinemaya, resme, müziğe yapılan değiniler; yazarın aktif kültürel yapısını simgelemesi bakımından önemlidir. Sanatın tüm dallarından beslenen roman şüphesiz kendini zenginleştirmiştir. Olay akışında, delilerin varlığı ve sembolik konuşmaları geleceğe ve kehanete açılan bir kapı gibidir.

Anlatıcının insomnia-uykusuzluk problemi kitaptaki gerilim tırmandıkça had safhaya ulaşır. Bu süreçte yedi korkunun hepsi de tek tek üzerine çöreklenir. Tüm korkular ve bütün katmanlar, roman boyunca başarılı bir şekilde verilir. Aleksa'nın peşine düşmesi onu Pegasus kardeşler ile karşılaştırınca, Perkman'la karşılaşması da zor olmayacaktır. Tüm sayfalar boyunca karanlıktan beslenen roman, aradığına yine

karanlığın ortasında kavuşur. Bu son değil, belki de başlangıçtır. Çünkü romanın sonundaki yedi boş sayfa, şu an üzerinde basılı olmayan harfleri beklemektedir.

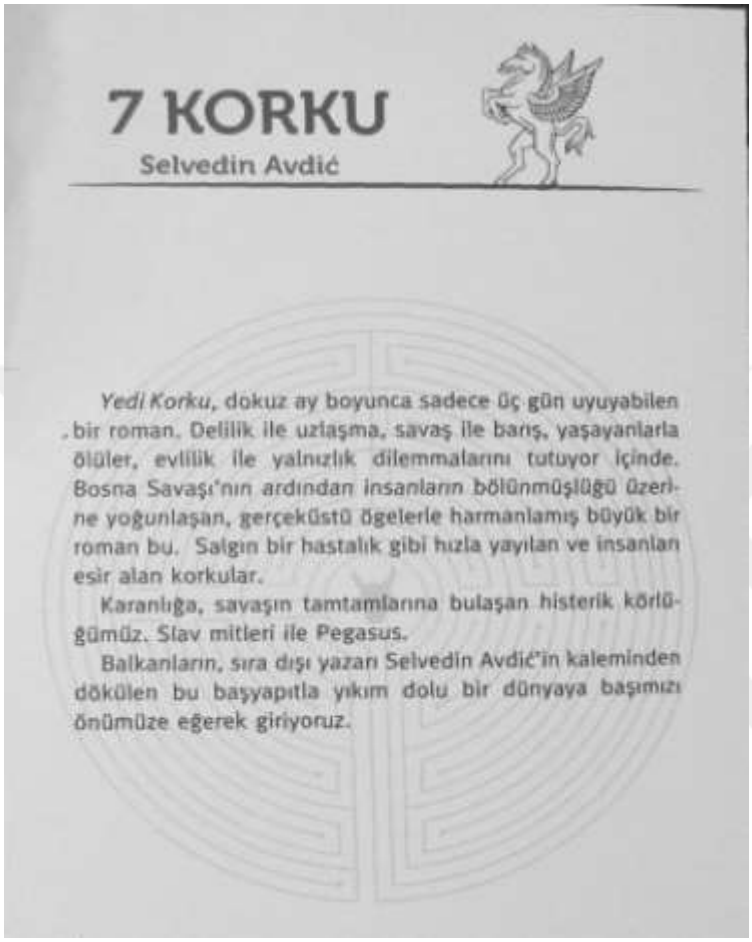

7 KORKU

Selvedin Avdić

Yedi Korku, dokuz ay boyunca sadece üç gün uyuyabilen bir roman. Delilik ile uzlaşma, savaş ile barış, yaşayanlarla ölüler, evlilik ile yalnızlık dilemmalarını tutuyor içinde. Bosna Savaşı'nın ardından insanların bölünmüşlüğü üzerine yoğunlaşan, gerçeküstü ögelerle harmanlamış büyük bir roman bu. Salgın bir hastalık gibi hızla yayılan ve insanları esir alan korkular.

Karanlığa, savaşın tamtamlarına bulaşan histerik körlüğümüz. Slav mitleri ile Pegasus.

Balkanların, sıra dışı yazarı Selvedin Avdić'in kaleminden dökülen bu başyapıtla yıkım dolu bir dünyaya başımızı önümüze eğerek giriyoruz.

N.7, S.36-37

3.1.8 İbrahim Rugova İle Aynı Adımlar

Dilek Kütük

Edebiyat okumak zevklidir ama mevzu bahis yazmak ise, zordur. Hele ki anlatmaya çalışacağım "zat-ı muhterem" ise kalem oynatmak idrak ve güç ister.

"Belki başlık okunduğunda, “politik bir biyografi mi bu acaba?” gibi bir düşünceye kapılanabilir. Sonuçta bahsedeceğim kişi siyasi bir figür olarak bilinen, bağımsızlık öncesi Kosova’nın ilk cumhurbaşkanı; İbrahim Rugova. Fakat birçok lider gibi o da “politikanın” gölgesinde kalmış, Cemil Meriç’in vurgusunu yaptığı idraklere giydirilmiş deli gömlekleri olan izm’ler içinde kaybolmuş bir profil. Amma velakin gölgeler âleminden biraz uzaklaştığımızda ancak İbrahim Rugova’nın bir edebiyat teorisyeni olduğunu, bunun yanı sıra şiirler yazdığını, entelektüel bir hazineye sahip olduğunu anlayabileceğiz.

Rugova; Fransa’da edebiyat eğitimi alıp, Batı’nın ünlü eserlerini çok yakından takip edip, ülkesine getiren, Arnavut Çalışmaları Enstitüsü’nde dersler veren ve Kosovalı Arnavutların oluşturduğu aydınlar sınıfının yönetici kadrosunda yer alan bir isim. Kosova’nın bağımsızlığını sonuna kadar “barışçıl ve şiddetten uzak” bir anlayış ile savunan tek lider. Bağımsızlık ve gelecek için bir yapılanma oluşturarak evlerde ve garajlarda okullar açıp eğitime önem veren, gazete ve dergilerde kendi fikirlerini dile getiren, dayanışma ve birliği sağlayabilen önemli bir lider. Ona güvenen Kosovalı Arnavutların parasız ve çatışması bol dönemlerde kurulan yapılanmaya bağışlarda bulunduğu, Sırpların tüm baskılarına direnildiği bir dönemin mimarı.

Miloşeviç gibi bir liderin ve bolca mit’in bulunduğu Balkanlarda, İbrahim Rugova benimsediği dünya görüşü ve Kosova’nın bağımsızlığa giden yolunda önemli ve güçlü dostlar edinmesiyle tarihte yerini almıştır. Clinton dahi kendisini “Balkanların karanlık tünelindeki tek umut ışığı” olarak tanımlamış, ABD Başkan Yardımcısı Albert Arnold Gore ise 1994 yılında bir resepsiyonda karısına “müthiş bir filozof” sözleriyle Rugova’yı takdim etmiş, kendisine saygısını dile getirmiştir.

Fakat o da ölen her lider gibi değeri sonradan bilinmiş, savunduğu düşüncenin meyve verdiğini göremeden vefat etmiştir. Aklını değiştirebileceğini fakat “düşüncesini” asla değiştiremeyeceğini söyleyen Rugova, Sırplarla olan mücadelede ve sorunlarda, barışçıl yollarla çözüm bulunabileceği ve bulunması gerektiği inancından asla vazgeçmeyeceğini defalarca belirtmiştir. Fakat en sevdiği uğraşısı edebiyattan vazgeçmek durumunda kaldığını “İnsanlar sokaklarda ölürken ben masa başında edebiyatla uğraşamam” sözleriyle açıkça belirten bir dava tutkunudur. Diğer taraftan

“sanat ve edebiyatın yaşam gibi olduğunu, her durumun kendine has naif anlamlarının bulunduğunu” dile getirebilecek denli saf-derun kimliğin sahibi. Bir devlette insani ilerlemenin ancak gerçek aydınlarla olabileceğini belirten bir yol gösterici.

Yakın dostu Adnan Merovci’den öğrendiğim bir hikâye, Rugova’nın Türkiye ile anlamlı bağının da bir simgesi. 1992 yılında ilk resmi ziyaretlerini Türkiye’ye gerçekleştiren iki dost, Bulgaristan sınırında kısa bir mola verdiklerinde “Türkiye’ye doğru yavaş ve uzun adımlarla” istişare ederken, gazeteci olan ve şimdiki Kosova Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Avni SPAHIU, kendilerinin fotoğrafını çekmiştir. Yıllar sonra dikkatleri çeken fotoğraf, Adnan Merovci tarafından “tesadüf değil, tevafuk” olarak nitelendirilmiş ve hem kitabın yazımında hem de kitaba isim verilmesinde esin kaynağı olan bir “adım” olmuştur.

Umuyorum ki, mülhem olduğum, bu derin ve anlamlı mücadeleyi öğrenmemi ve hissetmemi sağlayan Rugova’nın en yakın dostlarından Adnan Merovci’nin, yazımın başlığını da esinlenerek Türkçeleştirdiğim “Ne Hap Me Rugoven” isimli kitabı, birçok kişiye ilham olur.

NOT: Bu yazıyı yazmamda bana yardımcı olup, yakın arkadaşı Rugova ile olan hikâyelerini bana açan Kosova Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Avni SPAHIU ve Adnan Merovci’ye çok teşekkürler.

N.4, S.83

3.1.9 Balkanlar’da Türkçe Yazmak

Zeynel Beksaç

Ben; Prizrenli, Kosovalı, Balkanlı, Rumelili olarak Türkiye dışında Türk olmanın her tür cefasını çekmiş, bu topraklarda kimliğin, dilin, örf ve adetlerin, gelenek göreneklerin yaşatılması ve özdeş değerlerin yarınlara taşınması uğruna niceleriyle ömür harcamış biri olarak (Balkanlardaki diğer 0sanatçı dostlarımın aynı görüşleri paylaştıkları inancıyla) diyorum ki:

Balkanlarda yazmak, delikanlıca Türkçe'nin nöbetine durmak, yıkıntılarda yeni baştan doğmak, baharda güzü, güzde kışı yaşamaktır.

Balkanlarda yazmak, direngenliği elden bırakmamaktır. Kuşkuyu tuzağa gülü kalbe gömmek, düzde yokuş tırmanıp, engellerde horon tepmektir.

Balkanlarda yazmak, hüzünlü denizlerde demir atıp, Türkçeye ölesiye teslim olmaktır.

Balkanlarda yazmak, yaşam gerçeğine Türkçeyle yüreklenmek, avcıların namluları karşısında yılmadan Türkçeye haykırmaktır.

Balkanlarda, Rumeli kavşaklarında yüzyılı aşkın yalnızlığımızda Türkçe hep siperimiz oldu. Adam gibi yaşamak için; dilimize, geleneğimize, eğitimimize, kültürümüze, kimliğimize sahip çıktık. Varmak istediğimiz hep yarınlar olduğu için, direncimizi hiç yitirmedik. Bir dünya dili olan Türkçemize yosunun taşa sarıldığı gibi, hanımelinin duvara yaslandığı gibi, öylece bağlandık.

Balkanlarda Türkçe yazmak, soluk alışımızın dört dörtlük anlamı, görkemli yazgımız; kardelenimiz, ölmezotumuz, asırlara meydan okuyan çınarımız demekti.

Türkçemiz, buğulu aynalarda pak ve biricik gerçeğimiz, Balkanlarda, Rumeli tuzaklarında Hızır'ımızdı. Kerpiç duvarlarımızda deste deste sararmış tütün yaprağı, viran tavanlarda tozlu kuru üzüm, bırakıp giden atların pas tutmuş nalı, uğurumuz, muştumuz, tiryakimizdi.

Türkçemiz, Balkanlarda, Rumeli'de günün her anında üstümüze bir çığ gibi yıkılan mutlu belamızdı!

Özlem, hasret yakamızı hiç bırakmadı. Bazen yangın gibi, bazen sel gibi, gün oldu deprem gibi çullandı üzerimize yaşam. Yakılan türküler yüreğimizi hem dağladı, hem de merhem oldu. Bu dil tanıdığımızdı. Burada çocuk yaşlarda Üsküp'ten ayrılmak mecburiyetinde olan Çağdaş Türk Şiir'inin anıt ismi Yahya Kemal Beyatlı ve eserlerinde döne döne ata toprağı Kosova'yı yad edip, onun için yüreği kanayan İstiklal şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u ve Balkanlardan göç eden nicelerini anmak gerekir.

Evet, bizler buralarda kalanlar, vatan diye bellediğimiz bu toprakları terk etmeyenler olarak bu dille nakış nakış dokundu direnç kilimimiz Rumeli'de.

Kaldırımda çiçek açıp, dil kalemizde bayrağı onurlu onurlu dalgalandırdık. Serpilmişliği bir ilenç diye yakıştıramadık kendimize. Hoşgörümüzle, sevgimizle, Mevlâna'ydık, Yunus'tuk, Köroğlu, Karacaoğlan'dık.

Balkanların rüzgarları sert ve acımazdı. Biz hep sabrımızla nalladık dilatımızı.

Yalnızlığı sineye çekildiğinden beri dilatımız huzursuz ve şaha kalkmış. Dilatımız yüzyılı aşkın bir dönemdir uykusuz ve nöbette.

Balkanlarda kar yağdı Dildağımıza habire. Buna rağmen, kalbimizde güneşi kalbimizde saklamasını bildik. Gül ektik içimizdeki taş duvara. Yadsınıldıkça çoğalıp taşımasını bildik. Mangalda küller altında Türkçemizin közünü korumayı bildik.

Kanadını kırdılar Dil güvercinimizin Balkanlarda. Kanadı, kırılıp gücendi, gene de pes etmedi, uçtu Bulgaristan'ın masmavi göklerinde özgün adıyla, diliyle, şanıyla, özgür özgür…

Biz ki, Balkanlarda destisi Mevlâna mahzeninde kırılan, sabrı Yunus örsünde dövülen, Dilhançeri Dede Korkut'a bilinen Türkçe'nin aşıklarıyız. Bundan özge kârda gözümüz yoktur.

Balkanlarda yazmak, bu coğrafyada; yüzü ak, alnı açık, başı dik, aslımıza yakışır bir duruşla var olmak, demektir. İnsanlık kıyılarına vuran dalgaydık ya, sözünün eri olana saygımız sonsuz oldu. Ancak, iç çamaşırlar gibi değişen insanlardan olmadık hiç. Ne ettiysek, kimliğimize, dilimize, edebiyatımıza şemsiye açarak, bizler için olmazsa olmaz özelliğini taşıyan bu değerleri doludan, selden, kem gözden bakanlardan korumak içindi.

Bizler Balkan Türkleriydik; kırılıp gücendiğimizde, yıkılıp dört duvar arası sıkıştığımızda, Yunusça fidan dikildik çıplak tepelere, yosun diye taşlara sarıldık yunusça, damar damar daldık kıraç toprağa Yunusça, dilimiz Yunus, usumuz Yunus dedi hep.

Bizler ki Balkan Türkleriydik, Prof. Dr. Mustafa İsen' in dediği gibi "Ötelerden bir ses" tik yani. Oyuncağı elinden alınmış çocuklar misali… Hüznümüz yüreğimizde tutsak kaldı. Dokunsalar, hasret dağları gözyaşı döker içimizde. Bir haykırabilsek Tuna akar, Vardar akar, Arda akar, Akdere akar. Öylesine doluyuz Türkçe sevgisiyle, öylesine dolup taşar Türkiye sevdamız…

Bizler ki Balkan Türkleriydik; bir eşkıya gibi yağmalandı her yanımız, yemdik balıkçı oltasında. Gene de sevdamızda, kavgamızda, özlemimizde sen vardın ya Türkçem, gerisi hava!

Bizler ki Balkan Türkleriydik, dilleri seven, anadiliyle övünç duyan, Rumeli'nin loş ışıklarında; kaygan, tuzak, bulutsu yollarında halkımıza bir ışık olmanın bilinciyle nice yılgılara aldırış etmeden kararlı adımlarla yürüdük.

Türkçemiz bu topraklarda sonsuza dek yankılansın diye türküye sarıldık, saza gönül verdik. Şiir yazdık, şarkı besteledik, türkü derledik. Eğitimimizi illa ki anadilimizde görelim diye kitapsızlığa, sorunlara aldırış etmeden göğüs gerdik.

Evet, Balkanlarda yazmak, hırçın, acımasız dalgalara Türkçeyle siper almak demekti.

Balkanlarda yazmak, Türkçe uğruna boynumuzun kıldan ince olması demekti. Yoksulluğa varsa da halimiz, Türkçe'nin eşiğine post kurmak kararlığından dönmemek demekti.

Zaman zaman unutulup kırbaçlanan, çamaşırlar örneği ipe sarılan bir düş olsak da.

Bizler, yani Balkanlarda Türkçe yazan şair yazarlar için Türkiye, dolayısıyla Türk dünyası, yüreğimizin güm güm attığı, unutulmuşluğumuzun umudunu yeşerttiği, direnç yelkenlerimizi rüzgarlandırdığı vazgeçilmez etken, bengi sığınağımızdı.

Evet, genelde bir avuçtuk Türkçe'nin Rumeli yakasında. Varlığını Türk kimliğiyle sürdüren bizler için kesilen fatura hep ağır oldu. Sayımızın azalmasıyla bu dili, bu kültürü, gelenek göreneği sürdürenlerin sırtına taşınılması ağır bir yükün daha eklenmesi demekti. Sözün kısası, Balkanlarda çimlenmekti bizimkisi. Kayada çimlenip, Mevlânalaşmaktı. An an, yıl yıl, sorunlar yığınlaşsa da, ne pes ettik, ne de yıldık. Geçmişi zengin bir ulusun, yüce çınar bir uzantısı olduğumuzu hiç unutmadık.

Attığımız her adımda, üstlendiğimiz her görevde, başarıları göğüslememizin temelinde yatan bu gerçek oldu hep. Yüreğimizde sönmeyen Türkçe sevdası, bizi bu kutsal görevde inançlı, dinç kalmayı olanaklı kılmış ve yaşadığımız ortamda ecdadımızdan miras olarak kalan hoşgörü ve sevgiyi her zaman en güçlü bir silah olarak kullanarak sağduyu yanlısı ve yapıcı unsur olmaya özen gösterdik.

Bu değerlerin kıymetini bilip, özdeşlerini hiçbir şeye değişmeyen, yarınlara taşınması için ömür tüketenlere; yürekçe, başı dik ve karşılık beklemeden bayrağı taşıyanlara selam olsun.

Evet, bizler Balkan Türkleri olarak, Türkçe'nin yarınlara uzaması için yüreğimiz hep güm güm atacak, elden gelen çabayı bedeli ne olursa olsun sunmaya devam edeceğiz.

Balkanlarda Türkçe yazmak böyle bir şey işte!

N.4, S.90-91

3.1.10 Mostar Köprüsü ve Taş Köprü

Mehmed Arif

Balkanların en belirgin özelliklerinden biri de şehirlerin ortasından geçen nehirlerin şehri iki yakaya ayırmasıdır. Misal vermek gerekirse Üsküp ve Vardar Nehri, Prizren ve Akdere, Mostar ve Neretva Nehri. Nehirlerin bu ayrıştırıcı özelliği sadece şehirlerin coğrafi bir ayrımını değil aynı zamanda kültürel, etnik ve dini bir ayrışmayı da simgeler. Genellikle şehrin iki yakasında farklı yaşam tarzlarına mensup topluluklar varlıklarını sürdürürler. Bu toplumsal ayrışma ve bölünme modern dönemin bir tezahürü olarak görülmekte. Osmanlı döneminde ayrışan nüanslardan söz etsek de, Balkanlardaki toplumsal yaşamda bu kadar keskin bir ayrışmadan söz edemeyiz. Nitekim Batılı tarihçilerin "Pax Ottomana" olarak adlandırdıkları bir barış döneminde farklılıkların ayrışmaya değil bir ve beraber olmak olma adına zenginlik olarak görüldüğü aşikârdır. Konumuzdan sapmadan biz köprülerimize dönelim.

Niçin hep Mostar be more?

Mostar, Neretve Nehri üzerinde 1566 yılında Mimar Sinan'ın öğrencisi Mimar Hayreddin tarafından inşa edilen, Balkanlardaki en zarif ve estetik köprülerden bir tanesidir. Kentin Boşnak ve Hırvat kesimlerini – modern zamanda – birbirinden ayıran Mostar veya diğer adıyla Stari Most (Eski Köprü) yıllarca iki yakayı, iki farklı anlayışı, iki farklı topluluğu birbirine bağlamış bir yapı. Bu özelliğiyle yüzyıllarca Katolik, Ortodoks, Yahudi ve Müslümanları birleştirerek kültürel bir simge görevini deüstlenmiştir.

Üstte Mostar'ın üstlenmiş olduğu manevi fonksiyonların benzerlerini tarih içerisinde Üsküp'te bulunan Taş Köprü da üstenmiş durumda. Fakat ne hikmetse Balkanlarda köprülerden söz konusu açılınca akla gelen hep Mostar olur. Dolayısıyla bizim Üsküp'ümüzün Vardar Nehri üzerine inşa edilen Taş Köprü'müz mahzunlanır. Köprü üzerinde bulunan mihrap, tam yüzyıl boyunca ezan sesinden ve mü'minlerin secdesinden mahrum kaldığı için boyun büker. Bu mahzun köprümüz Balkan Savaşları esnasında yıkılmaz ve fakat Osmanlı'nın çekilmesiyle birlikte deyim yerindeyse köyü köpeksiz bulan gavurlar restorasyon bahanesiyle gözümüzden bile sakındığımız köprümüze el atarlar. O muhteşem Osmanlı dokusunu bozmak için köprümüzü modernize ederler! Bunu yaparken de kazara mihrabımızı yıkarlar. Ardından orjinal mihrabın yerine benzeri inşa edilir ama yüzyıl ezan sesi duymamış mihrabımız artık yerinden de olmuştur.

Bizim medeniyet anlayışımızda köprüler ayırmaz, birleştirir. Biz de Balkanlardan bahsederken köprülerimizi iyi tanıyalım, aralarında ayırım yapmayalım. Birini ön plana çıkararak diğer köprüleri küstürmeyelim aman ha!

Köprü yıkan sırattan geçemez!

Mostar Köprüsü üzerinde 99 adet merdiven ise, Allah'ın 99 ismini temsil ediyor. Yani tevhidi, yani vahdeti temsil ediyor. Birliği, beraberliği, yek vucüt olmayı vaaz ediyor. Köprü Bosna-Hersek'te başlayan iç savaş sırasında, ilk defa Bosnalı Sırplar tarafından saldırıya uğradı. 9 Kasım 1993'te ise Hırvat tankları daha büyük bir zarar vererek, 427 yıldır ayakta olan köprüyü tamamen yıktı. Köprünün dev taşları, Neretva Nehri'nin sularına gömülürken Üsküp'teki Taş Köprü'den geçen

müslümanların Arş-ı ala okkalı beddualar gönderdiği bilinir. Şu kesin ki Mostar'ın yeniden inşa edilmesi beddualarımızın şiddetini azaltmayacak. Sırplar ve Hırvatlar şunu iyi bellesin: Köprü yıkan sırattan geçemez!

Sruşili su most!

Medyada köprünün yıkılışını izlediğimiz görüntünün sahibi Eldin Palata. Palata, amatör kamerasıyla çekime başladığı sırada tarihi köprünün tank atışlarıyla dövülmeye başladığını belirterek o anı şöyle anlatır: "…köprünün suya düştüğü an Neretva da kan kırmızısına bürünmüştü. Çekerken hep bunun bir film olduğunu, kamerayı bıraktığımda köprüyü eski yerinde göreceğimi düşünmüştüm. Kamerayı kapattığım an donup kaldım, çünkü köprü yoktu. Gördüklerim film değil, gerçeğin ta kendisiydi. O anı şu an bile hatırladıkça tüylerim diken diken oluyor, ürperiyorum."

Köprü yıkıldıktan kısa bir süre sonra insanların "Sruşili su most!" (Köprüyü yıktılar!) diye bağırarak sağa sola koşuşturduklarını gördüğünü dile getiren Palata, sözlerine şöyle devam ediyor: "Etraftan bomba sesleri geliyordu, birileri köprüyü hedef almıştı, ama o an kamerayı bırakıp oradan çekilmeyi hiç düşünmedim. Elim sadece kameranın kayıt düğmesindeydi. Tarihe tanıklık ettiğim aklımdan dahi geçmedi." Mostar yıkılınca sadece bir köprü yıkılmadı. Balkan insanının birliği, beraberliği ve muhabbeti de yıkılmıştı. Mostar yıkılınca Taş Köprü dayanamadı, mihrabını gavur sularına bıraktı…

N.5, S.58-59

3.1.11 Çağdaşımız: Duşan Kovaçeviç

Bilge Emin

68 yaşında olan dünyaca ünlü Sırp yazarı Duşan Kovaçeviç, 44 yıldır büyük bir sevgiyle yazıyor. Diğerlerinin arasında, yazarın amacı insanları güldürmek. Çünkü hayatın da kendisi, kara komedidir.

"İnsan hayatının beşinci mevsimi savaştır" diyen Kovaçeviç; kendi insanının bireysel ve kolektif zaaflarını, eksikliklerini ve safsatalarını çok iyi biliyor. Tüm bunları da, büyük bir aşkla oyunlarında ölümsüzleştiriyor.

Kovaçeviç, 1948 yılında patlak veren Tito-Stalin çatışmasının olduğu yıl doğdu. Tito'nun Moskova'dan kopmasıyla, yazarın doğduğu ülke başka bir siyasi forma büründü. Annesinin; "herkes sevinirken, sen çok ağladın" dediğini , dünkü bir olaymış gibi hatırlıyor. Böyle bir atmosferde doğan yazar, ülkesinin daha nice rejim değişikliğine şahit olacak ve tüm bunları usta kalemiyle yaşatacaktır.

Kovaçeviç, 14 yaşına kadar doğduğu şehir Şabac'ta yaşar. Sekiz yıllık eğitimini bu şehirde tamamlar. En büyük tutkusu güvercin beslemekmiş. Her sabah erken kalkar, güvercinliği temizler, kışın güvercinliği kardan korur ve her nesli takip edip, bahar mevsiminde daha genç olanları serbest bırakırmış. 24 saat konsantrasyon isteyen bu uğraş, Novi Sad'a taşınmakla sona erer ve yazarın hayatındaki ilk büyük düş kırıklığı olur. Hayatındaki en büyük trajik olaylardan birini de, güvercinlerini dostlarına veya güvercin besleyenlere vermek zorunda kaldığında yaşar. Novi Sad şehrinde; bahçe yerine, balkonu olan bir evde 4 yıl geçirdikten sonra, elinde bir valizle Belgrad'a taşınır.

Kovaçeviç'i çevirmek oldukça eğlenceli. Ama aynı zamanda eğlenceli olduğu kadar da zor. Kara mizahı başka bir dile aktarmaktır zor olanı. Çünkü her dilin kendine özgü deyimleri vardır. Kendine özgü günlük dil kullanımı, kendine özgü sahne dili vardır. Dil yaşayan bir organizmadır ve yaşanan sosyo-ekonomik şartlar dili sürekli biçimlendirir. Çünkü oyun çevirmek, sadece başka bir dile aktarım eylemi değildir, çevirdiği dildeki metnin aynı zamanda yaratıcısıdır.

Yapıtlarını çevirdiğim yazarları seçmemin ilk nedeni yazdıkları tiyatro metinlerinin evrensel olması ve dünyanın her yerinde kabul görmesidir. Barut Fıçısı, Profesyonel, Hasanağa'nın Karısı, Derviş ve Ölüm oyunları dünyanın birçok yerinde sahnelenmiştir. Hepsi en az 30 dile çevrilmiş olan metinlerdir. İkinci bir neden ise daha çok modern dramları çevirmeyi tercih etmem, metinlerin bugünkü yaşadığımız dünyayı ve olayları çok net, saydam bir şekilde ifade etmeleridir.

Genelde oyun çevirirken, yazarı tanımak isterim. Bu konuda şanslı sayılırım. Yazarları sadece araştırmalardan değil, şahsen tanıma fırsatım oldu. Şu ana kadar çevirdiğim tüm oyun yazarları hayatta. (Dejan Dukovski, Ljubomir Simovic, Ljubomir Djurkovic ve Duşan Kovaçeviç). Böylece hangi koşullarda, tahminen

hangi duygularla, hangi ideallerle, hangi sözü dünyaya duyurmak istediklerini de kestirebiliyorum. Özellikle yazarların yaşadığı olaylardan esinlenerek birçok eserlerini yazdıklarını da biliyoruz.

Çeviride, yazarın, orjinal metindeki iletisini, kişisel ve toplumsal duruşunu bilmek önemlidir. Böylece çevrilen dilde bunları doğru yansıtabiliriz. Yazarın hayat görüşünün, duruşunun önemli olması kadar, oyunu yaratan koşullar da önemlidir. Yani, yazarın ait olduğu kültürü de iyi tanımak gerekir. Bu konuda da şanslı sayılırım. Yazarın ait olduğu kültürü tanımakla kalmadım, o kültürü bizzat yaşadım. O topraklarda doğup büyüdüm. Oralarda yetiştim, ve o kültürü benimsedim. Hala o topraklarla bağım çok güçlü. Bu nedenle, o topraklarda (Balkanlarda) yaşananlar beni hem yakından ilgilendiriyor, hem de etkiliyor.

Bir oyunu çevirirken, orjinal metnin dili ile Türkçeyi yazınsal bağlamda iyi kullanıyor olmak gereklidir. Genelde ana dil denilince, tek dil aklımıza gelir. Benim üç ana dilim oldu. Yugoslavya döneminde, Makedonya'da doğan baba tarafı Türk, anne tarafı Boşnak olmamdan dolayı üç ana dilim oldu.

Duşan Kovaçeviç, eserlerinde Sırpçanın günlük kullanımlarını ve deyimlerini bir arada kullanır. Bunu da kara mizah yoluyla yapar. İşte bahsettiğim zorluk da tam burada. Bu durumda, tüm yukarda bahsettiklerimi iyice benimseyip, içselletirip, Türkçenin günlük kullanımlarını ve deyimlerini kara mizah yoluyla bir araya getirmeye çalışıyorum. Orjinal dilin söz oyunlarını doğru algılamaya çalışıp, Türkçede karşılığını bulmaya çalışıyorum.

Çevirmenin, gereğinde uygun müdahalelerle, çevirdiği dilde uyarlama iznini de kendine vermesi gerekir. Bazen sadece bir cümle veya replik söz konusu olmayabilir, tek bir sözcük bile olabilir. Günlerce o sözcük üzerinde düşünürsünüz. Özellikle o sözcük oyun adı ise.

Şu anda öyle bir sorunla karşı karşıyayım. Duşan Kovaçeviç'in yazdığı son oyunun adı "KUMOVI", Türkçe karşılığı yok, ingilizce karşılığı ise "GODFATHER". "Godfather" deyince, ilk önce Francis Ford Coppola'nın yönettiği, Marlon Brando ve

Al Pacino'nun başrollerini paylaştığı kült film "THE GODFATHER" filmi aklımıza gelir. Dilimize "BABA" diye çevrildi.

"Godfather"in Türkçe karşılığı ise "vaftiz babası" veya "manevi baba". Sırp kültüründe ise "Kum" kelimesi, "vaftiz babası" veya "manevi babanın" ötesinde. Öncelikle nikah şahididir. Evlenecek çiftin yakın arkadaşı olmalıdır. Tüm düğün öncesi hazırlıklar ve düğün organizasyonu ondan sorulur. Çocukların isimlerini, ailenin de onayıyla onlar verir. Vaftiz törenlerini onlar yapar. Ve iki aile arasındaki bağ ömür boyu sürer. Yani burada, vaftiz babalığı da, manevi babalık da söz konusu.

Ama sadece o değil. Belki de "BABALIK" demek en doğrusu. Oyunu çevirmeye başladığımda bu kelimeyle uğraşacağımı düşünüyorum.

Çeviri yaparken karşılaştığım sorunu, tek bir kelime üzerinden anlatmaya çalıştım. Bu bir cümle veya replik olunca daha da karmaşık ve zor bir hal alıyor. İşte tam da bu noktada, orjinal metnin yazarın bilgisi, yaşadığı toplumsal olaylar, kültürü bilmek ve içselleştirmek, çeviride yardımcı olan unsurlardan biri oluyor. Bizlere de, kendi kültürümüzün bilgisiyle onu harmanlayıp, sahne diline aktarmak kalıyor. Çevirilen cümlenin bire bir anlamı değil, diğer dilde kişiye ilettiği anlam aynı olmalıdır.

Oyun çevirisi yaparken, bir diğer önemli unsur da dilin akıcılığıdır. Özellikle karakterlerin özelliklerini belirlemede çok önemlidir. "Oyun sanki Türkçe yazılmış", denmesi, bir çevirmenin çevirdiği dildeki yetkinliğini ve başarısını gösterir. Dilin akıcılığı; seyircinin oyuna odaklanmasına yardımcı olur.

Yazarımız Duşan Kovaçeviç'e geri dönersek, kendisi en acı durumlarda bile, gülmekten ve insanları güldürmekten vazgeçmiyor. 16 Ocak 2012 tarihinde, kalp krizi geçiren Kovaçeviç, hastanede yattığı sürece, hastane çalışanlarıyla şakalaşmış. Kendi yazıp, yönettiği son oyun "Godfather"in prömiyerine bu nedenden dolayı katılamayan yazar, oyunun da alt başlığı olduğu gibi, "Günlük trajedinin komedisi"ni yaşamış oldu.

Sırp halkının belirgin özelliklerinden biri, (Balkan halkının da diyebilirim), kendiyle dalga geçmektir. Eski Yugoslavya topraklarındaki halk 1991den beri o kadar acılar yaşadı ki, her şeyle alay eder oldu.

Duşan Kovaçeviç, günlük hayatın tüm cephelerinden hikayeler yaratır. Onun oyunlarında, sosyal hayatın tüm sınıflarından insanlar vardır. Farklı mesleklere, farklı ideoloji görüşlere ait insanlardır bunlar. **Onların yaşadığı zaman, bizlere yakın, yaşadığı olaylar da, tanıdık gelir.**

Kovaçeviç'in oyunlarını yazdığı yıla göre incelersek, Balkanlar ve Avrupa tarihinin gelişimiyle yakından ilişkili olduğunu görürüz. Son yazdığı üç oyununa bakarsak bile bunu görürüz. "İntiharın Genel Provası" (2008), "Dar Ayakkabıyla Yaşamak" (2011) ve "Babalık" (2012).

2008 – intihar sayısının artması. 2011 – işsizliğin tavan yapması ve açlık grevlerin boy göstermesi

2012 – işsizliğin, aile trajedisine dönüşmesi.

Kovaçeviç, çekirdek bir durumu esas alıp, ondan fabeli geliştirir. Bunu da, kasvetli, sıkıntılı, karanlık bir hikayeye dayar ve bu hikayenin içine kara komediyi yerleştirir. Kovaçeviç, öncelikle, trajikomedinin ustasıdır. Oyun kişileri; devletin yada genel siyasetin kurbanlarıdır. İktidar; her zaman kendi kurbanlarını yaratır.

"İktidarlı olanlar sayısal olarak çok değiller, az olan benim gibiler. Benim gibilerin sayısı artmış olsaydı, çok daha kolay olurdu. (D. Kovaçeviç, Klostrofobik Komedi, 1987)

N.4, S.58-60

3.1.12 Dünyayı Sallayan, Biraz Resmi Biraz Günlük Bir İkili: 2Cellos

Özge Deniz

Hırvatistan; çok da uzun soluklu olmayan ülke geçmişine Eski Yugoslavya dönemini de ekleyerek baktığımızda; sanat sahnesine Goran Karan, Gibonni, Oliver Dragojević gibi birçok ünlü isim taşımış bir ülke… Ancak bu genç

ülkeden güncel sanat sahnesine öyle bir ikili atıldı ki, bir daha önlerini alabilen olmadı: 2CELLOS.

Birbirlerini gençlikten beri tanıyan bu yetenekli ikilinin isimleri Stjepan Hauser ve Luka Šulić, bilinen isimleriyle 2Cellos. "Bu isim nereden geliyor?" diye sorulduğunda ise "Kısa, basit ve açık bir şey istedik, bu yüzden 2Cellos, yani iki çello." cevabıyla karşılarlar bizi.

Birlikte okudukları ve derslerinden birinde tanıştıkları Zagreb Müzik Akademisi'nden sonra eğitimine devam etmek için Viyana'ya geçen Šulić, ardından Londra'daki Royal Academy of Music'in yolunu tutar. Hauser ise Manchester'da Royal Northern College of Music ile devam ettirdiği eğitim hayatını Londra'daki Trinity Laban Konservatuvarı'nda tamamlamıştır.

Müziğe, daha doğrusu sanata olan ilgileri genç yaşta ortaya çıkan ikiliden Hauser, Hırvatistan'ın Pula şehrinde geçen lise yıllarından ise çok keyifle bahsetmiyor. "Sevdiğim birkaç ders vardı, bunların hepsi de sanat dersleriydi, bunun dışında geri kalanı gözlerime karanlık düşürüyor*. En kötü tarafı öğrencilerin birbirlerine hakaretleriydi, en güzel anım ise okulun bittiği gündü." diyerek özetlediği yıllarında nasıl sanata yöneldiğine dair kısa ve vurucu bir girizgâh yapmıştır.

Klasik müzik eğitimi alan ve hayatlarını buna adamış olan ikili, farklı bir şeyler yapmak istediklerinin farkındalardı. Bunun ilk adımı ise Michael Jackson'ın "Smooth Criminal" isimli meşhur parçasına getirdikleri muhteşem yorumla oldu. Birçoğumuzun onları tanımasına sebebiyet vermiş olan bu video, YouTube'a büyük beklentilerle yüklenmemişti, ancak ilk iki haftada üç milyondan fazla izlenmeye ulaştı. Tüm dünya, modern müzikle klasik müziğin bu denli bir tutkuyla karılmasını, hayret ve hayranlıkla karşılamıştı. Yakın tarihte kendilerine yöneltilen "Bu alanda kendinize idol olarak gördüğünüz bir isim var mı?" sorusuna verdikleri "Bu fazı çoktan aştık. Zamanı geliyor, müzikte dışavurumunuz için kendi duruşunuzu arıyorsunuz." cevabından, bizi bekleyen bu özgün içerikli birlikteliğin bize neler vaat ettiği anlaşılıyordu. Bu orijinal tat ve yorumun bunca pozitif tepkiyle karşılanmasının ardından güncel parçalara (ağırlıklı olarak pop ve rock türlerinde) klasik aranjmanlar

yapmaya devam etme kararı alan ikilinin, Sony Masterworks ile yaptığı anlaşma ardından ilk albümleri olan 2Cellos, 2011 yılında satışa çıktı.

Ardından neredeyse tüm dünyayı dolaşmaya başladı bu kabına sığmayan genç ikili. Altı senede; binin üzerinde verilen konser, üç milyon kilometrenin üzerinde kat edilen yol, gidilen kırkın üzerinde ülke, on milyonun üzerinde dinleyici ve binin üzerinde turne günüyle kariyerlerinde rüya gibi bir altı yıl geçirdiler. Böylece güncel sanat sahnesinde ilk defa klasik müzik icra eden isimler bu denli merkezde olmuş, bir ilke imza atmışlardı.

İlk albümlerinde; U2, Guns N' Roses, Sting, Coldplay, Michael Jackson gibi tanınmış isim ve grupların parçalarına kendi aranjmanlarıyla farklı bir tat katmışlardır, aynı şekilde "Smooth Criminal" yorumları da yine bu albümde yer almıştır. "Sadece sevdiğimiz ve bizim için bir anlam ifade eden parçalara yorum getiriyoruz." diyen ikili, aynı zamanda her albümlerinde müzik tatlarını da ortaya koyduğunu böylece belirtiyor.

Ünlü besteci sanatçı Elton John, 2Cellos'un, 2011 yılında gerçekleştireceği ve otuza aşkın ülkeyi kapsayan turnesinde kendisine eşlik etmesini Šulić'e birebir sormuştur. Aynı sene içerisinde Londra'da gerçekleşen iTunes festivalinde de sahne almışlardır.

2012'ye de tıpkı 2011'de hayatlarına aniden giren bu yoğun tempoyla hiç hız kesmeden devam eden ikili, senenin ocak ayında "Glee" adlı ünlü Amerikan dizisine bir bölüm konuk oldu. Onları üne kavuşturan "Smooth Criminal" parçasını aynı şekilde yorumlayarak dizide ufak da olsa rol aldılar. Dizideki sahneleri kliptekiyle benzerlik göstermekteydi.

Aynı yıl içerisinde takvimler haziran ayını işaret ederken, ikili bu sefer Elton John ile birlikte Buckingham Sarayı'nda Kraliçe Elizabeth'in karşısında bir performans sergilediler. Bir hafta sonra ise ikili, memleketleri Hırvatistan'ın başkenti Zagreb'de ilk konserlerini verdi. Ancak onlar için Zagreb'deki en unutulmaz an iki ay sonra gerçekleşecekti…

Ağustos ayında Zagreb'e konser vermeye gelen dünyaca meşhur grup Red Hot Chili Peppers konserinde her şey spontane gelişti ve ikili bir anda kendini sahnede buldu.

“O sahneden baktığımda atmosfer unutulmazdı.” diyen Hauser’ın Zagreb’le en unutulmaz anısı da böyle gelişmiştir.

2Cellos, ikinci albümleri olan In2ition’ı 2013 yılında satışa çıkardı. Bu noktada tarz olarak gördüğümüz en büyük değişiklik ise, bu yeni çalışmalarda solistlerle ortak çalışmalara yer vermeye başlamış olmalarıydı. Albümde birlikte çalıştıkları isimler arasında en dikkat çekeni Elton John olmakla birlikte; Steve Vai, Sky Ferreira gibi isimlerle çalışmışlardır.

Bu albümün çıkışının ardından Elton John ile turneye çıkan ve bunun sayesinde turne kapsamında Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya’nın birçok farklı yerine uçan ikili, müziklerini çok daha büyük bir kitleye ulaştırmıştır. Bununla birlikte aynı yıl içerisinde Japonya’da çekilen bir reklam filminde oynayan ikili, o dönem Japonya’da da önü alınmaz bir popülariteye ulaşmış, yükselişini hız kesmeden sürdürmeye devam etmiştir.

Üçüncü albümleri olan “Celloverse” ise 2015 yılında satışa çıkmıştır. Bu albümde en dikkat çeken çalışmalar ise AC/DC’nin “Thunderstruck” ve Avicci’nin “Wake Me Up” adlı parçalarına getirdikleri yeni yorumlar olmuştur.

2017’de piyasaya sürdükleri dördüncü ve en son albümleri olan “Score” ise dünyaca meşhur film ve dizilerin müziklerini kapsayan bir repertuvara sahiptir. Albümün kayıtları ise Londra Senfoni Orkestrası ile gerçekleştirilmiştir. Bunlardan biri olan, izlenme rekorları kıran meşhur “Game of Thrones” adlı Amerikan dizisinin müzik potpurisi de yine bu çılgın ikilinin ellerinden bambaşka bir tat ve yorum kazanmıştır. İkili, parçanın klibini, dizinin çekimlerinin yapıldığı Hırvatistan’ın Dalmaçya kıyılarında konumlanmış Dubrovnik şehrinde çekmiş, video iki günde bir milyon izlenmeyi aşmıştır.

Başarıları zaman zaman ödüllerle de taçlandırılan ikilinin, bir tanesi Hırvatistan’dan olmak üzere altı tane ödülü, bir tane de MTV Müzik Ödülleri adaylığı mevcuttur. Kitleleri yakalaması zor bir müzik türüyle, yediden yetmişe geniş bir segmentte dinleyici yakalayan 2Cellos, şüphesiz ki sanat adına son dönemde Balkan coğrafyasından çıkmış en büyük ve en başarılı isim olmuştur.

Son dönemde tabir-i caizse uçakta yaşar hâle gelmiş olan ikiliye "Peki eviniz nerede?" diye sorduğunuzda, ikisi de size büyüdükleri yerleri söyleyeceklerdir. Hâlâ geldikleri yerlere sıkı sıkıya bağlı olan ikili, fırsat bulduğu anlarda genelde memleketleri Hırvatistan'da tatil yapmayı tercih ettiklerini dile getirmiştir. Yani Hauser için evi hâlâ Pula iken, Šulić için ise yarı memleketi ve doğduğu şehir olan Maribor (Slovenya)'dır.

Gittikleri her yerde, o ülkenin meşhur bir parçasına kendi yorumlarını getirmeyi ve solist olarak da genelde seyircilerin eşliklerini kullanmayı tercih ederek gönüllerde taht kurmayı başarmışlardır. Örneğin en son verdikleri Belgrad konserinde Goran Bregović'ten "Mesečina" parçasına çok farklı bir yorum katmışlardır, zaten Balkanların kalbinde çok büyük bir yeri olan ikili, böylece o yeri sağlama almıştır. Aynı şekilde **İstanbul'da verdikleri konserde Tarkan'ın, döneminde tüm dünyada isim yaptığı "Fındıkkıran" adlı parçasını icra etmiş, tüm izleyenlerin gönüllerini fethetmişlerdir.**

Çello çalarken ne kadar uyumlularsa, karakter olarak da o kadar zıtlarda buluşan bir ikili Šulić ve Hauser. Bulundukları yerde didişmeden duramayan, sahnede serbest bıraktıkları içlerindeki o çocuğu baskılama çabasına her girdiklerinde, bulundukları yerdeki insanlara zor anlar yaşatabilecek potansiyelleri mevcuttur. Konuk oldukları programlarda, soruları yanıtladıkları basın toplantılarında – ağırlıklı olarak Balkanlarda gerçekleşen etkinliklerde – aralarında şakalaşmaktan konuk oldukları programın akışını bile bozma tecrübesine sahip ikili, içlerindeki çocuğu ve tevazuu hiçbir zaman gizleyememeleriyle de kitlelerde – özellikle Balkanlarda – sempati uyandırmaya devam etmektedir.

Sanatını takip eden kitleleri habersiz bırakmayı sevmeyen 2Cellos, birçok konseri de dâhil olmak üzere çoğu çalışmasını resmî YouTube hesabında yayınlamaktadır, bu konserlerden biri Zagreb, bir diğeri ise Pula konserleri olmak üzere Hırvatistan'da vermiş oldukları konserler internet ortamında erişilebilir, meraklısına duyurulur…

N.6, S.64-67

3.1.13 Bir Otostop Hikayesi

Fatih Ersin

Lea Avrupa Erasmusu olduğu için gayet rahat bir şekilde "ben otostopla gideceğim, geliyor musun?" diye sordu. Daha önce kısa mesafeler için çok otostop çekmiştim fakat ülkeler arası hiç denememiştim. Kabul ettim. Gayet rahat bir şekilde bir bakkala gittik ve mukavva koli istedik. Bunları parçalayıp sırasıyla Belgrad'a kadar olan aradaki şehirleri üzerine ispirtolu kalemle yazdık; Sokolac, Han Pijesak, Zvornik, Loznica, Šabac, Beogad… Nereye olursa… Profesyonel otostopçu Lea, battal boy bir sütlü çikolata da alarak aracına bindiklerimize izzet-i ikram da yapacaktı. Bunun yanıda bir adet zvijezda ekmeğiyle su da aldık.

Artık yola koyulmustuk. Kendimize ilk hedef olarak saat 9'dan önce Zvornik'in az ilerisindeki Karakaj sınırında olmayı hedef koyduk ve bunu basarbilirsek Belgrad'ta yapacağımız ilk iş Dukat Restoran'a gidip deliler gibi Türk baklavası yemek olacaktı.

Sarajevo'da yaşayan her Türk genci gibi oturma iznim bitmek üzereydi ve herkes gibi son güne bırakmıştım. 31 ekim günü ülkeden çıkıp 1 Kasım sabahı geri gelmeli, kalan 3-4 aylık dönemim için oturma izni için gereken masrafları göze almalıydım.

Yine herkes gibi ülke değiştirmek için farklı yollar düşündüm. Otobüs, tren, kiralık araba… Nihayet bir yol bulmuştum. Belgrad'da konsolosluk işi olan bir tanıdığın arabasıyla gidecektik. Bir yandan rahatlamıştım ama içimi kemiren bazı şeyler de yok değildi.

Yolda yürürken iki kız belirdi. Türkçe konuştuğumuzu gören masum genç Türk kızı adres sormak için yanımıza geldi. Diğer arkadaşı tam bir Erasmus Fransızıydı. Bir erasmus Fransızı kendini paspal kıyafetleri ve kemerli burnuyla hemen belli eder. Polonya'dan gelmişler ve Balkan ruhunu arıyorlardı. Bunun için tam da doğru yere gelmişlerdi.

Bu sırada Fransız Erasmusuyla muhabbete başlamış, bir yandan da gidecekleri yere kadar bırakma centilmenliğini üstlenmiştik. Genç erasmus, ertesi sabah erkenden

Belgrad'da gideceğini ve bizimle tanışmakta geç kaldığını, henüz yarım saat önce otobüse bilet aldığını söyledi. Ben de "istersen otobüsle git ama biz arabayla gideceğiz, daha rahat gidersin ama bir durum olur gidemeyiz planlar değişir o zaman sorumluluk kabul etmiyorum, otobüs biletin de yanmış olacak dedim." Kız bizle gelmek istediğini söyledi ve ertesi sabah buluşmak üzere vedalaştık.

Sabah çantayı hazırlayıp arabasıyla gideceğimiz tanıdıkla buluşmaya gittiğimde korkulan olmuştu. Söylediğine göre arabanın aküsü bitmiş, yerine yeni araba verilmemişti. Yeni arabayı alana kadar öğlen olacaktı ve konsolosluğa yetişemeyecektik. Bunun üzerine tanıdığa boşu boşuna o kadar yolu gelmesine gerek olmadığını, çünkü gelse bile konsolosluk kapalı olacağı için işini halledemeyeceğini söyledim. Genç erasmus Lea'ya da durumu açıkladım ve mağrur bi şekilde nasıl Belgrad'a gideceğimizi düşünmeye başladık. Bilenler bilir, bir Avrupalı ne kadar Avrupalı olursa olsun Balkanlar'da dahi bulunsa her zaman züğürttür. O otobüse bi kere para vermişse bir daha para vermek istemezdi. Ayrıca ertesi sabah Budapeşte trenine yetişmesi ve akabinde Varşova uçağını yakalaması gerekiyor… Her şey zincirleme olacaktı ve bense sınır dışı edilebilirdim. Ne yapıp edip bizim 31 ekim gece yarısından önce sınırdan çıkmamız gerekti ve sabah Belgrad'ta olmalıydık.

Vijećnica'dan geçerek hotel Saray'ın önüne doğru otostop çekmek üzere Belgrad yoluna koyulduk. Otostop çeken sırt çantalı iki genç Balkanlarda görmeye alıştığımız bir tabloydu. Fakat sanki kimse Belgrad'a gitmiyormuş gibi durmuyor, kimileri kale bile almazken kimileri pencereden el hareketi yapıp dalga geçiyordu. Durmayan Belgrad plakalı araçları gördükçe de daha bir ümidimiz kayboluyordu. Yaklaşık yarım saat bekledikten sonra bir araç nihayet durmuştu ve bizi Sokolac'a kadar bırakabileceğini söyledi. Artık başlamıştık ne de olsa, gerisi gelirdi diyerek tükenmek üzere olan ümidimize can gelmişti. Abimiz tam bir Yugoslavdı. Eski Yugoslav grubu Azra'nın solisti nam-ı diyar "Johnny" Branimir Štulić 'e benziyordu. Nar çiçeği VW Golf MK 2'sine iyi bakmış, Belgrad yolunun keskin virajlarını kendinden emin alıyordu. Abimiz Sırp bölgesinden olduğu için bazı laflarımıza dikkat ediyorduk.

Ve artık geri dönüşü olmayan bir yola girmiştik. Hava kararmak üzereydi ve otostop çekeceğimiz stratejik bağlantı yollarını iyi bulmalıydık. Bu sefer genç Erasmus, Mp3 player'ını hoperlöre bağlamış değişik bir stratejiyle sürücülerin dikkatini çekmeye çalışıyordu. Balkanların asi funk grubu Dubioza Kolektiv'in şarkılarıyla dolu playlist'ini son ses çalıyor, Erasmus partilerinden öğrendiği danslarıyla yol kenarında gülünç bir görüntü oluşturuyordu. Bense elimdeki kartonları tutuyor bir yandan da çikolatayı gösteriyordum. Nihayet bir ablamız durdu ve bizi arabasına aldı. Dans etmekten yorgun düşmüş genç Erasmusumuz havanın kararmasıyla birlikte uykuya dalmış, bense zaten sıkıldığı için durup bizi alan sürücüyle mecburi muhabbet etmek zorunda kalmıştım. Çok yorulmuştum ve artık Boşnakça konuşmak daha da yoruyordu. Ablamız İstanbul'a arada bir mal almaya gelen bir kumaş tüccarıydı.

Ve ilk hedefimize ulaşmıştık, Ablamız Bizi Karakaj sınırına ulaştırmıştı ve saat henüz 9 olmamıştı. o baklavayı yiyecektik. Sınıra yürüyerek yaklaştık. O tarihlerde sınırdan çıkış yapan tek Türk ben olmayacağım ki polis amca direk giriş kapısındaki arkadaşına seslenerek damga getirmesini söyledi. Malumunuz giriş-çıkış yapınca pasaportumuza vurulan damgayla oturma izni işlemleri yapılabiliyordu. "Dur abi dur, ben Belgrad'a gidiyorum dönüşte basarsın damgayı" diye seslendim. Adam döndü ve dedi ki " yürüyerek mi gidiyorsun?" Gülümsedim, ve otostop çekerek gittiğimizi söyledim. Sınırı geçip az ilerdeki yol ayrımına geldik. yolun geri kalanı kiril alfabesi olduğu için takip edeceğimiz şehirlerin altına düzeltme yapmamız iyi olurdu. Loznica "лозниза", Šabac "Шабац", Beogad "Београд"… İşin tuhafı, ben o bölgenin dilini kouşabiliyorken kiril alfabesi okuyamıyordum, fakat Erasmus ablamız dili konuşamıyor ama kiril alfabesini biliyordu. İkimiz bir adam anca edebilmiştik. Bir 45 dakika daha sınırda otostop çektik ve tam umutlarımızın bittiği yerde bir otobüs belirdi. Belgrad otobüsüydü bu ve bir şekilde binmeliydik. Tabi otostopun altın kuralı asla ve kat'a para harcamamaktır. Otobüs durdu ve muavine "Brate biz otostop çekiyoruz ama para ödemeyiz herhalde değil mi?" diye sordum. Muavin geç işareti yaptı sorun olmayacağını söyledi. fakat biliyorsunuz ki o coğrafyada ücretler muavine değil şöfore ödenir. Baktım ki şöfor dayı çoktan biletleri kesmişti. Lea'yı Belgrad'a ulaştıracağıma söz vermiştim ve parasını ödemek istedim. Baklavaları ısmarlamak koşuluyla kabul etti.

Evet hedefe çok az kalmıştı, hileli de olsa… Ama biz çok önemli bir şeyi atlamıştık. Nerede kalacaktık? Hemen Belgrad'taki bir kaç arkadaşıma mesaj attım. Fakat hiç haberleri yokken ansızın gece 12 de "merhaba ben geldim sizde kalabilir miyim?" demek zor geldi ve sadece buluşmak istediğimi söyledim. Daha önce evinde kaldıklarıma yazma girişiminde bile bulunmadım. Halbuki otostop çekerek gelmişsin utanmadan, yer ayarlamaktan niye utanıyorsun!

Ve işte Belgrad'taydık. Ilk işimiz Dukat'a gimek oldu ve kapanmak üzere olan restoranın kapısı çoktan kitlenmişti. Saat 12'ye giriyordu ve mutfağından süzen ışığa güvenerek kapıyı tıkladım, evet yanılmamıştım. Antepli baklava ustası oradaydı ve baklavanın her çeşidinden çılgınlar gibi yedik. Sonrasında kendimizi Skadarlija sokağındaki restoranlardan birine Tamburaši dinlemeye bıraktık ve arkadaşlarla buluştuk.

Konuyu bir şekilde kalacak yere getirmeliydim ve bir yerden bağladım. O gün Belgrad milli takımının handball maçı dolayısıyla tüm hosteller doluydu ve kendimizi bir şekilde acındırmayı başarmıştık. Oradaki herkes ya küçük bir evde ya da ailesiyle kalıyordu. Kapılarını açamasalar da bir şekilde yardımcı oldular ve kişi başı 10 Avro'luk ufak bir hostel buldular bize. Sabah erkenden genç Erasmus gidecekti, ve ben de geri dönüş için tekrar otostop metodunu seçecektim. Artık acemiliği üzerimden atmıştım fakat tek başına bir erkek olarak, otostop çekmek daha zor olacaktı. Fakat yolda tanışacağım hala 70'lerde yaşayan Yugoslav amcaların Zastava kamyonetlerine binmek için çoktan heyecanlanmaya başlamıştım bile.

Bu otostop deneyimi sadece Sarajevo'ya geri dönüşümle devam etmeyecek, aylar sonra yapacağım Avrupa turumda da yeni hikayeler hazırlayacaktı.

N.2, S.76-78

3.1.14 Bir Prizren Potpurisi

Mikail Türker Bal

Bütün Balkan şehirlerinde gördüğümüz bir kaç öğe var. Peki nedir Bunlar? Birincisi; şehrin tam ortasında akan bir nehir. Bu nehir ile şehir ikiye bölünmüştür genellikle. Şehir genellikle bu nehir yatağının sağına ve soluna kurulmuştur. Tabi ki susuz bir medeniyet düşünülemez. Ama şehirleri kurarken illa ki yanında olmak istemişlerdir bu hayat kaynaklarının.

Nehirlerin geçtiği şehirlerde olmazsa olmazdır köprüler. Birbirinden güzel taçlar takmışlardır nazlı nazlı akan nehirlerine. Her şehrin muhakkak bir taş köprüsü vardır. Bu taş köprüler; estetiğin zirvede olduğu devirlerde yapılmıştır iyi ki. Bu gün betonarme olarak yapılan köprüler sadece geçmelik. Tarihi taş köprüler ise doyumsuz 'seyirlik'. Doyamazsınız saatlerce seyretmeye. Bu uzun seyirler insana bıkkınlık vermek ne haddine, bilâkis huzur verir, sükûnet verir.

Bir diğeri dağdır. Dağ, gücü simgeler. Sırtını dağa vermiş nice şehirler görürüz. Dağın yamacına sırtını vermiştir ki oradan güç alsın. Ama güç alırken de ne komşusunun güneşine engel olmuştur ne de kendi güneşine engel olunmuştur. Yamaca kurmuştur şehrini. Çünkü ovada ziraat yapar. Hem doğal afetler için de akıllı bir tercihtir yamaç yerleşimi.

Ve tabi ki şehrin mabedidir olmazsa olmazı. Bu mabet şehrin tam da göbeğindedir. Ama köprüye yakın olanı makbuldür. Bir bütünlük oluştururlar taş köprülerle. İki kardeş gibidirler aynı malzemeden, aynı özden. Ne kadar da uyumludurlar birbirleri ile.

Bütün bu özellikleri kendinde barındıran bir şehirden konuşalım isterim bu yazıda. Bu şehir bütün güzelliği ile Prizren şehridir. Sinan Paşa Cami, Taş Köprü ve Bistriça Nehri. Bu üçlünün bir de bir de can kardeşi vardır ki, şehrin sırtını verdiği tepede yer alan kaledir. Prizren Kalesi'nden şehre baktığınızda Sinan Paşa Cami ve Bistriça Nehri üzerindeki Taş Köprü ilk göze çarpan yapılardır.

Nehrin kenarında yürüyüş yapan insanların nehrin diğer köprülerinden de geçerek sürekli tur attıklarına şahit oluruz. Genelde akşamları yapılan bu yürüyüşün adı 'volta'dır. Yugoslavya döneminde şehirdeki farklı etnik unsurlar bir araya gelsin,

kaynaşsın diye oluşturulmuş bir adettir. Herkesin bir araya toplandığı şehir merkezi ve nehir boyu yürüyüşleri.

Bistriça nehri boyunca yürüyüş yapmak isterseniz siz siz olun Maraş'tan başlayın. Tabiki Kahramanmaraş değil kastettiğimiz. Prizren'in Maraş'ından bahsediyorum. Eski değirmen ve nehrin paralelindeki su kanalı arasından taş döşeli, ince yoldan yürümeye başladığınızda Sâdî tarikatı piri Süleyman Acize Baba'nın türbesini görürüz solumuzda. Ve tabi Maraş Camisini. Şehrin içine doğru yürüdükçe nehir kenarındaki birçok cafenin içinden geçeceğiz. Gide gide önümüze Sinan paşa Cami ve Taş köprü çıkacak. İşte Prizren'in orta yerinde bıraktığımız imzamız.

İşte Prizren bu kadar! Ama kime göre? Tabiki Türkiye'den Balkan turuna çıkan Türk turiste göre. Neden peki? Çünkü tur firması bu güzel şehre sadece birkaç saat zaman ayırmıştır programında. İsterler ki, insanlar birkaç saatte bu şehri görsünler. Sırf görmekten ibarettir istenen. Oysaki buraya yaşamaya gelmeli. İliklerine kadar canlı bir açık hava müzesidir bu şehir. Bizim Türk turist grupları asla seyyah olamayacak. Çünkü ara sokaklara girmek istemez, hep ana caddeden yürür. Ah bir ara sokaklara girse ve arka sokaklara geçse neler görecek neler.

Prizren'de bir çok tekke hâlâ faaliyettedir. Yüzyıllar önce gazi dervişler ile Orta Asya'dan Anadolu'ya, Anadolu'dan da Balkanlar'a gelmiş olan tasavvuf kültürü, bu gün bu kutsal mekânlarda geleneksel olarak yaşatılmaktadır. Belki birçok yerde kültürel olarak yaşamaktadır. Ancak şu bir gerçektir ki; Balkan insanının özünde vardır derviş meşreplilik. Çünkü Evlâd-ı Fatihân olan bu insanların dedeleri ya gazi idi ya da dervişlerdendi.

Güzel insanlar ülkesi Kosova'da Prizren şehrinde olduğu gibi bütün Balkanlar'da bu ruhu görebilirsiniz. Birçok adet, gelenek ve görenek Anadolu'da olduğu gibidir. Kendimizi Anadolu'da herhangi bir şehirde hissedeceğimiz bu şehre, seyahatimizde birkaç saati değil birkaç günü ayırabilirsek yeridir. Çünkü; Prizren camilerinden okunan ezanlar ile mest olup, camilerinde namaz kılmalı, hâlâ faaliyette olan dergâhlarında zikirlere katılmalı, bir Anadolu insanı sıcaklığında olan bu güzel insanlar ile tanışıp sohbet etmelisiniz.

N.4, S.10-11

3.1.15 Heyecan Kadar Acı Veren Şehir: Üsküp

Süleyman Gündüz



Ben, deniz ve nehir şehirlerini severim. Gün doğumları ve batımları şehre bir kimlik kazandırır. Güneşin ve ayın raksını izlerim nehrin akışında ve denizin üzerinde. Küllenmiş anılarımı gün yüzüne çıkarırlar.

Irmağa yakın yeşilliği göz kamaştırıcı özelliğe sahip bir köyde doğdum. Belki de bundandır su kenarında kurulu şehirlere yönelik ilgim.

İlk buluşmam 1992'nin Mayıs ayındaydı. Baharda suyun bedene yürümesi ve dirilişin yeniden başlaması mıdır bilmem. Ama benim şehirlerim içine kaydedildi bu şehir.

Kır öykülerinin etkileyiciliği yadsınamaz, benim için suya dair öyküler farklılık oluşturur. Şanslı sayılırım ömrümün son 16 yılını içinden deniz akan bir şehirde yaşıyorum. İfade tarzım pergel örneklemesinde olduğu gibi olmalıydı belki de. Pergelin sivri ucu nasıl bir sabite oluşturuyor ve diğer ucu serbestse; benim bu şehirdeki varlığım da öyle.

İstanbul tarih boyu yeryüzünde siyasilere, yazarlara, sanatçılara ve seyyahlara nasıl bir ilham vermişse benim ruhuma kattığı da öyle bir şey. Bu şehrin ilhamıyla nice şehirler kuruldu. Balkan coğrafyasını dolaştığınızda İstanbul'un ruh üflediği şehirlerle karşılaşırsınız.

1992'de ilk buluştuğumuz an bu hisse kapılmıştım.

Benden önce gelen atlıların nal izlerini takip ederek ve onların ilhamıyla bir ikindi vakti doğu aksından Üsküp'e dâhil oldum. Doğu'da yaşayan bir babanın evladıyla batıda kavuşması gibiydi bizimki. Ziyaret edişlerimin sayısallığını kayıt etmiyorum artık. Her hâl kalbimin bir parçasının burada oluşundandır.

Üsküp'e girdiğimde günün son ışıkları aydınlık şalını evlerin çatılarından, kubbe ve minarelerin üzerinden çekmeye hazırlanıyordu. İsteğim dışında arar verilmiş bir filmin kaldığı yerden yeniden başlaması gibi seyre dalmıştım. Ben bu şehri bir yerlerden tanıyorum duygusuna kapılmıştım ilkin.

Bu şehir neresi? Bursa, İstanbul veya Edirne mi? Hangisi? Bu şehirlerin gölgesi miydi buraya uzanan.

Seyyahlar vardıkları şehirlerde hanlara yerleştikten sonra şehri keşfe çıkarlar. Bana göre şehirlerin keşfi geceleri başlar ve sabaha uzanır. Sabah tan yeri ağardığında artık o şehir size ait olur ve siz o şehre.

Hana çağdaş dille otelimize inip yerleştikten sonra, ilk işim kendimi dışarıya atmak ve şehri keşfe koyulmak oldu.

Akşam şehrin üstüne çökmeye başlamıştı gökyüzü açık maviden koyu maviye dönüşmüştü. Birazdan gökle yer arasında renk farkı kalmayacak. Karanlık siyah şalını şehrin üzerine örtecek.

Kadim şehirlerde olduğu gibi bu şehir de iki bölümden oluşmaktaydı. Balkan dillerinde buna starigrad ve novigrad denmekteydi. Yani eski ve yeni şehir. Vardar nehri boyunca yürümeye başladım. Bazı şehirler, dağlar, ovalar, nehirler, göller ve denizler bir ülke sınırları içinde yer almasına rağmen; onlar herkese aittirler Vardar nehri bunlardandır.

Sağ yanımda nehir akıyor ve karşımda Şar dağları yükseliyordu. Artık karanlık çökmüştü. Sokakları ve nehir boyunu ev ve sokak lambaları aydınlatıyordu. İkindi vakti arabanın içinden gördüğüm binalar bir siluete dönüşmüştü. Kale burçları, minareler ve kubbeler şehrin karakterini belirliyordu. Bir yandan yatsı ezanı okunuyor, öte yandan metalik bir ses çanlar çalıyordu. Sanki aynı mabetten yükseliyorlardı.

Bir şehrin kadimliği sadece tarihsel süreci değil içinde barındırdığı kültürle de ilgilidir. Müslümanların kurduğu şehirler, batılıların kurduklarından daha eski olmayabilir, ama daha kadim oldukları kesin. Birkaç dönümlük bir alan içinde cami, kilse ve havra bulunuyor. Üç ayrı dine ait mabet bir şehirde yoksa ve bu mabetlerde güven içinde özgürce ibadet edilemiyorsa bir yan eksik ve yaralanmıştır.

Bu şehrin inşasına ruh üfleyen bazı şehirleri anımsayalım Kudüs ve İstanbul. Bir dönem bütün inançların özgür ve güven içinde yaşadıkları şehirlerdi.

Böylesi düşüncelerle şehrin iki yakasını birbirine bağlayan bugünkü adıyla Taş köprü veya Fatih Sultan Mehmed Köprüsüne ulaştım.

Köprü 1451-1469 yıllarında Fatih'in himayesi ve kontrolü altında yapılmıştır. Bazı kaynaklar Mimar Sinan tarafından yapıldığını iddia etmektedirler. Ansiklopedik bilgiye yer vermeliyim. Fatih Köprüsü: katı taştan oluşan bloklardan ve 12 adet yarım yay kemere bağlanan sabit, katı sütunlardan oluşur. Yapı, 220 metre uzunluğa ve 6 metre genişliğe sahiptir. Kemer açıklıkları açısından en küçük açıklık 4,05 metre en büyük açıklık ise 13,48 metredir.

Bu köprüye ne zaman baksam zihnimde Edirne'deki Gazi Mihal ve Višegrad'daki Sokullu Mehmed Paşa köprüleri canlanmaktadır.

Osmanlı ve Batılı seyyahlar, minyatürcüler, karakalem ve gravür ressamları köprüler, hanlar, hamamlar, bedestenler, camiler, kiliseler ve havralarıyla Rumeli şehirleri Türklerin yönetiminde kimliklerinin oluşturduklarını anlatırlar.

Osmanlılar döneminde etnik ve dini zenginliğe özgü ibadet haneler, çarşılar ve pazarlar oluşturulmuştu.

Bu şehir hâkim devletlerin bölgede başkentliğini yapmıştı yıllarca. Vardar nehrinin iki yakasında kurulu bu şehir ismini İllir dilinden almaktadır. Skupi, Türklerin adlandırmasıyla Üsküp ve bugünkü Sırp-Makedon diliyle Skopje.

Köprünün en yüksek noktası kitabe sahanlığına vardığınız şehir eski ve yeni olarak karşınızda durur. Kaleye doğru tırmanışa geçtiğinizde, önü sıranızda Bağdat, Halep, Şam, Edirne ve Sarayevo'dakilerle kıyas edilebilecek yangın, savaş ve deprem tahribatlarına rağmen Üsküp çarşısını görürsünüz. Bugünkü yöneticiler bu çarşıyı mamur etmedikleri için ölüme terk etmişlerdir.

Kale'ye varıp yukarıdan şehre baktığınızda şehrin hangi medeniyetin ürünü olduğu tam olarak anlaşılır. Önünüzde eski posta hane, Mustafa Paşa Camii ve türbesi yer alır. Sağ yanınızda Fatih Sultan Mehmed (Taş) Köprüsü ve yeni şehrin manzarası yer alır.

Mustafa Paşa Caminin avlusundan Yahya Paşa Camii, Sultan Murad Camii, Saat Kulesi, İshak Bey Camii, Sulu Han, Çifte Hamam, İsa Bey Camii, Kurşunlu Han, Aziz Saviour Kilisesi, Gürcüler Hamamı… gibi yapıların büyük bir kısmını içinde barındıran Üsküp Çarşısını görürsünüz. Aziz Saviour Kilisesi'nin bahçesinden baktığınızda kale ve yukarıdaki minarelerin alemleri gözükür.

Evliya Çelebi seyahatnamesinde Üsküp'ün 70 mahallesinin var olduğunu; Kale, Çayır ve Gazi Mahallesinde Müslümanlar, Kale'nin alt tarafı, Taş Köprü ve Vardar nehri arasında Museviler, Vardar'In alüvyon düzlüğünde ve Serava çayı kenarında ise Hıristiyanlar yaşadığını yazar. Osmanlılar döneminde Üsküp ilim, sanat, zanaat ve ticaretin merkezi haline gelmişti.

Balkan tarihin dönüm noktaları 1683 Viyana ve 1687 Zenta yenilgileridir. Bu yenilgilerden sonra Üsküp 1689'da Avusturyalı General Piccolomini'nin eline geçti, yakıldı, yakıldı ve şehrin sakinleri göçe zorlandı. Aynı tarihlerde Avusturyalı Savoy Prensi Eugen'de Sarajevo ve Mostar'ı yakıp yıkmıştı. Bu tarihte şehrin nüfusu 60 binden 6 bine inmişti. Bugün şehir nüfusu 500 binin üzerinde.

İvo Andriç'in Sarajevo'yu anlatan To je grad makalesinde ifade ettiği gibi: "buraya gelen Türkler şehrin inşasında nasıl bir besmeleyle ilk kazmayı vurmuşlarsa; yıllardır tahrip edilmesine rağmen şehrin kimliğini değiştirilememiştir.

Eski şehrin sokaklarına akşam indiğinizde esnaf kepenklerini indirmek üzeredir. Gençlerin bir kısmı yeni şehirde korzoya katılmak üzere dükkânlarının eşyalarını topladıklarını hissedersiniz. Erken yola çıkanlara çarşı esnafı laf çaktırır. Nereye böyle sorusuna alınan cevap "te bi hava alam" olur genelde. Korzo Tito Yugoslavya'sında halkların kaynaşması ve sosyalleşmesi için ana cadde üzerinde saatlerce süren bir gezidir.

Yatsı namazından sonra açık bir iki restoran ve kahvehane bulabilirsiniz. Geceleyin hayat yeni şehrin sokaklarına akar. Yeni şehrin nehir boyu kafeleri insan kalabalıklarıyla doludur. Henüz şehre dahil olmamışsanız bu kalabalıklar içinde bir yalnızsınız.

Eski şehirlerde geceleri sokakların tenhalığı bir talih mi, yoksa talihsizlik mi bilmem. Nasıl düşündüğümüze bağlıdır. Ben talih olarak görürüm. Buna rağmen tek başıma olsam dahi eski şehrin sokakları benim için arşınlanmaya değer. Hayal gücüne başvuranlar için bulunmaz bir nimet olduğunu bilirim. Sokakların ıssızlığı yürek yolculuğuna çıkışınızı kolaylaştırır. Yaşanmışlıkları rahatlıkla hissetmeye başlarsınız. Dikkatinizi kendi ayak seslerinizden başka bozacak bir şey yoktur. Ne volümü artırılmış bir müzik, ne bir araba ve klakson sesi. Kepenkleri indirilmiş Ramiz dayının kunduracı, Ahmet amcanın manifaturacı ve Mehmet efendinin kuyumcu dükkanlarının…önünden geçer Kurşunlu hana ulaşır bir yorgunluk kahvesiyle mola verirsiniz. Eğer açsanız Mustafa Paşa Camii'nden aşağıya indiğinizde köfte ve kuru fasulye gibi geleneksel Türk mutfağına özgü yemekleri yapan kebapçılar ve ahçı dükkânlarını bulabilirsiniz. Çağdaş yemek türleri yeni şehre bırakılmış adeta.

Saatler ilerledikçe adımlarımı yavaşlatıyorum. Uzaktan belli belirsiz canlı bir performans mı yoksa radyodan mı geldiğini kestiremediğim Balkan müziğini duyuyorum. "Şar dağından kalkan kazlar/al topuklu beyaz kızlar" sıla özlemine

tutulmuş biri duygularını ancak böyle ifade edebilir. Beni alıp tarihin derinliklerine götürüyor.

Şehri gezerken kazandıklarımızı, kaybettiklerimizi, gurbet ve sıla hasretini düşünüyorum. Bu türkü beynimde neleri hareketlendirmedi ki. Bir yandan Refik Durbaş'ın şarkılaştırılmış şiirinden bir dörtlüğü mırıldanıyorum: "Gurbet ne yana düşer usta/Sıla ne yana/Hasret hep bana/Bana mı düşer usta?" öte yandan Yahya Kemal'in "Kaybolan Şehir" şiirini okuyorum.

"Üsküp ki Yıldırım Beyazıd Han diyârıdır,

Evlad-ı Fatihân'a onun yâdigârıdır.

Firûze kubbelerle yalnız bizim şehrimizdi o;

Yalnız bizimdi, çehre ve rûhiyla biz'di o.

Üsküp ki Şar Dağ'ında devamıydı Bursa'nın.

Bir lâle bahçesiydi dökülmüş temiz kanın.

Üç şanlı harbin Arş'a asılmış silâhları

Parlardı yaşlı gözlere bayram sabahları.

Ben girmeden hayâtı şafaklandıran çağa,

Bir sonbaharda annemi gömdük o toprağa.

İs'a Bey'in fetihte açılmış mezarlığı

Hulyâma âhiret gibi nakşetti varlığı.

Vaktiyle öz vatanda bizimken, bugün niçin

Üsküp bizim değil? Bunu duydum, için için.

Kalbimde bir hayâli kalıp kaybolan şehir!

Ayrılmanın bıraktığı hicran derindedir!

Çok sürse ayrılık, aradan geçse çok sene,

Biz sende olmasak bile, sen bizdesin gene.”

Ben Üsküp’ün gündüzlerinden çok ıssız gecelerini sevdim. Üsküp çarşısının her sokak başında bir tarihi cami yer alıyor. Camilerin bahçelerinde ise tarihi mezarlar. Mezarlar şehirlerin aynasıdır ve varoluş kültürünü yansıtırlar. Ölgün sokak lambaları altında bile İva Andriç’in ifade ettiği gibi “Müslüman mezarlıklarına bakın her gün biraz daha toprağa gömülmelerine rağmen ne kadar aydınlık ve huzur verici. Ya bizimkiler ne kadar karanlık ve ürkütücü.”

Tan yeri ağarmak üzere camilerden kurtuluşa çağrı yükseliyor. Camiye gelen Türkler takke, Arnavutlar beyaz keçeden yapılma fes ve Boşnaklar ise bere takarlar. Türk geleneğinde sadece namazda değil sofraya bile takke ile oturulurdu. Bugün ise geleneksel davranışlar hızla değişmektedir. İsa Bey Camii’nde sabah buluşmasından sonra günün ilk ışıklarıyla şehre teslim almanın ve şehri teslim olmanın huzuruyla hana (otele) dönüyorum.

Üsküp’te Arnavutçadan Türkçeye, Boşnakçadan Makedon diline birbirini esenleyen ve konuşan insanlarla karşılaşırsınız. Gündüzleri şehrin kalabalığı bana işgalcileri anımsatır. Sokaklarda dolaşmak zorlaşır.

Kadim şehirlere eklemlenmiş yeni yerleşimleri, mimari tarzları, caddelerindeki alışveriş merkezleri, bankalar, oteller, iş yerleri, eczaneler, marketler, restoranlar ve kafeler birbirinin taklididir

Sadece bir kısmının adlarının yerel dilde olması farklılık yaratır yüzey şekillerinin dışında geri kalan artık benzeşmiştir.

Çağdaş seyyahlar genelde gidecekleri yerlerle ilgili ön bilgiler alırlar. Nerede kalacaklar, nereleri gezecekler ve neleri yiyeceklerle ilgili. Bugün kütüphaneler ve kitapçılar turistik güncelerle doludur. İnternet ortamında şehirlerin bilgileri ve her açıdan görselleri bulunuyor. Bugüne kadar çıktığım seyahatlerde gideceğim yerlerle ilgili ön okumalar yapmadım. Şehirleri yaşayanlardan öğrendiklerimi ekleyerek kendi gözlemlerime hıfz ettim.

Tren seyahatiyle Sofya, Niş ve Belgrad'ı saymazsam; Rumeli'nde gerçek anlamda ilk vardığım şehir Üsküp'tür.

Son ziyaretimde Taş Köprü'nün üzerinde durup ortamı seyretmeye başladığımda demir bir el boğazıma sarıldığını ve beni soluksuz bırakacağı duygusuna kapıldım. Köprüden eski çarşıya uzanan yolun üzerine dikilen heykeller, nehir kenarına yapılan binalar ve Vodno dağındaki haçla şehre bir Makedon kimliği verilmeye çalışılmış. Bugün Üsküp'ü ziyaret edenler ön bilgiye sahip değillerse artık kadim şehri görme ve kültürünü anlama ihtimalleri yok.

90'lı yıllardan beri ziyaret ettiğim Balkan şehirlerinden-onca iç savaşın tahribatına rağmen-değişimiyle en büyük acıyı bana şüphesiz Üsküp yaşatmıştır.

Bu şehre özgü benim tarifim körün fili tarif etmesi gibidir yüreğimi kavrayan yerlerini anlattım. Üsküp'te ve Balkanlarda bana mihmandarlık eden, bilgimin ve sevgimin katlanarak artmasına vesile olan Prof. Dr. İsmail Bardhi'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Şar dağlarının eteğinde, Vardar nehrinin iki yakasına kurulu Üsküp, ilham verici bir şehirdir. Son yıllarda yapılan değiştirme çalışmalarına rağmen gören göz ve hisseden kalp için Üsküp bu kimliğin son canlı kanlı örneklerinden biridir adeta.

Ben Üsküp'ü önce sevdim ardı sıra âşık oldum. Üsküp benim şehirlerimdendir.

N.3, S.6-10

3.1.16 Çarşımın İnsanları

Necati Zekeriya

Kapamaz Sokak Kapısını Hatçesi

Bir Yerden Gelir Diye

İlk kez Sulu Han'da sevdalanmış

Salim deyimle orda evlenmiş bir kırk birlerde

Seyretmiş kenti tepesinden Vodna'nın anası

Mum yakmış Gazi Baba'ya

Sevdiği kızı geçirmişler prangalarla yanından ölümü

Kendisine dilemiş özgürlüğü ona

Hala yalnız başına yaşar Hacışeyh Meydanı'nda

Kapamaz sokak kapısını Hatçesi bir yerden gelir diye

N.3, S.25

3.1.17 Žalosna vrba – Salkımsöğüt (Nazım Hikmet Ran Şiirinin Boşnakça çevirisi)

Amina Siljak Jesenkoviç

Voda je tekla

I vrbova stabla zrcalila

I svaka žalosna vrba u vodi kosu mila

Konjanici crveni jurili tamo gdje sunce zalazi

Zgorenim, golim sabljama vrbe u hitnji šibali

Najednom

Naglo, k'o ptica

U krilo

Pogođena

Konjanik jedan ranjen svali se sa svog ata!

Nije vikao

Ni odmakle drugove pozvao

Samo je očiju punih suza gledao

U sjajne potkove odmičućih konjanika!

Kakva šteta, avaj!

Šteta što on nikad više smjestiti se neće u vrelome sedlu

Konja u galopu

İ što nikad više za hordama b'jelim neće vitlat sablju!

Ton po ton sve trnu zvukovi potkova

I konjanici nestaju u kraju zalaska sunčeva

Konjanici, konjanici, konjanici crveni

Krila od vjetra imaju ati njihovi

Ati im–vjetar krilati

Ati im vjetar

Ati njihovi

Ati

I život minu poput jahača na atima ko vjetar krilatim

Utihnu rijeka žuboreća, živa

Na sjenke pade tamna sjena

I nestade boja

Modre oči skriše

Pokrivala crna

Ponad plave kose

Grane tužne vrbe

Spustile se

Nemoj plakati, žalosna vrbo,

nemoj plakati

Pred zrcalom prljave vode nemoj pokorno stajati

Nemoj pokorno stajati

Nemoj plakati

N.1, S.22

SONUÇ

Ortak dilli edebiyatla yazılan kültür-sanat dergisi, 2015-2018 yılında Kuzey Makedonya ve İstanbul'da basılmış, halen internet üzerinden yazılarını paylaşmaya devam etmektedir. Dergi içeriğinde olan belli başlı konuların haber, öykü, şiir ve mektup gibi yazıların tek tek incelemesi yapılmıştır. Yazarların ve konuların fihristi yazılmıştır. Edebi türlerin yanı sıra fihristte; deneme, tarih, destan vb. konu başlıklarını da yer verilmiştir. Derginin içinden seçilen yazılar ve şiirler paylaşılmıştır. Ekler bölümünde de dergide olan görseller sunulmuştur.

Balkanları ve Türk dilini yakından gözlemlemek için derginin kemik kadrosu, ünlü edebiyatçılarla ya da bilgin insanlarla çeşitli söyleşiler yapmıştır. Siyasi olayları bir kenara bırakarak Romantizm akımıyla sanatı birleştirmiştir. Görselliğe önem verilmiştir. Çeşitli alıntılar ve antolojiler okuyucuyu karşılamaktadır. İngilizce dilinde de yazıları görmek mümkündür.

Güncel konulara nazaran, Balkanlara özgü gelenekler kitleye aktarılmış ve oranın coğrafi yapısı, halk edebiyatı, tarihi gösterilmiştir. Boşnakça kelimelerin anlamları *Balkan Sözlük'* de her sayısında gösterilmiştir.

Balkanlardan Anadolu'ya uzanan ortak edebiyat köprüsü olan *Başka,* bizlere Balkan edebiyatı hakkında kendi milletinin dışında, diğer milletten olan insanların da fikir edinmesini sağlamaktadır. Aynı şekilde Türk şiirlerinin de Balkanlara aktarılması istenmektedir. Bu dergi ortak tek Balkan edebiyatını taşıma özelliğine sahiptir.

Edebiyat dergilerine ilgimle beraber bu çalışmayı ele aldığım konu; derginin gelecek yazarlara ortak Balkan-Türk kültürünü, sanatını, edebiyatını devam ettireceğine, ışık kaynağı olacağına inanıyorum.

KAYNAKÇA

1. Akyıldız, Ali, "Mehmed Arif Bey", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 16 Mayıs 2020.
2. Güçlütürk, Taner, *Dilime Yaslar Yakışmaz,* İstanbul 2014.
3. Güler, Enes, "Limonata Bir Balkan Filmi", *BAŞKA,* Sayı 3, 2016.
4. Horvat, S, *Avrupa Ne İstiyor*, (Çeviri: B.Vergili), Can Yayınları, İstanbul 2015. http://islam-portal.com/ansiklopedi/dia/pdf/c28/c280241.pdf.
5. Işık, İhsan, *Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, 2. Baskı, 2009.
6. Samsakçı, Mehmet, "Prizrenli Bir Şair Zeynel Beksaç ve Şiiri", https://doi.org/10.29000/rumelide.454228, 9 Mayıs 2020.
7. Bayram, Sibel, "Sait Faik ve Miljenko Jergoviç'in Hikayelerinde Çevresel Etmenlerin Anlamsallığı", *Turkish Studies*, 9/3, Ankara 2014, s.271-277.
8. Şeceroviç, Emine, "Şerif Turgut: "Bosna'nın hüznü ve büyüsü"", 14 Mart 2016.
9. Yakup, Bilal (Ed.), *BAŞKA*, Akademik Basın Yayın, İstanbul 2015.

İnternet Siteleri

https://www.biyografya.com/biyografi/967

https://www.biyografya.com/biyografi/13185

https://erdemyayinlari.com.tr/yazarlar/halil-ibrahim-izgi
https://haberglobal.com.tr/ekran-yuzleri/gozde-seker

https://kidega.com/yazar/ahmet-ozcan-092905

https://www.kitapyurdu.com/yazar/ozge--deniz-/218007.html

EKLER

BAŞKA DERGİSİ (BAŠKA) GÖRSEL ÖRNEKLER





BAŞKA SARAYBOSNA

Limonata filminde Manastırlı Sakıp, "Çukurdaydık o vakit Sarayova'da, siz nasıl dersiniz, Saraybosna'da..." der. Evet biz genelde Saraybosna demeyiz, Sarajevo (Sarayevo) deriz. Dağların ortasında kalmış saray gibi bir ovadır bu şehir. O yüzden Sarajevo demeyi daha uygun buluruz. Kim ne derse desin ne coğrafi konumu ne dağları, ne ovası, ne nehri, ne puslu havası, ne de ormanlarıdır bu şehri güzel yapan. Evet onlar da bir şehri güzel yapan faktörlerden elbet. Ama bu şehri diğer şehirlerden ayıran en büyük farkı, içinde hayalet gibi dolaşan ruhudur.

Bu şehre ruh üflenmiştir. Nasıl gelirseniz gelin ister karayoluyla sınırdan, ister Saraybosna Havalimanından giriş yapın bu şehre. Ayağınızı atar atmaz içinize işleyen bir ruh kaplayacak bedeninizi ve o günden itibaren bu şehre bağımlı hale geleceksiniz. Herhangi bir Anadolu veya Avrupa şehrinde görebileceğiniz her şeyi sıkıştırılmış RAR dosyası gibi bu şehirde bulabilirsiniz. Barok mimarili uzun tavanlı Avusturya Macaristan yapıları da gözünüze hoş gelir, tabana kuvvet çıktığınız tepelerde gördüğünüz eski Osmanlı konakları da... Avlulu evlerde nefes alıp Yugoslavya hatırası komünist yapılarında asansörle 20. kata çıkıp mutfakta bir Boşnak kahvesi içebilirsiniz. Dağlarında yürüyüş yapıp ciğerlerinize bayram ettirebilirsiniz.

Bu şehirde sıkılmak pek olası değildir. Her tarafta bir yaşam belirtisi vardır. Konsept kafeleri, eşsiz restoranları, parkları ve sanat alanları ile sizi ziyadesiyle doyurur. Bu kadar güzel korunabilmiş tarihi bir çarşı dünyada sayılı şehirde vardır. İlk başta küçük gelse de günler geçtikçe içinde kaybolursunuz çarşısının. Her gün yeni bir sokağını keşfedip orada nefes almaya başlarsınız. Oradan sıkılırsanız gidebileceğiniz birçok farklı noktası vardır.

Eşrafı pek anmak istemese de tarihin en uzun kuşatmasını yaşamıştır bu şehir. Ovanın içinde yer alan sarayı etrafındaki dağlardan kuşatmıştır düşmanları. Sarayova uzun bir süre nefes alamamıştır. Yine de şehrin içinde dolaşan ruh insanlara güç vermiştir. Yaşamlarına aynı şekilde devam etmişlerdir. Sakıp, Sarajevo'ya çukur desе de biz her zaman saray diyeceğiz oraya. Çünkü bu şehrin insanları kendilerine "saraylı" derler...

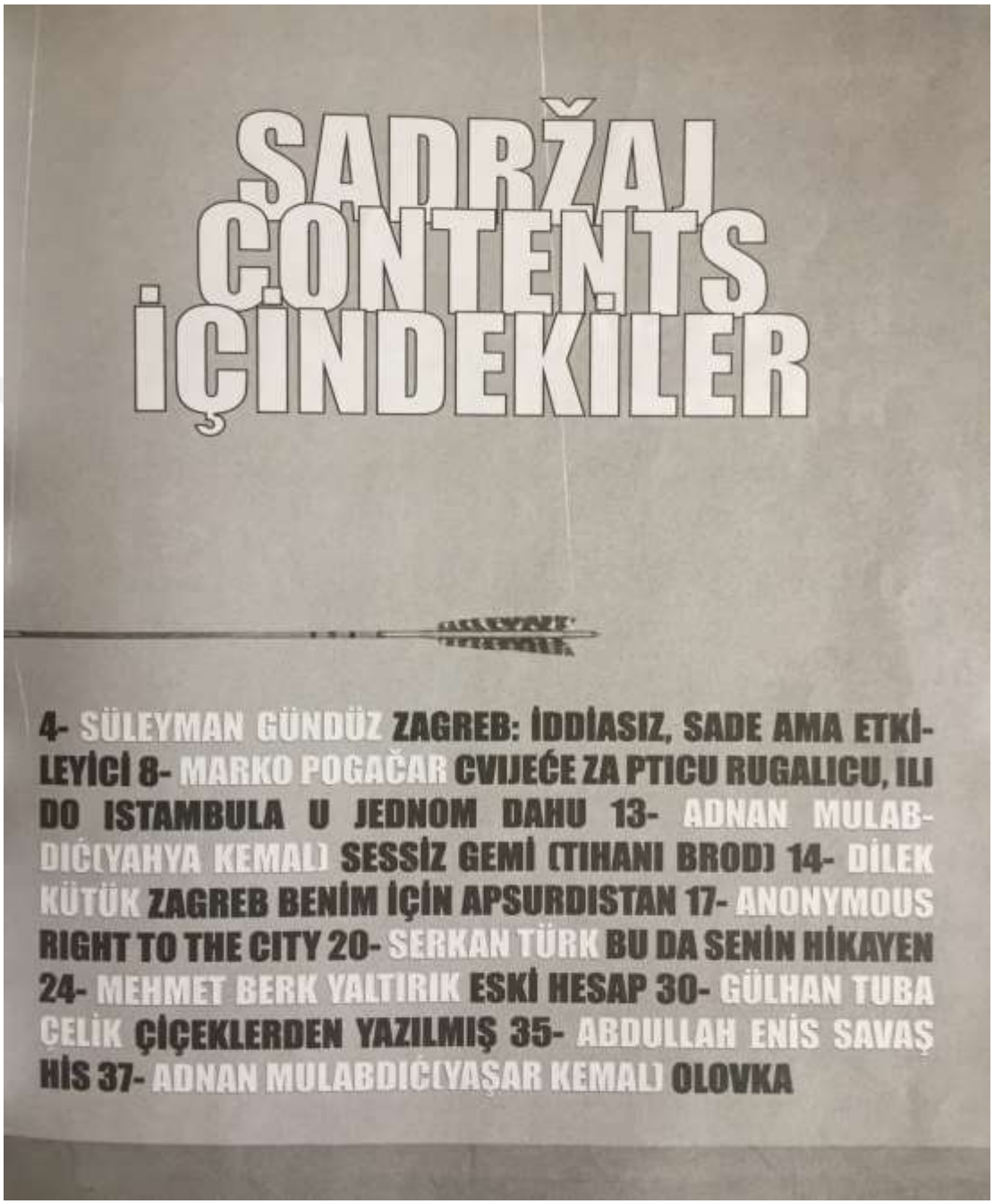
SADRŽAJ
CONTENTS
İÇİNDEKİLER
4- SÜLEYMAN GÜNDÜZ ZAGREB: İDDİASIZ, SADE AMA ETKİ-
LEYİCİ 8- MARKO POGAČAR CVIJEĆE ZA PTICU RUGALICU, ILI
DO ISTAMBULA U JEDNOM DAHU 13- ADNAN MULAB-
DIĆ(YAHYA KEMAL) SESSİZ GEMİ (TIHANI BROD) 14- DİLEK
KÜTÜK ZAGREB BENİM İÇİN APSURDISTAN 17- ANONYMOUS
RIGHT TO THE CITY 20- SERKAN TÜRK BU DA SENİN HİKAYEN
24- MEHMET BERK YALTIRIK ESKİ HESAP 30- GÜLHAN TUBA
CELİK ÇİÇEKLERDEN YAZILMIŞ 35- ABDULLAH ENİS SAVAŞ
HİS 37- ADNAN MULABDIĆ(YAŞAR KEMAL) OLOVKA


MUSEUM

SÖYLEŞİ

Gözde Şeker

dino merlin







"BOSNA HERSEK DENİNCE, BALKANLAR DENİNCE İLK AKLA GELEN İSİMLERDEN BİRİ DİNO MERLİN "

LİLİ MARLEN TÜRKÜSÜ

Akşam olur mektuplar hasretlik söyler
Zagreb radyosunda Lili Marlen türküsü
Siperden sipere ateş tokuşturanlar
Karanlıkta dem çeken ishak kuşu

Bu civarlarda benim bir cennet mekanım olacak
Aslan sıfatlı Johnny hisar boylu silahşör
Arkasında Mısır El Kahire
Ehramlar, cana can katan Nil, cüzamlı dilenci, trahomlu insan
Sağında mavi gözlü dilber Akdeniz
Solunda çöl ve balta girmemiş orman

Biz dünyalılar yemin içtik, imanımız var
Hürriyet için hürriyet aşkına
Savulacak dönem, savulacak düşman
Dehrin cefasını çektik, sefasını süreceğiz

Biz sudanlılar kıbleye karşı namaza duranlar
Aragon'dan bıçak gibi çekilmiş yedi misra
Sidney'den bir muhalif ruzgar

Akşam olur mektuplar hasretlik söyler
Zagrep radyosunda Lili Marlen türküsü
Dost ağlar karanfilim dost ağlar
Marş söylemeden ölmek bize yakışmaz
Ve biz gene yıldızlara bakarız
Ve yine yıldızlar bize bakar

Duadır güneş baht olasın civan oğlum
Hürriyet için dipçik tutan el dert görmesin


BALKANLARIN
EDEBİYATI
ACAB
FREEDOM
www.balkanedebiyati.com

BALKAN SÖZLÜK

1. Sarajeveski Marlboro:

a. 92-95 savaşında, matbaalar çalışamadığı için, elde ne varsa onunla paketlenen, içinden hangi markanın çıkacağı belli olmayan sigaradır.
b. Miljenko Jergovic'in savaş döneminde Sarajevo'da yazılmış öykü kitabıdır.

2. Yugonostalgia:

Dağılan Yugoslavya'nın ruhunu yakalamak için eskiler toplayıp, eskilerden konuşulan kafeler açan, nostalji Yugoslavya halidir. Hala eski Yugoslavya ile beraber yaşamaktır.

3. Stari Most:

a. Eski köprü anlamına gelir. En popüler olanı Mostar şehrindeki 92-95 savaşında yıkılmış olandır.

b. Köprü anlamına gelen diğer kelime olan Cuprija, Dirina cuprija, Latinska Cuprija gibi daha çok (ismi olan) tarihi köprülerle kullanır.

4. Samo Provo:

Bosna'daki adres tarifinin vazgeçilmezidir. 'Sadece Düz' git manasına gelir.

5. Ma Jok:

Türkçe'den geçmiş olan 'Yok Ya' ifadesinin Bosna halidir.

6. Suho Meso:

İsle kurutulmuş ettir. Hırvatlar, Pršut der. Balkanların bir numaralı mezesidir.

7. Pijaca:

Türkçe'deki piyasa kelimesinin daha somut halidir. Her türlü taze sebze ve meyvenin bulunduğu pazar.

8. Sazlija:

Balkanlarda, bilhassa Bosna'da saz ile sanat icraa eden kişi, sazende.

9. Zauzet:

Otoparkta yer kalmadığının, aradığınız kişinin meşgul olduğunun ve kızın sevgilisinin olduğu anlamına gelir. Size orada yer yoktur.

10. Kino:

a) Kelime olarak Boşnakça ve Hırvatça'ya Almanca'dan geçen kelimedir ve sinema manasındadır. b)Popüler olan "Kino Bosna" Sarajevo'da bulunan tipik bir balkan tavernasıdır.
Tabii eski bir sinema salonu olmasından ötürü ismi hala aynı kalmış muazzam bir mekandır.
c)Ayrıca bir de Kino Meeting Point var. Meeting Point yine Sarajevo'da modern ve gayet mütevazı sinema salonudur.

11. Paradjz:

Dometese Boşnakların ve Sırpların verdiği isim. Hırvatlar ise Rajcice derler. Paradjz ve Raj cennet anlamına gelir. Balkanlara dometesin cennetten geldiğine inanılır.

12. Zeljeznicar:

Saraybosna'nın en büyük iki futbol klübünden biridir. Grbavica semtinin takımıdır.

13. Köstence:

Romanya'da bulunan Karadeniz şehridir. Tarihsel olarak ilk isminin Tomis olduğu söylenir. Diğer dillerde Constanta ve Konstantia olarak geçer. Romanya'nın bilinen en eski şehiridir. Tarihsel, sosyal, coğrafik ve ticari açılardan oldukça mühim bir şehirdir.

CVIJEĆE ZA PTICU RUGALICU, ILI DO ISTAMBULA U JEDNOM DAHU

Zagreb je hladan grad. Još početkom osamdesetih godina, dok me nitko nije imao u planu, zaključio je to i u refren jednako hladne, otuđene i guste pjesme upisao Jura Stublić, frontmen tada popularne skupine Film.

Marko Pogačar

Zagreb je hladan grad. Još početkom osamdesetih godina, dok me nitko nije imao u planu, zaključio je to i u refren jednako hladne, otuđene i guste pjesme upisao Jura Stublić, frontmen tada popularne skupine Film. U taj i takav grad prvi sam put stigao u ranu zimu osamdeset i sedme godine, nepune tri godine star i sasvim nespreman na sve što hladnoća nosi: tada sam, između ostalog, prvi put vidio snijeg. Otac, oficir Jugoslavenske narodne armije, premješten je na novu službu, majku, poštansku službenicu, također je čekalo novo radno mjesto te se obitelj – nekoliko mjeseci ranije pojačana vrištavom i kovrčavom prinovom – mojim bratom, ukrcala u vlak i krenula u neki novi život. Svega se toga, odlaska, puta i te jedne zagrebačke godine – etape koju je okončala neka nova prekomanda – sjećam neobično dobro. Otprilike tada, u bučnim vagonima popularne kompozicije 'Marjan Express', koja je svakodnevno povezivala moj rodni grad na jadranskoj obali s glavnim gradom Socijalističke Republike Hrvatske, počela je i moja gotovo opsesivna odanost vlakovima. S tog povijesnog putomom sjećanju slične brazde upisale su eskadrile niskoletećih MIG-ova koji nad gradskim nebom ostavljaju boje jugoslavenske trobojnice, parade armije na savskom nasipu i gomile slično odjevenih mladih ljudi iz svih krajeva zemlje i svijeta – sve ono što tada još nisam mogao prepoznati kao ikonografiju nadolazećeg rata. Ostao je ondje i naš stan na dvadeset i drugom katu golema nebodera, raskopane tramvajske pruge, šetnje Maksimirom, klinički bolnički centar u Dubravi, nekoliko prijatelja, dječji zborovi, glavni kolodvor i sva ta neobična bjelina pod nama; sivilo svud oko nas i nad nama. Uvijek i opet sivilo.

Devedesete su sivilo učinile općim, i ustrajno radile na tome da ga presele u najudaljeniji kraj spektra: neprozirnu i tihu tamu. Jugoslavija je, zajedno s ranim djetinjstvom, nestala; Jura je od rokera postao Hrvat, boje trobojnice su se izokrenule, oni su Migovi – ponovno nadlijećući naše gradove – pokazali svoju pravu prirodu, svuda okolo sve je bilo u znaku krvi i mučnih, nikad do kraja definiranih nestanaka. Tih se godina u ovim krajevima, naprosto, nestajalo. Vlakovi nisu vozili, a Zagreb se činio dalekim i mutnim. Odrastanje se, poput zvjerke, provlačilo između uzbuna za zračnu opasnost, školskih obaveza i dokolice koja je, kako je vrijeme odmicalo, postajala sve bezbrižnija: na Mediteranu je sve valjda lakše. Nekako s krajem rata i 'mirne reintegracije' završio sam osnovnu školu, zatim gimnaziju, i bio spreman ponovno, ovaj put dobrovoljno i sam, stupiti u hladnoću. Tek je ovaj put, na fakultetu – iako sam, sasvim nespreman, stigao u jeku iznimno hladne zime – ona poprimila svoje pune metaforičke razmjere. Jura je, iako Hrvat, bio u pravu. Nije potrebno ni napomenuti da sam i drugi put, na duži rok, u Zagreb stigao vlakom.

U takvom me Zagrebu – čija je hladnoća, odjednom, postala gotovo opipljiva, egzistencijalna kategorija – glavnom gradu koji pati od manije veličine, a ne može se othrvati malograđanskom i provincijalnom mentalitetu milijunskom organizmu koji noću iščezava u

HİÇBİR ŞEY YOK

Bir şey nasıl olurda olmaz diye soruyor Cemşid, kadehini bana uzatarak. Boş testileri işaret ediyorum ona. Yok diyorum. Yok diyor, "Yok, sen kadehin boş olduğuna bakma" yavaşça sallıyor yuvarlak çizerek. Kafamı hafifçe eğip kadehin içine bakıyorum.

Bugün de yağmur yağmadı. Arabaların hızlıca geçip de yayaları ıslatmadığı kuru sokaklardan hızlıca Cemşid ile buluşmaya giderken çok samimi dost olacağımız birisi ile karşılaşıyorum. Ben onu ilerleyen günlerde çok gördüm, ama o henüz beni tanımıyor. Hafifçe kafa sallayıp geçiyorum yanından. Bu bir şeyi değiştirir mi? Bir sonraki karşılaşmamızda bunu hatırlama ihtimali çok düşük.

Havanın güzelliği hiç inandırıcı değil. Sanki ortada ters giden bir şeyler varmış da bunu gizlemek için yalan söylüyormuş gibi davranıyor. Birazdan yağmur başlamalı. Bunu düşünmek için henüz erken. Yüksek bir apartmanın etrafında tur atıp girişi arıyorum. Diğer seferlerin aksine kapı bu sefer açık. Yedinci kata çıkıyorum hızlıca. Asansör yok. Merdivenler fena değil. Kapının gereksizliğini sorgulayarak çalıyorum zili. Neyse ki açan yok. Anahtarımı çevirip içeri giriyorum. Burada Cemşid'in bahçesi var. Kendince şehrin içinde ufak bir yeşillik alan yapmış. Ona Firdevs bağı diyor. Firdevs ne kadar da güzel bir isim, özellikle bir bahçeye verildiğinde. Ama buraya bağ demek biraz abartı olmuş bence. Her neyse; bahçe dışında hiçbir özelliği yok bu evin. Karanlık, duvarları kirli, mobilya yok. Evin bütün kapıları kapalı. Sanki özenle kapatılmış gibiler.

Tek tek açmaya başlıyorum kapıları, her seferinde kafamı uzatıp odayı hafifçe süzüyorum bir şeyler var mı diye. Her şey yerli yerinde. Banyodan gelen sesler ile irkilip yavaşça koridorda yürümeye başlıyorum. Evin içi olması gerektiğinden daha karanlık. Banyo kapısının önüne gelip kapıyı dinlemeye başlıyorum. İçeriden nefes alıp verme seslerini duyduğumdan eminim. Yavaşça açıyorum kapıyı. Bir şeyden kokuğum yok. İçeri gizlice girmeye de çalışmıyorum. Sadece sebepsiz yere yavaş açıyorum kapıyı. Hemen karşımda aynayı görüyorum. Hiç değişmemişim. Bir şey eğer varsa nasıl olur da değişmez diye soruyorum kendime. Ayna dile geliyor; **"Hiçbir şey yok"**

Cemşid'in sesiyle irkilip kafamı kaldırıyorum kadehten. "Hadisene" diyor, "bir şeyler varsa şarap da olmalı". Boş testilerden birini alıp dışarı çıkıyorum. Buradan uzun zamandır çıkan olmamıştı. Elimde boş testiyle Yezd'in toprak sokaklarında yürümeye başlıyorum. Birkaç bin yıl yağmur beklemiyor Yezd'de ve bu gerçek suratıma bir sıcaklık olarak çarpıyor. Biraz gölgelik bulmak umuduyla Ateş tapınağının hemen yanındaki panayıra atıyorum kendimi. Her yıl olduğu gibi bu sene de coşkuyla kutlanıyor yeni gün. Her yer sancılarla dolu. Burada mutlaka bir şeyler olmalı diyerek sağa sola bakınmaya başlıyorum. İlk gördüğüm yerden testimi doldurtuyorum.

Hızlı adımlarla geri dönüyorum. Odaya girdiğimde Cemşid'in artık orada olmadığını görüyorum. Uzun zamandan beri buradan çıkmamıştı. En başında bu odaya nasıl geldiği de meçhul. Hemen elimdeki testiyi bırakıp yerde duran kadehi alıyorum. Uzunca içine bakıyorum kadehin, hiçbir şey yok. Cemşid bile. Karşımda duran aynaya fırlatıyorum kadehi. Kırılıyor. Her ikisi de.

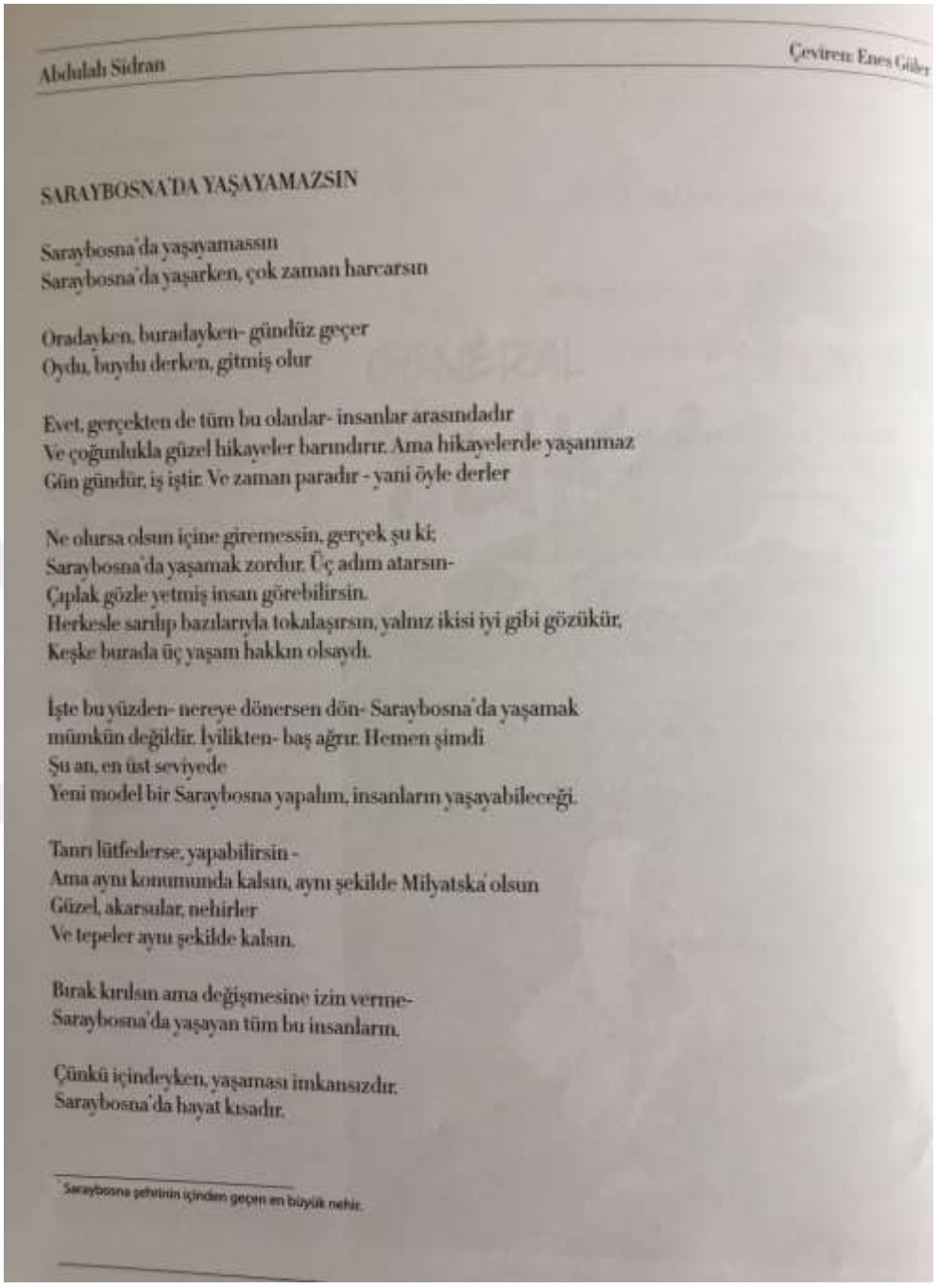

Abdulah Sidran Çeviren: Enes Güler

SARAYBOSNA'DA YAŞAYAMAZSIN

Saraybosna'da yaşayamassın
Saraybosna'da yaşarken, çok zaman harcarsın

Oradayken, buradayken- gündüz geçer
Oydu, buydu derken, gitmiş olur

Evet, gerçekten de tüm bu olanlar- insanlar arasındadır
Ve çoğunlukla güzel hikayeler barındırır. Ama hikayelerde yaşanmaz
Gün gündür, iş iştir. Ve zaman paradır - yani öyle derler

Ne olursa olsun içine giremessin, gerçek şu ki;
Saraybosna'da yaşamak zordur. Üç adım atarsın-
Çıplak gözle yetmiş insan görebilirsin.
Herkesle sarılıp bazılarıyla tokalaşırsın, yalnız ikisi iyi gibi gözükür,
Keşke burada üç yaşam hakkın olsaydı.

İşte bu yüzden- nereye dönersen dön- Saraybosna'da yaşamak
mümkün değildir. İyilikten- baş ağrır. Hemen şimdi
Şu an, en üst seviyede
Yeni model bir Saraybosna yapalım, insanların yaşayabileceği.

Tanrı lütfederse, yapabilirsin -
Ama aynı konumunda kalsın, aynı şekilde Milyatska olsun
Güzel, akarsular, nehirler
Ve tepeler aynı şekilde kalsın.

Bırak kırılsın ama değişmesine izin verme-
Saraybosna'da yaşayan tüm bu insanların.

Çünkü içindeyken, yaşaması imkansızdır.
Saraybosna'da hayat kısadır.

Saraybosna şehrinin içinden geçen en büyük nehir.

SARI SALTUK- Kılıçla mı İslamlaştırdık? Sevgi ile mi?

Yrd. Doç. Dr. Yüksel Hoş

Balkanların İslamlaşma süreci Anadolu'da yaşanan kez de eşsiz bir bakış açısı ile irdelenmiyor. Kahramanlık hikayeleri zamanla gerçeğin yerini alıyor ve üzerinde yapılmasının sorumluğunun bir algıya sürekli olarak muhatap kalıyoruz.

Barbar ve Zorba Türkler algısı.
Peki hiç mi payımız yok?

Saltuknâme diye bir eser var. Akıllara sarar ilahi kelebeklerle dolu.
Katliam, kılıçtan yıkım, putperestlerin öldürülmesi, zorla müslümanlaştırılmaları ve daha nice şey.

Bu tür anlatılarla kendimizi anlatırken ne kadarını hatta daha doğrusu ifade edilecek olursak bir parça olmuşuz yüzümüze bakıyoruz. Bunlar belki bir zamanlar heyecan duygularımızı kabartmamız için yardımcı şeylerdir ve böyleleri bir dönemi oluşturur. Ama o kadar! Fazlası değil!

Sarı Saltuk ve hemşehri kahramanlarının neye göre kullanıldığı da bir soru işaretidir. Bunları yanyana kullanırken ilki kez düşünmemiz lazım ama kaynaklar bunu söylemiyor. Bizimle Sarı Saltuk efsanesi hakkındaki tek cidd kaynak olan SALTUKNAME'ye bir dönelim. Bizimle Evrenos'un kelimesinin seçiminde Saltuk lafını kullanmak bile fikir olur.

Bizler bunu sözlükte dilbazlıkçı bir üslupla ilk kullanışı yaşkın diye çıkarırsak ve "Yalın ayı Saltuknâmeyi bir de Bulgarca ve Sırpçaya çevirelim" diyenler de çıkacaktır.

İşte o vakit gönlün geldiği.

Bu sanki eşsiz bakış ve anlatılara gerçeklikmiş gibi yeniden

verilmesi ile hep bir şeyler eksik kalıyor ve kalacak da. Balkanların İslamlaşması ona katılırken İslam'ın Balkanlarda ne şekil aldığını, ne sakıncalar yolu ile bölgeye girdiğini, bölgedeki Hıristiyanlığa nelerin karıştığı ve tabii ki yerel Hıristiyanlıktan nelerin aldığı da önemlidir. Eğer bir bektaşi şeyhi ile bir ortodoks rahibi yanyana oturtur sırtını giydikleri giysilerin rengi hariç diğer hiçbirşeyin aksesuarlarına dek birbirine çok benzediğini görürsünüz.

Balkanların İslamlaşmasında bektaşiliğe çok referans edilmesi de enteresandır. Ama bazı soruları sormak gerekiyor.

1-Sözüm ona Bektaşilik yolu ile İslamlaşan (?) Balkanlarda neden Bektaşilik sadece bir ufak frekansta olarak kalmıştır?

2-Sarı Saltuk diye birisi gerçekte var mıdır? Bu kişiye çok benzeyen Hıristiyan figürleri ile Sarı Saltuk menkıbeleri arasındaki paralellik, akademik olarak çalışılmış mıdır?

3-İslamlaşmayı açıklarken bir sevgi dervişi gibi sunulmuş Sarı Saltuk'la ilgili bilgiler hakkındaki tek kaynak Saltuknâme'dir. Bu eserde gözü adında Kafa kesen, adamı ortadan ikiye ayıran, kilisede mızrâr olarak kalan ve sabaha karşı 40 kadar rahibi öldürerek kiliseden ayrılan Sarı Saltuk tasvirini bu şekilde Saltuknâmede geçen figürünü Saltukla beraber sevmemiz mümkün müdür? Saltuknâme ölümün eserde yaratılarak verilen yorumlar yanı yoktur.

4-Bu hikayeler ile Balkanlarda Türk dönemini yermek için ellerine geçen her malzemeyi kullanan Sırp, Bulgar ve Yunan tarihçileri gibi küsmelerin

elinize silahınızın verdiğiniz oldığınız neden gözden kaçırdır?

5-Ülkede Sarı Saltukla ilgili konferans ve sempozyumlar düzenlenirken çağrılan Balkan akademisyenlerinden birisi bu Saltuk meşeniş? dersiş araştırma ve komple İslamlaşma sürecinin bozulma bakiye etmiştir Sarı Saltuk'un Balkan ülkelerinde haleflerinde nasıl anlatılacağını birileri düşünmüş müdür?

6-İslam bir din olarak değil, idareye ve otoriteye duyulan bir saygı ve onu benimseyen Türklerin idari, hukuk, mimari ve sanatta getirdiği üst kültürleri benimseyiş olarak yaşanmıştır. Efsaneler ve menkıbeler kendisini sakladığı bir. Ancak gerçeklerden habersizlerken bunların arasına Saltuk'tan koymayalım.

7-Şemşe ve kadı sicillerine bakarsanız Girit adasında Hıristiyanların evlenmek için kendi kanunları yerine Kadı efendi önünde evlenmeyi tercih etmelerini görürsünüz. Bektaşilik ve Saltuk benzeri acaba neden? Kanunlara güven ve devlete sevgisini, sempatinin ifadesidir bunlar.

Kimse elde kılıç sağa sola doğrayan bir Sarı Saltuk duymak istemez. Seyyar çiftçilerimizin de söylemlerinde Sarı Saltuk gibi kahramanlar ile "Evliadı Fatihan" gibi artık sahadaki insanların günlük dünyalarında bir kıpırdanış sebebi olmayan ve onların çoğunun sahiplenmediği kilise kalıntıları sırtık durmaları gerekir.

Mesela Boşnak ve Arnavutlar Evliadı Fatihan mıdırlar? Değildirler. İslamlaşan kardeş milletlere o bölgeleri fethedeni Türklerin soyundanmış dert sonra bu bir reaksiyon getirir. Bulunur türkofi algısına yol açar ve devamını getirmeyeyim...

Ek olarak akademisyenlerinizden bilhassa tarihçilerin ağzına sıkıca yapışan ve dillerine pelesenk ettikleri "KOLONİZATÖR DERVİŞ" kelimesi de aynı bir gözlemdir ve kendi aşağılarına sıkıntının ta kendisidir.

Kolonizasyon, batılı bir kavramdır. Sömürgecilik ve coğrafi keşiflerle başlayan bir kavramdır.

Bir hiç bir yeri KO-LO-NİZE ET-ME-DİK!!!

Kolonizatör dervişi kelimesini sarfederken kaş çatır ifadeleri maalesef yapmıyor ise, aptalca ve alımsızca dönerek esmiyorsanız ama cahilce ve münasebetsiz bir okumadan ibaretsiz bu.

Dervişler bir şeyi Allah rızası için yapar. Onun Türkleşmesini için değil! Kolonizatör dediğiniz sahalillerinin halkın inanışının sınırda yaşıtmacılığını ve kökeni araştırılmıyor.

Yapığınız sebliği de bu kelimelere sınırsız açıklayamıyorsunuz!

Kolonize etti ise bu coğrafyada Sırp, Sırp gibi, Yunan, Yunan gibi, Bulgar, Bulgar gibi, Romen, Romen gibi sınıf kalabilirdi de günü geldiğinde bize karşı baş kaldırmazlık ayrılıklar?

Kolonize edilmemiz dün sadece araçlar amaç değil! İspanya'nın Amerika kıtasını kolonize etmesi ve her yanında kiliseleri kurması, baka ve Amerikanın dönüşümü zamanla yok etmek için onları kilise yıkıp ile Vatikan'dan emir alır hale getirmek gibi kavramlar kolonizasyondur.

Onların zamanla İspanyolca konuşup dillerini unutmaları, tüm yer isimlerinin zamanla tüm yer isimlerinin de İspanyolca olmuşu kolonizasyonun ta kendisidir.

Batılı kavramlarla Balkanlarda İslamlaşma ve Türkleşmeyi açıklamak her tarihçinin geri durması gereken bir durumdur.

ÜSKÜP'Ü SORDUK

- İrfan Atasoy, Gazeteci

Peyami Safa ile Üsküp'teki Taş Köprüden geçmek vardı. Sonra da bir semaver etrafında oturup Ahmet Hamdi Tanpınar'a uzun uzun anlatırdık. Yahya Kemal'in kulaklarını çınlatır dururduk.

- Haydar Ergülen, Şair

Üsküp, Saraybosna'nın küçük ağabeyi gibi. Kardeşlikleri nereden dersenize, elbette şiirden. Üsküp'ün içinde ne çok şiir var. İlk harfleri ıslık çalıyor, ortadaki harfleri bu sese uyup kuş oluyor, son harflerse onları uğurluyor. Ve insan harflerin kuş olmasına özenip Üsküp'e uçmak istiyor.

-Mustafa Bal, Akademisyen, Şair

"Durdurulsa da sırtında taşıdığı zaman, dur Vardar'ı hiç durulmayacak bir şehirdir Üsküp."

-Güven Adıgüzel, Yazar

Üsküp; binlerce kez söyleyeceğiz, elbette en çok Yahya Kemal'dir. 500 yıllık kadim Osmanlı ruhu'na bakar uzak gözleri. Kalbimizdeki balkanların başkentidir, eski bir Bursa'dır, kaybolan şehirdir, Rumeli'dir. İçinden koca bir nehir akar, sokaklarından tanıdık bir tarih geçer ve yüzünden durgun, çok heykelli, yalnız bir tebessüm okunur. Neşeli ve sadedir. Vardar'a bakar ama Taşköprü'ye benzer. Osmanlı çarşısındaki kahvehanelerdir ve Esma Recepova'dır benim için Üsküp. En güzel ağladı Yahya Kemal yakmışsır Üsküp'e "Bir sende olmasak bile/ Sen bizdesin gene"

-Serdar Çam, TİKA Başkanı

Üsküp, benim için Yahya Kemal'dir. Çünkü, Onun dilinden tebellür eden dilbesteler, medeniyetimize ait en muhrik nağmelerdendir. Aziz üstad, Üsküp'ü Bursa'nın Şardağı'ndaki devamı olarak tarif eder;

Firüze kubbelerle bizim şehrimizdi o
Yalnız bizimdi, çehre ve rûhiyle biz'di o

-Mesut İdriz, Professor

"Üsküp tarih boyunca Osmanlı, Anadolu şehirlerin bir minisi, özetidir. Maalesef bugün Üsküp şehri o mozaik şeklini yitirmektedir. Allah'tan medet bekliyoruz, şehri Üsküp'ü herhangi bir kötülükten koru ya Rab!"

-Şenol Göka, TRT Genel Müdürü

"Yenoc gör, ağlayacak kadar duygusal dolaştığımız, kendimizi vatanımızda hissettiğimiz bir şehirdir. Benim için aynı zamanda Balkanların kalbi konumunda olan bir kesişme noktasıdır. Kültürel ve tarihi zenginliği gibi kozmopolit niteliktedir. İnşallah bir kültürler hazinesi ve abidesi olma niteliğini ilelebet sürdürür."

- Furkan Çalışkan, Şair

Türkler, Türkiye'yi yanlarında taşırlar. Bir nereye gidersek orası Türkiyedir. Bizden önce, biz oraya gitmeden çoktan memleketi varmış Türkiyelerle karşılaşırız. Üsküp gibi...Türkiye'ye büyük bir şair doğuran bütün şehirler gibi Üsküp'de ilelebet bizimdir. Nakilolunmadır. Mahremimizdir. Her sokağına heykel de dikseler, biz onda olmasak bile o bizdedir gene...

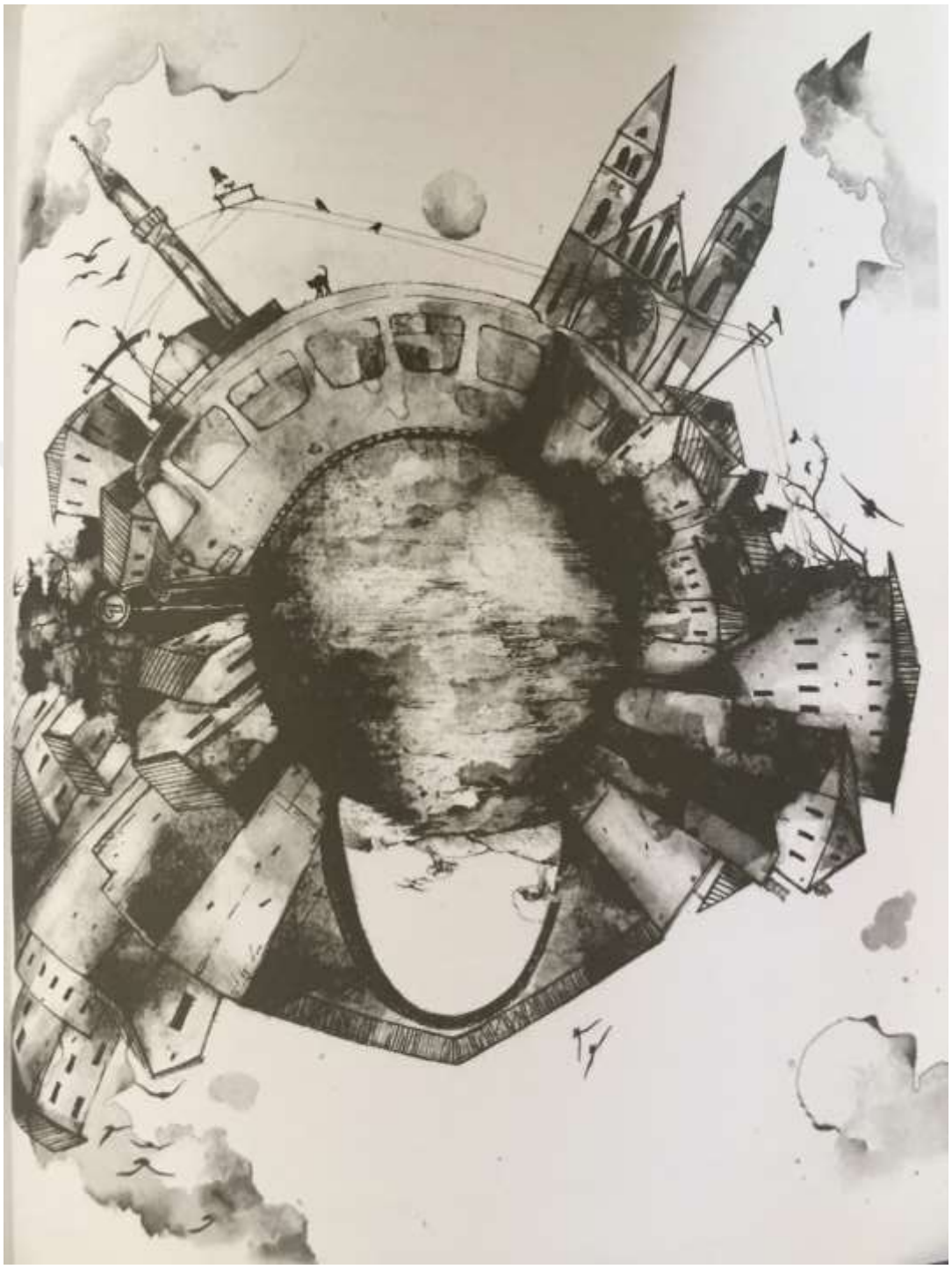



BU KODU TARAYIP BİLGİLERİNİ GİREN 3 ŞANSLI KİŞİ
BASKISI BULUNMAYAN BU EŞSİZ KİTABIN SAHİBİ OLACAK

*Kodu tarayamayanlar dergibaska@gmail.com'dan link isteyebilirler.

Muhtemelen tüm şehirlerin tüm zamanlardaki en renkli yeri: Manav! Kara üzümler önde, ilk dikkat çekenler. Arkalara doğru domatesler, yeşillikler, turplar ve soğanlar göze çarpıyor.





Köşe başında bir fırın. Fırının Boşnak sahipleri hiç oralı değil. Önde bir çocuk poz vermiş, kapının içerisinde de meraklı küçük gözler var sanki. Asıl sürpriz ise üst katta: Bir kız pencereden bakıyor. Camlar açık. Ekim ayı olmasına rağmen hava güzel demek ki!


balkantour
"tarihe ve doğaya açılan kapı"
BLKNTOUR BRLKNTOUR BRLKNTOUR BRLKNTOUR +BRLKNTOUR BRLKNSTOURS.COM
Whatsapp Numaramız +387 61 069 217
İstanbul İrtibat Numaramız: +90 212 909 4784
Bosna Hersek Turları
Balkan Turları
Kültür Turları
Kış Turizmi ve Doğa Sporları
Araç Kiralama Hizmetleri
VIP Hizmetler
Bayi Toplantıları
Konferans, Kongre & Seminer



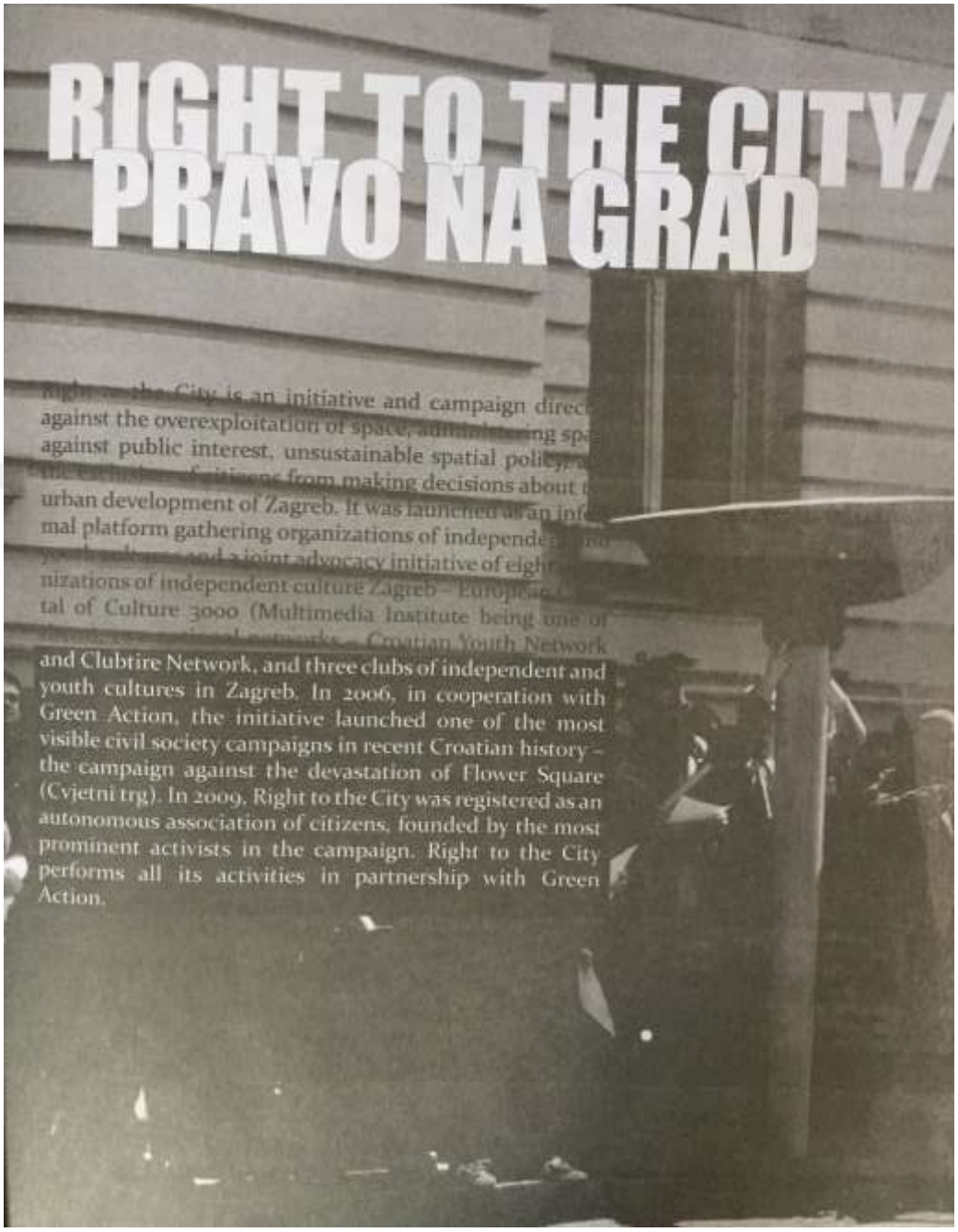
RIGHT TO THE CITY/
PRAVO NA GRAD
and Clubtire Network, and three clubs of independent and youth cultures in Zagreb. In 2006, in cooperation with Green Action, the initiative launched one of the most visible civil society campaigns in recent Croatian history – the campaign against the devastation of Flower Square (Cvjetni trg). In 2009, Right to the City was registered as an autonomous association of citizens, founded by the most prominent activists in the campaign. Right to the City performs all its activities in partnership with Green Action.

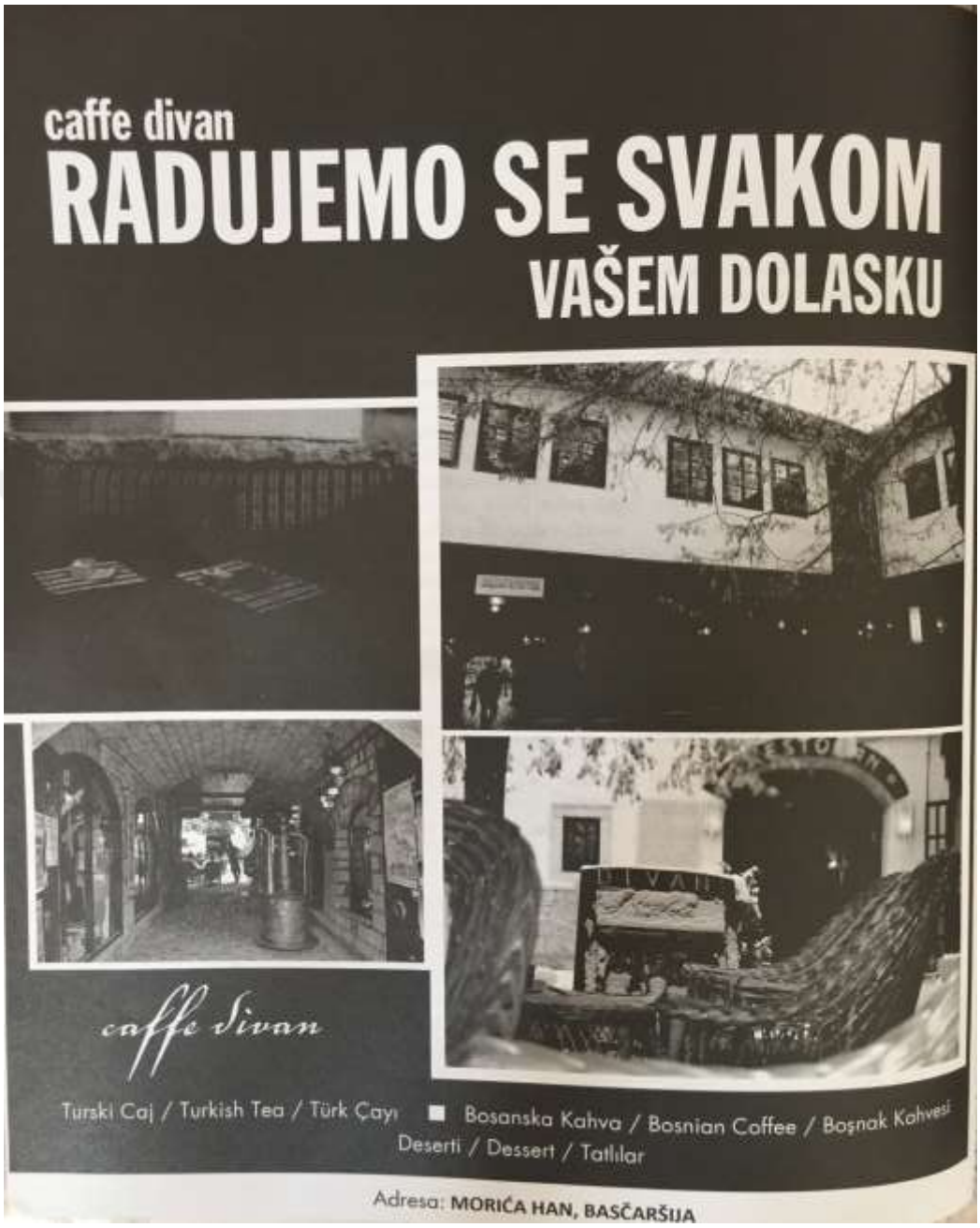
caffe divan
RADUJEMO SE SVAKOM
VAŠEM DOLASKU
caffe divan
Turski Caj / Turkish Tea / Türk Çayı
Bosanska Kahva / Bosnian Coffee / Boşnak Kahvesi
Deserti / Dessert / Tatlılar
Adresa: MORIĆA HAN, BASČARŠIJA

